

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА
ШЕВЧЕНКА
ННЦ «ІНСТИТУТ БІОЛОГІЇ ТА МЕДИЦИНИ»**

**ЗБІРНИК
МЕТОДИЧНИХ РЕКОМЕНДАЦІЙ
З ДИСЦИПЛІНИ «АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ»
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО КУРСУ ЗІ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 224 «ТЕХНОЛОГІЇ МЕДИЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ
ТА ЛІКУВАННЯ»**

Затверджено на засіданні Вченої Ради
ННЦ «Інститут біології та медицини»,
протокол № 2 від 24 вересня 2020 року
Голова Вченої Ради,
проф. Л. І. Остапченко

Упорядники:

*к.м.н., доц. Канцер О.В.
д.м.н., проф. Ковальчук О.І.
д.б.н., асист. Цирюк О.І.
к.б.н., асист. Прибитько І.Ю.*

КИЇВ-2020

ЗМІСТ

Перший семестр (ЗАЛІК)**Практичне заняття 1.**

АНАТОМІЧНА НОМЕНКЛАТУРА. ОСІ І ПЛОЩИНИ ТІЛА

ЛЮДИНИ. КІСТКИ ТУЛУБА..... 21

Практичне заняття 2. КІСТКИ КІНЦІВОК..... 23**Практичне заняття 3. КІСТКИ МОЗКОВОГО ЧЕРЕПА..... 25****Практичне заняття 4. КІСТКИ ЛИЦЕВОГО ЧЕРЕПА..... 27****Практичне заняття 5. З'ЄДНАННЯ КІСТОК ТУЛУБА, З'ЄДНАННЯ КІСТОК ЧЕРЕПА..... 29****Практичне заняття 6. З'ЄДНАННЯ КІСТОК ВЕРХНІХ ТА НИЖНІХ КІНЦІВОК..... 31****Практичне заняття 7. М'ЯЗИ СПИНИ, ГРУДЕЙ, ЖИВОТА..... 33****Практичне заняття 8. ОСНОВНІ ГРУПИ М'ЯЗІВ ГОЛОВИ, ШИЇ, ВЕРХНІХ ТА НИЖНІХ КІНЦІВОК..... 35****Практичне заняття 9.**

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ «ОСТЕОЛОГІЯ, АРТРОЛОГІЯ, МІОЛОГІЯ..... 39

Практичне заняття 10. ОРГАНИ РОТОВОЇ ПОРОЖНИНИ ТА ТРУБЧАСТІ ОРГАНИ ТРАВНОЇ СИСТЕМИ..... 61**Практичне заняття 11. ПЕЧІНКА, ПІДШЛУНКОВА ЗАЛОЗА, ЖОВЧОВИВІДНІ ШЛЯХИ, ОЧЕРЕВИНА..... 63****Практичне заняття 12. ОРГАНИ ДИХАЛЬНОЇ СИСТЕМИ..... 65****Практичне заняття 13. ОРГАНИ СЕЧОВОЇ СИСТЕМИ..... 67****Практичне заняття 14. ОРГАНИ ЧОЛОВІЧОЇ СТАТЕВОЇ СИСТЕМИ..... 69****Практичне заняття 15. ОРГАНИ ЖІНОЧОЇ СТАТЕВОЇ СИСТЕМИ.. 71****Практичне заняття 16.**

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ «СПЛАНХНОЛОГІЯ»..... 73

ДРУГИЙ СЕМЕСТР (ІСПИТ)**Практичне заняття 1. СПИННИЙ МОЗОК..... 92****Практичне заняття 2.**

ДОВГАСТИЙ МОЗОК. МІСТ. МОЗОЧОК. IV ШЛУНОЧОК..... 94

Практичне заняття 3.

СЕРЕДНІЙ ТА ПРОМІЖНИЙ МОЗОК, III ШЛУНОЧОК..... 96

Практичне заняття 4.

КІНЦЕВИЙ МОЗОК, ПРОВІДНІ ШЛЯХИ ЦНС, ОБОЛОНКИ ГОЛОВНОГО ТА СПИННОГО МОЗКУ..... 98

Практичне заняття 5. ОРГАН ЗОРУ..... 101**Практичне заняття 6. ОРГАН СЛУХУ ТА РІВНОВАГИ..... 103****Практичне заняття 7.ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ (ЦНС, ОРГАНИ ЧУТТЯ)..... 105**

Практичне заняття 8. ЧЕРЕПНІ НЕРВИ.....	129
Практичне заняття 9. АНАТОМІЯ СЕРЦЯ.....	131
Практичне заняття 10. АРТЕРІАЛЬНА ЛАНКА СУДИННОЇ СИСТЕМИ ЛЮДИНИ.....	133
Практичне заняття 11. АНАТОМІЯ ВЕНОЗНОЇ СИСТЕМИ ОРГАНІЗМУ ЛЮДИНИ.....	135
Практичне заняття 12. АВТОНОМНА НЕРВОВА СИСТЕМА.....	137
Практичне заняття 13. ПНС. ШИЙНЕ, ПЛЕЧОВЕ СПЛЕТЕННЯ...	139
Практичне заняття 14.ПНС. ПОПЕРЕКОВЕ, КРИЖОВЕ СПЛЕТЕННЯ.....	142
Практичне заняття 15.	
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ "КРОВОПОСТАЧАННЯ ТА ІННЕРВАЦІЯ ОРГАНІВ ГОЛОВИ, ШИЇ, ТУЛУБА ТА КІНЦІВОК.....	144

Навчальна дисципліна «Анатомія людини»

Вивчення дисципліни «Анатомія людини» для медичних діагностів та дієтологів являє собою адаптовану до потреб медицини класичну модель університетського курсу, який передбачає набуття кожним студентом знань у світі природничо-наукових уявлень про будову і функції організму людини в цілому, вміння використовувати набуті знання при подальшому вивченні інших фундаментальних наук медицини та у практичній діяльності лабораторного діагноста та дієтолога.

Предмет навчальної дисципліни - вивчення навчальної дисципліни «анатомія людини»: наука про форму, будову, походження та розвиток органів, систем і організму людини в цілому.

Міждисциплінарні зв'язки: Анатомія людини як навчальна дисципліна:

- а) базується на вивченні студентами медичної біології, гістології, цитології і ембріології, біофізики, латинської мови, етики, філософії, екології та інтегрується з цими дисциплінами;
- б) закладає основи для вивчення студентами нормальної та патологічної фізіології, патологічної анатомії, оперативної хірургії та топографічної анатомії, деонтології, пропедевтики клінічних дисциплін та формування умінь застосовувати знання з анатомії людини в процесі подальшого вивчення усіх клінічних дисциплін і в майбутній професійній діяльності лабораторного діагноста та дієтолога.

Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета дисципліни – передбачає набуття кожним студентом знань з анатомії у світі природничо-наукових уявлень про будову і функції організму людини в цілому, вміння використовувати набуті знання при подальшому вивченні інших фундаментальних наук медицини, та у практичній діяльності лабораторного діагноста та дієтолога.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «анатомія людини» як науки є системний підхід до опису форми, будови органів, положення (топографії) частин та органів тіла в єдності з виконуваними функціями з урахуванням вікових, статевих та індивідуальних особливостей людини.

Результати навчання: Оцінювати інформацію щодо діагнозу в умовах закладу охорони здоров'я, його підрозділу, використовуючи знання про людину, її органи та системи, на підставі результатів лабораторних досліджень.

Кінцеві цілі вивчення дисципліни „ Анатомія людини ”:

Знати:

- а) форму та будову органів, об'єднаних у системи:
  - форму і будову кісток (*systema skeletale*);
  - з'єднань кісток (*systema articulare*);
  - м'язи (*systema musculare*);

- нутрощі (systema digestorium, respiratorium, urinarium, genitalia);
центральну та периферійну нервову систему (у тому числі автономний відділ периферійної нервової систем (systema nervorum);
органи внутрішньої секреції (glandulae endocrinae);
лімфоїдну систему (systema lymphoideum);
органи чуття (systema sensorium);
загальний покрив (integumentum commune);
серцево-судинна (systema cardiovasculare);
- б) взаємне розміщення органів, судин, нервів у різних ділянках тіла.
в) вікові та статеві аспекти анатомічних особливостей індивідуального розвитку людини на різних етапах онтогенезу;

Вміти:

- a) демонструвати і описувати анатомічну будову органів, систем органів людини;
- b) визначати на анатомічних моделях топографо –анатомічні взаємовідношення органів і систем органів людини;
- c) оцінювати вікові, статеві та індивідуальні особливості будови органів людини;
- d) оцінювати вплив соціальних умов та праці на розвиток і будову організму людини;
- e) застосовувати латинські анатомічні терміни та їх українські еквіваленти відповідно до вимог міжнародної анатомічної номенклатури (Сан-Пауло, 1997; Київ, 2001).

**Структура навчальної дисципліни
(I семестр, залік)**

№ з/п	Назва тем	Кількість годин			
		Лекції	Практичні заняття	Консультації	Самостійна робота*
1	Розділ 1. Опорно-руховий апарат				
2	Лекція 1. Вступ до анатомії. Київська анатомічна школа. Загальна остеологія.	2			
3	Практичне заняття 1. Анатомічна номенклатура. Осі і площини тіла людини. Кістки тулуба.		2		
4	Самостійна робота. Вивчити необхідні терміни анатомічної номенклатури, заповнити таблиці робочого зошиту з анатомії людини.				4
5	Лекція 2. Кістки поясу та вільної верхньої та нижньої кінцівок.	2			
6	Практичне заняття 2. Кістки кінцівок.		2		
7	Самостійна робота. Вивчити необхідні терміни анатомічної номенклатури, заповнити таблиці робочого зошиту з анатомії людини.				
8	Лекція 3 Кістки черепа.				
9	Практичне заняття 3. Кістки мозкового черепа.				
10	Самостійна робота. Вивчити необхідні терміни анатомічної номенклатури, заповнити таблиці робочого зошиту з анатомії людини.				
11	Лекція 4 Череп в цілому.				
12	Практичне заняття 4. Кістки лицевого черепа.				
13	Самостійна робота. Вивчити необхідні терміни анатомічної номенклатури, заповнити таблиці робочого зошиту з анатомії людини. Дати характеристику основним анатомічним утворам черепа в цілому: очна ямка, носова порожнина, ротова порожнина, ямки внутрішньої та зовнішньої основи черепа.				5
14	Лекція 5 Загальна артрологія.	2			
15	Практичне заняття 5. З'єднання кісток тулуба, з'єднання кісток черепа.		2		

16	Самостійна робота. Вивчити необхідні терміни анатомічної номенклатури, заповнити таблиці робочого зошиту з анатомії людини. Загальні ознаки суглоба. Класифікація суглобів за будовою та кількістю вісів, відносно яких відбуваються рухи в перервних з'єднаннях між кістками.				4
17	Лекція 6 Характеристика суглобів тіла людини за будовою та функцією.	2			
18	Практичне заняття 6. З'єднання кісток верхніх та нижніх кінцівок		2		
19	Самостійна робота. Вивчити необхідні терміни анатомічної номенклатури, заповнити таблиці робочого зошиту з анатомії людини. Дати характеристику суглобам верхньої та нижньої кінцівок за будовою та функцією.				5
20	Лекція 7 Загальна міологія.	2			
21	Практичне заняття 7. М'язи спини, грудей, живота.		2		
22	Самостійна робота. Вивчити необхідні терміни анатомічної номенклатури, заповнити таблиці робочого зошиту з анатомії людини.				4
23	Лекція 8 Основні групи м'язів та топографія різних ділянок тіла людини.	2			
24	Практичне заняття 8. М'язи голови, шиї, верхніх та нижніх кінцівок.		2		
25	Самостійна робота. Вивчити необхідні терміни анатомічної номенклатури, заповнити таблиці робочого зошиту з анатомії людини. Вивчити основні групи м'язів голови, тулуба та кінцівок				5
26	Практичне заняття 9. Модульна контрольна робота 1 "Опорно-руховий апарат"		2		
27	Розділ 2 «Спланхнологія»				
28	Лекція 9 Вступ до спланхнології. Загальна анатомія травної системи.	2			
29	Практичне заняття 10. Органи ротової порожнини та трубчасті органи травної системи.		2		
30	Самостійна робота. Анатомія органів ротової порожнини. Піднебіння. Анатомія язика. Анатомія ротових залоз. Зуби Анатомія глотки та стравоходу. Анатомія шлунка. Анатомія тонкої і товстої кишки. Анатомія печінки та підшлункової залози. Очеревина. Вивчити необхідні терміни анатомічної				4

	номенклатури, заповнити таблиці робочого зошиту з анатомії людини.				
31	Лекція 10. Анатомія великих залоз травної системи. Черевина.				
32	Практичне заняття 11. Печінка, підшлункова залоза, жовчовивідні шляхи, черевина.				
33	Лекція 11 Загальна анатомія дихальної системи.	2			
34	Практичне заняття 12. Органи дихальної системи.		2		
35	Самостійна робота. Вивчити необхідні терміни анатомічної номенклатури, заповнити таблиці робочого зошиту з анатомії людини. Анатомія зовнішнього носу, носової порожнини, гортані. Анатомія трахеї, головних бронхів, легень. Плевра.				5
36	Лекція 12 Загальна анатомія сечостатевої системи.	2			
37	Практичне заняття 13. Органи сечової системи.		2		
38	Самостійна робота. Вивчити необхідні терміни анатомічної номенклатури, заповнити таблиці робочого зошиту з анатомії людини. Анатомія органів сечової системи (нирки, сечоводи, сечовий міхур, сечівник).				4
39	Лекція 13 Анатомія органів імунної та ендокринної систем.	2			
40	Практичне заняття 14. Органи чоловічої статевої системи.		2		
41	Самостійна робота. Вивчити необхідні терміни анатомічної номенклатури, заповнити таблиці робочого зошиту з анатомії людини. Знати назви внутрішніх та зовнішніх статевих органів				4
42	Практичне заняття 15. Органи жіночої статевої системи.		2		
43	Самостійна робота. Вивчити необхідні терміни анатомічної номенклатури, заповнити таблиці робочого зошиту з анатомії людини. Знати назви внутрішніх та зовнішніх статевих органів				4
44	Практичне заняття 16 Модульна контрольна робота 2 “Спланхнологія”		2		
45	Всього	26	32	2	60
II семестр (іспит)					
№	Назва тем	Кількість годин			

з/п		Лекції	Практичні заняття	Консультації	Самостійна робота*
1	Розділ 1. Центральна нервова система. Органи чуття.				
2	Лекція 1. Вступ до ЦНС, спинний мозок.	2			
3	Практичне заняття 1. Спинний мозок.		2		
4	Самостійна робота. Вивчити необхідні терміни анатомічної номенклатури, заповнити таблиці робочого зошиту з анатомії людини. Знати класифікацію нервової системи за топографією та функцією, будову нейронів, рефлекторної дуги, білої та сірої речовини.				4
5	Лекція 2. Похідні ромбоподібного мозку.	2			
6	Практичне заняття 2. Довгастий мозок, міст, мозочок, IV шлуночок.		2		
7	Самостійна робота. Вивчити необхідні терміни анатомічної номенклатури, заповнити таблиці робочого зошиту з анатомії людини. Вміти називати основні частини головного мозку, особливості будови білої та сірої речовини довгастого мозку та мосту, знати назву порожнини ромбоподібного мозку.				4
8	Лекція 3 Середній та проміжний мозок.	2			
9	Практичне заняття 3. Середній та проміжний мозок, III шлуночок.		2		
10	Самостійна робота. Вивчити необхідні терміни анатомічної номенклатури, заповнити таблиці робочого зошиту з анатомії людини. Знати особливості будови та функцію середнього та проміжного мозку.				4
11	Лекція 4 Лімбічна система, нюховий мозок. Рельєф плаща. Локалізація кіркових кінців аналізаторів функцій. Провідні шляхи ЦНС.	2			
12	Практичне заняття 4. Кінцевий мозок, провідні шляхи ЦНС, оболони головного і спинного мозку.		2		
13	Самостійна робота. Вивчити необхідні терміни анатомічної номенклатури, заповнити таблиці робочого зошиту з анатомії людини. Вивчити назви основних частин кінцевого мозку, походження та циркуляцію цереброспінальної рідини в				4

	порожнинах головного мозку та міжоболонних просторах.				
14	Лекція 5 Орган зору. II пара черепних нервів.	2			
15	Практичне заняття 5 Орган зору.		2		
16	Самостійна робота. Вивчити необхідні терміни анатомічної номенклатури, заповнити таблиці робочого зошиту з анатомії людини. Знати поняття терміну провідні шляхи ЦНС та основну їх функцію та класифікацію.				4
17	Лекція 6 Орган слуху та рівноваги. VIII пара черепних нервів.	2			
18	Практичне заняття 6. Орган слуху та рівноваги.		2		
19	Самостійна робота. Вивчити необхідні терміни анатомічної номенклатури, заповнити таблиці робочого зошиту з анатомії людини. Знати основні структури органу зору, слуху та рівноваги, кіркові кінці аналізаторів другої сигнальної системи.				4
20	Практичне заняття 7. Модульна контрольна робота 1 (ЦНС, органи чуття)		2		
	Розділ 2. Кровообіг та іннервація органів голови, шиї, тулуба та кінцівок.				
21	Лекція 7 ПНС, I-XII пари черепних нервів.	2			
22	Практичне заняття 8. Черепні нерви.		2		5
23	Самостійна робота. Вивчити необхідні терміни анатомічної номенклатури, заповнити таблиці робочого зошиту з анатомії людини. Знати класифікацію черепних нервів, відміну будови центральної та периферійної нервової систем.				5
24	Лекція 8. Серцево-судинна система людини.	2			
25	Практичне заняття 9. Серце.		2		
26	Самостійна робота. Вивчити необхідні терміни анатомічної номенклатури, заповнити таблиці робочого зошиту з анатомії людини. Знати будову великого та малого кола кровообігу, будову камер серця, клапанів, стінки серця, перикарду, середостіння.				5

27	Лекція 9 Артеріальна ланка серцево-судинної системи людини.	2			
28	Практичне заняття 10. Артеріальна ланка серцево-судинної системи людини.		2		
29	Самостійна робота. Вивчити необхідні терміни анатомічної номенклатури, заповнити таблиці робочого зошиту з анатомії людини. Знати класифікацію гілок аорти, кровопостачання органів голови, тулуба.				5
30	Лекція 10 Венозна та лімфатична системи людини.	2			
31	Практичне заняття 11. Венозна ланка серцево-судинної системи людини.		2		
32	Самостійна робота. Вивчити необхідні терміни анатомічної номенклатури, заповнити таблиці робочого зошиту з анатомії людини. Знати анастомози між притоками верхньої порожнистої, нижньої порожнистою венами та ворітною веною печінки				5
33	Лекція 11 Автономна частина ПНС, симпатичний стовбур, нутрощеві сплетення	2			
34	Практичне заняття 12. Автономна нервова система.		2		
35	Самостійна робота. Вивчити необхідні терміни анатомічної номенклатури, заповнити таблиці робочого зошиту з анатомії людини. Знати відміну будови рефлекторної дуги соматичної та вегетативної нервових систем.				4
36	Лекція 12. ПНС. Спинномозкові нерви	2			
37	Практичне заняття 13. ПНС. Шийне, плечове сплетення.		2		
38	Самостійна робота. Вивчити необхідні терміни анатомічної номенклатури, заповнити таблиці робочого зошиту з анатомії людини. Знати формування спинномозкового нерва, сплетень, класифікацію основних гілок сплетень.				4
39	Лекція 13 Особливості іннервації стінок та органів тулуба та кінцівок	2			

40	Практичне заняття 14 ПНС. Поперекове, крижове сплетення.		2		
41	Самостійна робота. Знати особливості утворення, склад волокон основних гілок сплетень, зону іннервації.				4
42	Лекція 14 Особливості кровопостачання органів голови, шиї, тулуба та кінцівок .	2			
43	Практичне заняття 15 Модульна контрольна робота 2 ”Кровопостачання та іннервація органів голови, шиї, тулуба та кінцівок”		2		
	Всього	28	30	2	60

Теми лекцій

№	Тема лекції	Кіл-ть годин
Перший семестр		
1	Вступ до анатомії. Київська анатомічна школа. Загальна остеологія.	2
2	Кістки поясу та вільної верхньої та нижньої кінцівок.	2
3	Кістки черепа.	2
4	Череп в цілому.	2
5	Загальна артрологія.	2
6	Характеристика суглобів тіла людини за будовою та функцією.	2
7	Загальна міологія.	2
8	Основні групи м'язів та топографія різних ділянок тіла людини.	2
9	Вступ до спланхнології. Загальна анатомія травної системи.	2
10	Печінка, підшлункова залоза, очеревина	
11	Загальна анатомія дихальної системи.	2
12	Загальна анатомія сечостаттевої системи.	2
13	Загальна анатомія імунної та ендокринної систем.	2
Другий семестр		
1	Вступ до ЦНС. Спинний мозок.	2
2	Похідні ромбоподібного мозку.	2
3	Середній та проміжний мозок.	2
4	Кінцевий мозок. Провідні шляхи ЦНС.	2
5	Орган зору. II пара черепних нервів.	2
6	Орган слуху та рівноваги. VIII пара черепних нервів.	2
7	ПНС, III-XII пари черепних нервів.	2
8	Серцево-судинна система (ССС) людини.	2
9	Артеріальна ланка ССС людини.	2
10	Венозна та лімфатична системи людини.	2
11	Автономна частина ПНС, симпатичний стовбур, нутрощеві сплетення.	2
12	ПНС. Спинномозкові нерви.	2
13	Особливості іннервації стінок та органів тулуба та кінцівок.	2
14	Особливості кровопостачання органів голови, шиї, тулуба та кінцівок .	2

Теми практичних занять

№ з/п	Тема заняття	Кількість годин
	Перший семестр (залік)	32
1	Анатомічна номенклатура. Осі і площини тіла людини. Кістки тулуба.	2
2	Кістки кінцівок	2
3	Кістки мозкового черепа.	2
4	Кістки лицевого черепа.	2
5	З'єднання кісток тулуба, з'єднання кісток черепа.	2
6	З'єднання кісток верхніх та нижніх кінцівок.	2
7	М'язи спини, грудей, живота.	2
8	М'язи голови, шиї, верхніх та нижніх кінцівок.	2
9	Модульна контрольна робота 1(опорно-руховий апарат)	2
10	Органи ротової порожнини та трубчасті органи травної системи	2
11	Печінка, підшлункова залоза, жовчовивідні шляхи, очеревина.	2
12	Органи верхніх та нижніх дихальних шляхів.	2
13	Органи сечової системи.	2
14	Органи чоловічої статеві системи.	2
15	Органи жіночої статеві системи.	2
16	Модульна контрольна робота 2 (Спланхнологія).	2
	Другий семестр (іспит)	32
1	Спинний мозок.	2
2	Довгастий мозок, міст, мозочок, IV шлуночок.	2
3	Середній та проміжний мозок, III шлуночок.	2
4	Кінцевий мозок, провідні шляхи ЦНС, оболони головного і спинного мозку.	2
5	Орган зору.	2
6	Орган слуху та рівноваги.	2
7	Модульна контрольна робота 1 (ЦНС, органи чуття).	2
8	Черепні нерви.	2
9	Серце.	2
10	Артеріальна ланка серцево-судинної системи людини.	2
11	Венозна ланка серцево-судинної системи людини.	2
12	Автономна нервова система.	2
13	ПНС. Шийне, плечове сплетення.	2
14	ПНС. Поперекове, крижове сплетення.	2
15	Модульна контрольна робота 2 "Кровообіг та іннервація органів голови, шиї, тулуба та кінцівок"	2

Загальний обсяг (за 1,2 семестри) **240 год.**, в тому числі:

Лекції – **54 год.**

Практичні заняття – 62 год.

Консультації –4 год.

Самостійна робота –120 год.

Організація оцінювання:

Модульні контрольні роботи 1 і 2 проводяться по завершенні тематичних лекцій та практичних занять з Розділів 1 і 2 відповідно, оцінювання оформлення результатів самостійної підготовки в робочому зошиті - під час проведення тематичних практичних робіт Розділу 1,2; визначення рівня оволодіння практичними навичками – по завершенні лекцій та тематичних практичних занять з Розділу 1.2

Оцінювання реферативних робіт з сучасних питань нормальної анатомії проводиться по завершенні лекцій та тематичних практичних занять з Розділу 1,2.

Оцінювання усних відповідей та доповнень проводиться упродовж семестру під час проведення практичних занять.

Умови допуску до підсумкового іспиту:

Обов'язковою умовою допуску до іспиту є відпрацювання всіх практичних робіт та написання модульних контрольних робіт. Здобувач освіти не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше ніж 20 балів.

Організація оцінювання:

Модульні контрольні роботи 1 і 2 проводяться по завершенні тематичних лекцій з Розділів 1 і 2 відповідно, оцінювання оформлення результатів самостійної підготовки в робочому зошиті - під час проведення тематичних практичних робіт Розділу 1,2, визначення рівня оволодіння практичними навичками – по завершенні лекцій та тематичних практичних занять з Розділу 1.2

Оцінювання усних відповідей та доповнень проводиться упродовж семестру під час проведення практичних занять.

Орієнтовний перелік питань до модульних контрольних робіт в першому та другому семестрах з дисципліни анатомія людини

I семестр

Модульна контрольна робота 1. Анатомія опорно-рухового апарату.

1. Предмет та зміст анатомії, сучасні напрями та методи дослідження.
2. Кістка, як орган. Класифікація кісток. Основні етапи розвитку кісток. Скелет та його функції. Частини і будова трубчастих кісток.
3. Кістки тулуба: їх будова.
4. Мозковий череп. Кістки, що його утворюють.
5. Лицевий череп. Кістки, що його утворюють.
6. Основа та склепіння черепа.
7. Череп в цілому, ямки та порожнини черепа.
8. Будова скелета верхньої кінцівки.
9. Будова скелета нижньої кінцівки.
10. Класифікація з'єднань кісток: неперервні та перервні з'єднання.
11. Суглоб: визначення, додаткові компоненти суглоба. Анатомічна класифікація. Класифікація суглобів за формою суглобових поверхонь та за функцією.
12. З'єднання хребців. Хребет в цілому: згини, рухи, м'язи, що їх здійснюють. Вікові особливості.
13. Грудна клітка в цілому: форма: вікові та статеві особливості. З'єднання ребер з хребцями та грудниною.
14. З'єднання кісток черепа: види, будова, вікові особливості. Скренево-нижньощелепний суглоб: будова, класифікація, рухи; м'язи, що їх здійснюють.
15. З'єднання кісток плечового пояса. Плечовий суглоб: будова, класифікація, рухи.
16. Ліктьовий суглоб: будова. З'єднання кісток передпліччя.
17. Променево-зап'ястковий суглоб: будова, форма, рухи, класифікація, рухи.
18. Суглоби кисті: їх будова.
19. Тазові кістки: їх з'єднання.
20. Кульшовий суглоб: будова, класифікація, рухи.
21. Колінний суглоб: будова, класифікація, рухи.
22. З'єднання кісток гомілки. Надп'яtkово-гомілковий суглоб: будова, класифікація
23. Загальна анатомія м'язів. Класифікація м'язів. М'яз, як орган; допоміжні апарати м'язів.
24. М'язи спини. Класифікація.
25. М'язи грудної клітки: класифікація.
26. Дихальні м'язи. Діафрагма: будова.
27. М'язи живота: класифікація.

28. Піхва прямого м'яза живота. Біла лінія живота.
29. М'язи голови та шиї: класифікація.
30. М'язи верхньої кінцівки, класифікація.
31. М'язи нижньої кінцівки, класифікація.

Модульна контрольна робота 2.

Спланхнологія

1. Класифікація внутрішніх органів. Загальний план будови порожнистих і паренхіматозних органів.
2. Загальна схема будови травної трубки (характеристика кожного шару).
3. Ротова порожнина: частини, стінки, Піднебіння: частини, їх будова.
4. Язик: будова, функції.
5. Зуби: види зубів, частини зуба, речовина зуба, формула постійних та молочних зубів.
6. Ротові залози. Класифікація.
7. Глотка: частини, топографія, будова стінки, лімфатичне кільце глотки.
8. Стравохід: топографія, частини, будова, звуження стравоходу.
9. Шлунок: топографія, частини, будова стінки.
10. Тонка кишка: відділи, топографія, будова стінки, відношення до очеревини.
11. Дванадцятипала кишка: частини, топографія, будова стінки.
12. Товста кишка: відділи, топографія, будова стінки, відношення до очеревини.
13. Сліпа кишка і червоподібний відросток: топографія, особливості будови стінки, відношення до очеревини.
14. Пряма кишка: топографія, частини, особливості будови стінки.
15. Підшлункова залоза: топографія, частини, будова, функції.
16. Печінка: топографія, будова, функції.
17. Жовчний міхур: топографія, будова. Загальна жовчна протока: утворення, топографія, будова.
18. Очеревина: загальна характеристика.
19. Очеревинна порожнина.
20. Носова порожнина: функціональні частини, їх будова і функції.
21. Гортань: хрящі, порожнина гортані: її частини
22. Трахея і бронхи, топографія, будова.
23. Легені, топографія, будова, функції.
24. Структурно-функціональна одиниця легені.
25. Легені: бронхіальне дерево, альвеолярне дерево, їх розгалуження, будова, функції.
26. Плевра, будова, порожнина плеври.
27. Органи сечової системи: нирки, її ., будова, топографія.
28. Органи сечової системи: сечоводи, сечовий міхур, будова, топографія.
29. Чоловічий та жіночий сечівники, будова, топографія.
30. Зовнішні жіночі статеві органи.

31. Внутрішні жіночі статеві органи. Яєчники.
32. Внутрішні жіночі статеві органи. Матка: будова, топографія,
33. Внутрішні жіночі статеві органи. Маткова труба: будова, топографія.
34. Чоловічі статеві органи. Яєчко, оболонки яєчка. над'яєчко: топографія, будова, функції.
35. Сім'яний канатик: топографія, частини, будова.
36. Чоловічі статеві органи. Передміхурова залоза, сім'яний пухирець, цибулинно-сечівникова залоза: її топографія, будова.
37. Зовнішні чоловічі статеві органи, будова.
38. Первинні лімфатичні (лімфоїдні) органи (центральні органи імунної системи): топографія, будова, функції.
39. Вторинні лімфатичні (лімфоїдні) органи (периферійні органи імунної системи): топографія, будова, функції
40. Ендокринні залози. Загальна характеристика. Щитоподібна залоза, прищитоподібні залози, їх топографія, будова, функції.

II семестр

Модульна контрольна робота 1.

центральна нервова система і органи чуття

1. Розвиток центральної системи в ембріогенезі. Основні етапи формування нервової системи в філогенезі.
2. Поняття про нейрон. Сіра та біла речовина центральної нервової системи. Нервові волокна, пучки, корінці, вузли, нерви. Будова простої і складної рефлекторної дуги.
3. Спинний мозок: топографія, зовнішня будова. Сегменти спинного мозку.
4. Спинний мозок: топографія, внутрішня будова. Морфо-функціональна характеристика сірої речовини.
5. Спинний мозок: топографія, внутрішня будова. Морфо-функціональна характеристика білої речовини.
6. Оболони спинного мозку, простори між ними, їх вміст.
7. Стовбур головного мозку. Характеристика ядер черепних нервів
8. Довгастий мозок. Міст. Ромбоподібна ямка. Мозочок. Порожнина.
9. Середній мозок зовнішня будова і внутрішня будова, порожнина
10. Проміжний мозок: частини, будова, функціональне значення. Порожнина.
11. Кінцевий мозок. Біла, сіра речовина, порожнина.
12. Провідні шляхи ЦНС. Класифікація.
13. Оболонки головного мозку, простори між ними, їх вміст. Утворення і відтік спинномозкової рідини.
14. Орган зору: будова, функції.
15. Орган слуху та рівноваги: будова, функції.

Модульна контрольна робота 2.

судини і нерви голови, шиї, тулуба та кінцівок

1. Класифікація черепних нервів за походженням, за складом волокон;

- анатомічні відміни черепних і спинномозкових нервів. Загальний план будови чутливих, рухових та змішаних черепних нервів.
2. Черепні нерви: класифікація. III, IV, VI пари: ділянка іннервації.
  3. Черепні нерви: класифікація. Гілки V пари.
  4. Черепні нерви: класифікація. VII пара, ділянки іннервації.
  5. Черепні нерви: класифікація. IX, XI пари, ділянки іннервації.
  6. Черепні нерви: класифікація. X пара: ядра, ділянки іннервації.
  7. Черепні нерви: класифікація. XII пара: ядра, топографія, гілки, ділянки іннервації.
  8. Вегетативні вузли голови.
  9. Аорта: частини, їх топографія. Дуга аорти, її гілки. Загальна сонна артерія: топографія.
  10. Внутрішня сонна артерія: топографія
  11. Зовнішня сонна артерія: топографія
  12. Підключична артерія: топографія
  13. Внутрішня яремна вена: утворення, притоки.
  14. Верхня порожниста і плечоголовні вени: їх утворення, топографія, притоки.
  15. Серце: будова камер серця,
  16. Серце: клапани, топографія, будова. Серце: будова стінки.
  17. Серце: артерії і вени серця.
  18. Осердя: будова, порожнина.
  19. Велике коло кровообігу.
  20. Мале коло кровообігу.
  21. Аорта: частини, їх топографія. Грудна аорта: топографія, гілки, ділянки кровопостачання.
  22. Черевна аорта: топографія, гілки, ділянки кровопостачання. Загальна і внутрішня клубові артерії: топографія, гілки ділянки кровопостачання.
  23. Непарна та півнепарні вени: утворення, топографія, притоки.
  24. Ворітна печінкова вена: її корені, топографія, притоки.
  25. Нижня порожниста вена: утворення, топографія, притоки.
  26. Вени таза.
  27. Загальна схема будови та функції вегетативної нервової системи. Центральні та периферійні відділи; вузли, перед- та післягангліонарні волокна.
  28. Загальна і зовнішня клубові артерії: топографія, гілки ділянки кровопостачання.
  29. Судини верхньої кінцівки.
  30. Судини нижньої кінцівки.
  31. Спинномозковий нерв, його утворення, гілки. Задні гілки спинномозкових нервів, склад їх волокон, топографія та ділянки іннервації.
  32. Грудний спинномозковий нерв: топографія, гілки.
  33. Шийне сплетення: утворення, ділянки іннервації.

34. Плечове сплетення: утворення, топографія, ділянки іннервації
35. Поперекове сплетення: утворення, топографія, ділянки іннервації.
36. Крижове сплетення: утворення, ділянки іннервації.

Рекомендована література

- 1.Анатомія людини : підручник : у 3-х т. Т.3-й підручник / А.С. Головацький, В.Г.Черкасов, М.Р. Сапін та [ін.] – Вид. 3-тє, доопрацьоване – Вінниця : Нова книга, 2015. – 376 с. : іл.
- Анатомія людини : підручник : у 3-х т. Т.2-й підручник / А.С. Головацький, В.Г.Черкасов, М.Р. Сапін та [ін.] – Вид. 3-тє, доопрацьоване – Вінниця : Нова книга, 2015. –456 с. : іл.
- Анатомія людини : підручник : у 3-х т. Т.1-й підручник / А.С. Головацький, В.Г.Черкасов, М.Р. Сапін та [ін.] – Вид. 3-тє, доопрацьоване – Вінниця : Нова книга, 2015. – 368 с. : іл.
2. Черкасов В.Г., Бобрик І.І., Гумінський Ю.Й., Ковальчук О.І. Міжнародна анатомічна термінологія (латинські, українські, російські та англійські еквіваленти) Вінниця: Нова Книга, 2010. – 392 с. (навчальний посібник)
3. Черкасов В.Г., Хмара Т.В., Макар Б.Г., Проняев Д.В. Анатомія людини. Чернівці: Мед.університет. 2012. – 462 с. (підручник)
4. Анатомія людини. В.Г.Черкасов, С.Ю. Кравчук. – Вінниця: Нова книга, 2011. – 640с. (навчально-методичний посібник)
5. Анатомія людини / [Ковешніков В.Г., Бобрик І.І., Головацький А.С.та ін.]; за ред. В.Г. Ковешнікова – Луганськ: Віртуальна реальність, 2008. – Т.3.– 400.
6. Sobotta. Атлас анатомії людини. У двох томах. Переробка та редакція українського видання: В. Г. Черкасов., пер. О. І. Ковальчука. - Київ : Український медичний вісник, 2009.
7. Свиридов О.І. Анатомія людини. – Київ: Вища школа, 2000.- 399с.

Практичне заняття 1

I. ТЕМА: АНАТОМІЧНА НОМЕНКЛАТУРА. ОСІ І ПЛОЩИНИ ТІЛА ЛЮДИНИ. КІСТКИ ТУЛУБА.

II. НАВЧАЛЬНІ ЦІЛІ:

- 2.1. Користуватися основними анатомічними термінами, які найчастіше використовуються.
- 2.2. Демонструвати на скелеті осі і площини.
- 2.3. Визначати основні функції скелету.
- 2.4 Класифікувати кістки.
- 2.5 Визначати загальний план будови кісток.
- 2.6 Визначати поняття "кістка, як орган", розкривати зміст цього поняття.
- 2.7 Визначати загальні закономірності будови хребців.
- 2.8 Визначати і демонструвати хребці шийного, грудного та поперекового відділів.
- 2.9. Демонструвати і називати характерні особливості будови шийних, грудних та поперекових хребців.
- 2.10 Демонструвати крижову кістку, куприк, ребра, груднину.
- 2.11 Виділяти три види ребер.
- 2.12 Визначати основні частини ребра.
- 2.13 Демонструвати частини крижової кістки, поверхні та утворення на них.
- 2.14 Визначати, які утворення на крижовій кістці є результатом злиття елементів крижових хребців.
- 2.15 Виділяти і демонструвати частини груднини та утворення на них.

III. ВИХІДНИЙ РІВЕНЬ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

До заняття студент повинен знати та вміти (позааудиторна самопідготовка студентів).

- 3.1 Демонструвати на скелеті анатомічні осі і площини.
- 3.2 Демонструвати на скелеті відділи хребтового стовбуру.
- 3.3 Визначати основні функції скелету.
- 3.4 Знати класифікацію кісток.
- 3.5 Називати і демонструвати загальні елементи будови хребця.
- 3.6 Називати і демонструвати відростки хребця.
- 3.7 Називати і демонструвати характерні ознаки типових шийних хребців.
- 3.8 Демонструвати характерні ознаки атланта і осьового хребців.
- 3.9 Які з грудних хребців мають повну реберну ямку.
- 3.10 Називати і демонструвати частини ребра.
- 3.11 Які частини має груднина.

IV. ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЮ КІНЦЕВОГО РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ТЕМИ

- 4.1. Назвіть і продемонструйте відділи хребтового стовпа.
- 4.2. Назвіть і продемонструйте характерні ознаки грудних типових хребців.

- 4.3. Назвіть і продемонструйте атипові шийні хребці.
- 4.4. Назвіть і продемонструйте характерні ознаки шийного хребця
- 4.5. В яку структуру осьового хребця перетворилось тіло атланта.
- 4.6. Пропредемонструйте частини хребця, які обмежують міжхребцевий отвір.
- 4.7. Пропредемонструйте на шийних хребцях структури, які мають практичне значення в медицині.
- 4.8. Назвіть частини та опишіть поверхні крижової кістки.
- 4.9. Як змінюється будова крижової кістки та куприка в процесі розвитку людини?
- 4.10. Внаслідок злиття яких структур крижових хребців утворюються гребні на дорзальній поверхні крижової кістки?
- 4.11. Чим утворені поперечні лінії на тазовій поверхні крижової кістки?
- 4.12. Опишіть та продемонструйте будову типового ребра.
- 4.13. Назвіть і продемонструйте особливості будови XI і XII ребер.
- 4.14. Чому VIII, IX та X ребра називають несправжніми?
- 4.15. Назвіть і продемонструйте частини груднини.
- 4.16. Назвіть і продемонструйте вирізки груднини.

Практичне заняття 2

I. ТЕМА : КІСТКИ КІНЦІВОК.

II. НАВЧАЛЬНІ ЦІЛІ:

- 2.1. Визначати і демонструвати відділи верхньої кінцівки та кістки, які входять до їх складу.
- 2.2. Визначати і демонструвати відділи кисті і кістки, які входять до їх складу.
- 2.3. Визначати і демонструвати частини лопатки, ключиці, плечової, ліктьової та променевої кісток, їх будову.
- 2.4. Називати і демонструвати анатомічні утворення лопатки і ключиці.
- 2.5. Описувати і демонструвати анатомічні утворення на кістках вільної верхньої кінцівки.
- 2.6. Визначати і демонструвати на скелеті тазову кістку, клубову, лобкову і сідничну кістки.
- 2.7. Демонструвати будову стегнової кістки, кісток гомілки та стопи.
- 2.8. Описувати та демонструвати відділи скелета стопи, а також кістки, що їх утворюють.

III. ВИХІДНИЙ РІВЕНЬ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

До заняття студент повинен знати та вміти (позааудиторна самопідготовка студентів).

- 3.1. Визначати класифікацію кісток за їх формою та будовою.
- 3.2. Визначати частини довгої трубчастої кістки.
- 3.3. Класифікувати кістки за принципом будови трубчастих кісток.
- 3.4. Знати і демонструвати відділи скелету верхньої та нижньої кінцівок.
- 3.5. Які кістки належать до поясу верхніх кінцівок, а які до вільної верхньої кінцівки?
- 3.6. Які відділи верхньої кінцівки складають довгі трубчасті кістки?
- 3.7. Які відділи кисті складають короткі трубчасті кістки?
- 3.8. В якому ряді зап'ястка розміщується сесамоподібна кістка?
- 3.9. Які суглобові поверхні має плечова кістка?
- 3.10. Продемонструвати на скелеті і назвати кістки, з яких складається тазова кістка.
- 3.11. Продемонструвати на скелеті великий і малий таз, межу між ними.
- 3.12. Описати будову стегнової кістки.
- 3.13. Описати великогомілкову та малоогомілкову кістку.
- 3.14. Назвати відділи скелета стопи та продемонструйте їх на моделі.
- 3.15. Продемонструвати заплесневі кістки, плеснові кістки, та кістки пальців стопи.

IV. ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЮ КІНЦЕВОГО РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ТЕМИ

- 4.1. Дайте визначення частин довгої трубчастої кістки.

- 4.2. Опишіть та продемонструйте будову лопатки, ключиці.
- 4.3. Опишіть та продемонструйте деталі будови плечової кістки.
- 4.4. Назвіть та продемонструйте борозни плечової кістки.
- 4.5. Опишіть та продемонструйте деталі будови ліктьової кістки.
- 4.6. Опишіть та продемонструйте деталі будови променевої кістки.
- 4.7. Назвіть і продемонструйте відділи кисті.
- 4.8. Пропредмонструйте на скелеті зап'ясткові кістки, п'ясткові кістки, кістки пальців кисті.
- 4.9. Пропредмонструйте на скелеті тазову кістку, назвіть і продемонструйте кістки, з яких вона складається.
- 4.10. Назвіть і продемонструйте частини стегнової кістки.
- 4.11. Назвіть відмінності між жіночим та чоловічим тазом.
- 4.12. Опишіть великогомілкову та малогомілкову кістки.
- 4.13. Опишіть суглобові поверхні стегнової кістки.
- 4.14. Пропредмонструйте заплесневі кістки, плесневі кістки та кістки пальців стопи.

Практичне заняття 3

I. ТЕМА: КІСТКИ МОЗКОВОГО ЧЕРЕПА.

II. НАВЧАЛЬНІ ЦІЛІ:

- 2.1. Правильно орієнтувати кістки, визначати локалізацію, межі та положення в черепі лобової, тім'яної, потиличної, решітчастої, клиноподібної та скроневої кісток.
- 2.2. Демонструвати вказані кістки, їх частини та деталі будови.
- 2.3 Демонструвати поверхні плоских кісток.
- 2.4. Визначати, які кістки є повітроносними.
- 2.5. Демонструвати положення скроневої кістки у черепі, відрізнити праву кістку від лівої.
- 2.6. Демонструвати три частини скроневої кістки.
- 2.7. Демонструвати місце розташування основи та верхівки кам'янистої частини.
- 2.8. Визначати поверхні кам'янистої частини та відношення передньої та задньої поверхні до середньої та задньої ямок черепа, демонструвати поверхні лускової частини.
- 2.9. Показувати та називати деталі будови кісток.
- 2.10. Описувати канал лицевого нерва, сонний канал.

III. ВИХІДНИЙ РІВЕНЬ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

До заняття студент повинен знати та вміти (позааудиторна самопідготовка студентів).

- 3.1. Застосовувати знання основних положень лекції по темі “Кістки черепа та їх з'єднання.”
- 3.2. Визначати площини тіла людини.
- 3.3. Визначати відділи черепа.
- 3.4. Класифікувати кістки (за будовою та кількістю).
- 3.5. Класифікувати кістки, визначати будову повітроносних кісток.
- 3.6. Демонструвати і називати кістки мозкового черепа.
- 3.7. Які з кісток мозкового черепа є парними?
- 3.8. На яких кістках є борозна верхнього сагітального синуса?
- 3.9. Назвати та продемонструвати на кістках борозни синусів. На якій поверхні кісток вони розташовані?
- 3.10. Назвати кістки черепа, які мають луску.
- 3.11. На якій кістці розташована ямка слъзової залози?
- 3.12 Які частини лобової кістки приймають участь в утворенні стінок очної ямки?
- 3.13 Які частини решітчастої та лобової кісток формують стінки носової порожнини?
- 3.14. Основа мозкового черепа має внутрішню поверхню. Які частини лобової, клиноподібної, потиличної скроневої та решітчастої кісток приймають участь в утворенні внутрішньої поверхні основи мозкового черепа?

- 3.15. В якій частині лобової кістки знаходиться отвір лобової пазухи.
- 3.16. Назвати та продемонструвати на кістках борозни синусів. На якій поверхні кісток вони розташовані?
- 3.17. Які частини клиноподібної кістки формують бічну стінку очної ямки?
- 3.18. Назвати отвори клиноподібної кістки, які відкриваються на зовнішній основі черепа.
- 3.19. Назвати і продемонструвати частини скроневої кістки.
- 3.20. Назвати і продемонструвати відростки скроневої кістки.
- 3.21. Продемонструвати сонний канал.
- 3.22. Продемонструвати де починається і чим закінчується лицевий канал.

IV. ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЮ КІНЦЕВОГО РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ТЕМИ

- 4.1. Назвіть та продемонструйте на черепі лобову кістку та її частини, деталі будови.
- 4.2. Назвіть та продемонструйте на черепі тім'яну кістку, її краї та кути, деталі будови зовнішньої та внутрішньої поверхонь тім'яної кістки.
- 4.3. Назвіть та продемонструйте на черепі потиличну кістку та її частини, деталі будови.
- 4.4. Назвіть і продемонструйте основні частини решітчастої кістки. Опишіть та продемонструйте будову решітчастої кістки.
- 4.5. Який канал проходить в основі потиличного виростка.
- 4.6. На яких з кісток є борозна сигмоподібної пазухи. Продемонструйте її.
- 4.7. Назвіть та продемонструйте частини клиноподібної кістки.
- 4.8. Назвіть та продемонструйте отвори великого крила клиноподібної кістки.
- 4.9. Назвіть та продемонструйте пластинки крилоподібного відростку клиноподібної кістки.
- 4.10. Опишіть анатомічні утворення на передній поверхні піраміди скроневої кістки, їх функціональне значення.
- 4.11. Продемонструйте анатомічні утворення на поверхнях піраміди скроневої кістки, їх функціональне значення.
- 4.12. Опишіть сонний канал.
- 4.13. Які відділи має м'язово-трубний канал.
- 4.14. Опишіть канал лицевого нерва.

Практичне заняття 4

I. ТЕМА : КІСТКИ ЛИЦЕВОГО ЧЕРЕПА.

II. НАВЧАЛЬНІ ЦІЛІ:

- 2.1. Визначати на моделях місцеположення в черепі верхньої та нижньої щелепи, виличної, носової, піднебінної, під'язикової, слъзової кісток, нижньої носової раковини, леміша.
- 2.2. Описувати деталі будови верхньої та нижньої щелепи, виличної, носової, піднебінної, під'язикової, слъзової кісток, нижньої носової раковини, леміша.
- 2.3. Описувати будову та особливості основи черепа, черепні ямки, отвори, канали, будову склепіння черепа.
- 2.4. Описувати та демонструвати скроневу, підскроневу, крилопіднебінну ямки.
- 2.5. Описувати та демонструвати орбіту, її стінки та сполучення.
- 2.6. Описувати та демонструвати порожнину носа, її стінки, носові ходи, сполучення.

III. ВИХІДНИЙ РІВЕНЬ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

До заняття студент повинен знати та вміти (позааудиторна самопідготовка студентів).

- 3.1. Визначати і називати головні осі та площини тіла людини.
- 3.2. Вміти користуватися анатомічною термінологією.
- 3.3 Демонструвати частини черепа, описувати їх.
- 3.4. Демонструвати та описувати окремі кістки лицевого черепа.
- 3.5. Визначати і демонструвати окремі кістки на цілому черепі.
- 3.6. Демонструвати будову кісток, які утворюють лицевий череп.
- 3.7. Називати парні та непарні кістки лицевого черепа.
- 3.8. Які кістки лицевого черепа мають лобовий відросток?
- 3.9. Які кістки лицевого черепа мають носову поверхню?
- 3.10. Демонструвати нижню носову раковину, слъзову кістку, леміш.
- 3.11. Назвати частини нижньої щелепи.
- 3.12. Продемонструвати зовнішню основу черепа. Назвати і продемонструвати кістки, які його утворюють.
- 3.13. Продемонструвати внутрішню основу черепа. Які черепні ямки вона має?
- 3.14. Продемонструвати скроневу ямку.
- 3.15. Продемонструвати підскроневу ямку.
- 3.16. Продемонструвати крилопіднебінну ямку.
- 3.17. Продемонструвати орбіту, чим обмежений вхід в орбіту?
- 3.18. Продемонструвати орбіту, її стінки.
- 3.19. Продемонструвати нижню стінку порожнини носа і назвати, чим вона утворена.
- 3.20. Продемонструвати нижню стінку порожнини носа і назвати, чим вона утворена.
- 3.21. Продемонструвати спільний носовий хід, назвати, чим він обмежений.

IV. ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЮ КІНЦЕВОГО РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ТЕМИ

- 4.1. Перелічить і продемонструйте на черепі поверхні та відростки верхньої щелепи.
- 4.2. Назвіть і продемонструйте поверхні та відростки нижньої щелепи.
- 4.3. Опишіть і продемонструйте утворення на поверхнях тіла верхньої щелепи.
- 4.4. Опишіть і продемонструйте піднебінну кістку та її деталі будови.
- 4.5. Опишіть і продемонструйте виличну кістку.
- 4.6. Назвіть і продемонструйте частини нижньої щелепи.
- 4.7. Назвіть і продемонструйте отвори, які видно на зовнішній основі черепа, що вони сполучають?
- 4.8. Опишіть та продемонструйте передню черепну ямку, кістки, які її утворюють.
- 4.9. Опишіть та продемонструйте рельєф і утворення передньої черепної ямки.
- 4.10. Опишіть та продемонструйте утворення та сполучення середньої черепної ямки.
- 4.11. Опишіть та продемонструйте задню черепну ямку, кістки, які її утворюють, сполучення.
- 4.12. Пропредмонструйте та опишіть підскроневу ямку.
- 4.13. Пропредмонструйте скроневу ямку.
- 4.14. Пропредмонструйте та опишіть крило-піднебінну ямку.
- 4.15. Пропредмонструйте орбіту, назвіть її стінки.

Практичне заняття 5

I. ТЕМА : З'ЄДНАННЯ КІСТОК ТУЛУБА, З'ЄДНАННЯ КІСТОК ЧЕРЕПА.

II. НАВЧАЛЬНІ ЦІЛІ:

- 2.1. Визначати та демонструвати види з'єднань кісток.
- 2.2. Визначати та демонструвати види неперервних з'єднань кісток.
- 2.3. Характеризувати різні види з'єднання кісток.
- 2.4. Тлумачити основні ознаки суглобу.
- 2.5. Класифікувати суглоби за будовою, формою суглобових поверхонь і за функцією.
- 2.6. Описувати та демонструвати на моделі будову суглобів за наступною схемою: назва суглобу, суглобових поверхонь; характеристика внутрішньосуглобових утворень, характеристика суглоба за будовою та функцією.
- 2.7. Визначати і демонструвати види з'єднань кісток черепа: неперервні (синдесмози, синхондрози, синостози) і перервні (скронево-нижньощелепний суглоб, суглобові поверхні, додатковий апарат, класифікацію рухів в скронево-нижньощелепному суглобі).
- 2.8. Описувати і демонструвати з'єднання черепа з атлантом.
- 2.9. Описувати та демонструвати з'єднання першого та другого шийних хребців.
- 2.10. Описувати та демонструвати на моделі з'єднання хребців між собою.
- 2.11. Описувати та демонструвати на моделі з'єднання ребер з грудниною та з ребрами.

III. ВИХІДНИЙ РІВЕНЬ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

До заняття студент повинен знати та вміти (позааудиторна самопідготовка студентів).

- 3.1. Визначати та демонструвати основні осі та площини тіла людини.
- 3.2. Визначати та демонструвати загальну будову хребців
- 3.3. Визначати та демонструвати особливості будови хребців шийного, грудного, поперекового відділів хребетного стовпа, крижової кістки та куприка.
- 3.4. Визначати та демонструвати будову ребер та груднини.
- 3.5. Визначати та демонструвати будову кісток черепа та череп в цілому.

IV. ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЮ КІНЦЕВОГО РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ТЕМИ

- 4.1. Яка кістка черепа з'єднується з першим шийним хребцем?
- 4.2. Яка особливість будови першого та другого шийних хребців?
- 4.3. Яку будову має типове справжнє ребро?
- 4.4. З якими кістками тулуба з'єднуються ребра?

- 4.5. Які бувають види з'єднань кісток?
- 4.6. Які основні ознаки має суглоб?
- 4.7. До якого виду з'єднання належить симфіз?
- 4.8. Які суглоби належать до одноосьових ?
- 4.9. Які суглоби належать до двоосьових?
- 4.10. Які суглоби належать до багатоосьових?
- 4.11. Які є види з'єднань кісток?
- 4.12. Які є види синдесмозів?
- 4.13. Які є види синхондрозів?
- 4.14. Наведіть приклад синостозу.
- 4.15. Назвіть обов'язкові компоненти суглоба
- 4.16. Яка класифікація суглобів за будовою
- 4.17. Яка класифікація суглобів за функцією
- 4.18. Продемонструйте та опишіть на моделі види з'єднань кісток черепа.
- 4.19. Назвіть види з'єднань кісток черепа. Продемонструйте та опишіть неперервні види з'єднань кісток черепа.
- 4.20. Назвіть і продемонструйте синдесмози при з'єднанні кісток черепа.
- 4.21. Назвіть і продемонструйте синхондрози при з'єднанні кісток черепа.
- 4.22. Назвіть і продемонструйте синостози при з'єднанні кісток черепа.
- 4.23. Назвіть і продемонструйте суглоби при з'єднанні кісток черепа
- 4.24. Опишіть скронево-нижньощелепний суглоб. Визначте, який це суглоб за будовою, формою та які рухи можливі в цьому суглобі.
- 4.25. Назвіть, які види рухів можливі навколо сагітальної, фронтальної та вертикальної осей.
- 4.26. Назвіть і продемонструйте атланта-потиличний суглоб, опишіть його будову і прокласифікуйте його (за будовою, формою, осями рухів).
- 4.27. Назвіть і продемонструйте який вид з'єднання ребер з хребцями
Скільки суглобів утворюються при з'єднанні ребер з хребцями: назвати суглоби, демонструючи їх на моделях.
- 4.29. Опишіть особливості з'єднання XI і XII ребер з хребцями
- 4.30. Назвіть і продемонструйте який вид з'єднання ребер з грудниною
- 4.31. Назвіть та дайте характеристику суглобам при з'єднанні ребер з хребцями та грудниною, згідно класифікації.
Дайте визначення поняттю "реброва дуга", назвіть ребра, які її утворюють, продемонструйте.

Практичне заняття 6

I. ТЕМА : З'ЄДНАННЯ КІСТОК ВЕРХНІХ ТА НИЖНІХ КІНЦІВОК.

II. НАВЧАЛЬНІ ЦІЛІ:

- 2.1. Визначати та демонструвати види з'єднань кісток.
- 2.2. Визначати та демонструвати види неперервних з'єднань кісток.
- 2.3. Характеризувати різні види з'єднання кісток.
- 2.4. Тлумачити основні ознаки суглобу.
- 2.5. Класифікувати суглоби за будовою, формою суглобових поверхонь і за функцією.
- 2.6. Описувати та демонструвати на моделі будову суглобів за наступною схемою: назва суглобу, суглобових поверхонь, характеристика внутрішньосуглобових утворень, характеристика суглоба за будовою та функцією.
- 2.7. Визначати відділи верхньої та нижньої кінцівок, показувати кістки кожного відділу
- 2.8. Класифікувати кістки верхньої та нижньої кінцівок, називати основні частини кісток, описувати деталі їх будови.
- 2.9. Називати види з'єднань кісток верхньої та нижньої кінцівок, вміти класифікувати суглоби кінцівок по числу суглобових поверхонь, осям руху, формам суглобових поверхонь.
- 2.10. Описувати та демонструвати біомеханіку суглобу, будову основних суглобів верхніх та нижніх кінцівок за наступною схемою: назва суглобу, суглобові поверхоні, характеристика внутрішньосуглобових утворень, класифікація суглобу.

III. ВИХІДНИЙ РІВЕНЬ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

До заняття студент повинен знати та вміти (позааудиторна самопідготовка студентів).

- 3.1. Визначати та демонструвати відділи кінцівок та кістки, які їх утворюють.
- 3.2. Визначати та демонструвати «епіфізи» та «діафіз» кістки.
- 3.3. Визначати та демонструвати будову ключиці, лопатки.
- 3.4. Визначати та демонструвати будову плечової кістки.
- 3.5. Визначати та демонструвати будову променевої кістки.
Визначати та демонструвати будову ліктьової кістки.
- 3.6. Визначати та демонструвати відділи кисті.
Визначати та демонструвати тазову кістку. В результаті зрощення яких кісток вона утворюється?
- 3.7. Визначати та демонструвати будову стегнової кістки.
- 3.8. Визначати та демонструвати будову великогомілкової кістки.
- 3.9. Визначати та демонструвати будову малогомілкової кістки.
- 3.10. Визначати та демонструвати відділи стопи.
- 3.11. Знати які є види з'єднань кісток.
- 3.12. Знати які є види неперервних з'єднань кісток

- 3.13. Знати класифікацію суглобів відносно: кількості суглобових поверхонь, наявності допоміжних апаратів, кількості осей руху, форми суглобових поверхонь.
- 3.14. Які кістки належать до пояса верхніх кінцівок, а які до вільної верхньої кінцівки?
- 3.15. Які відділи верхньої кінцівки складають довгі трубчасті кістки?
- 3.16. Які відділи кисті складають короткі трубчасті кістки?
- 3.17. Які суглобові поверхні мають лопатка та ключиця?
- 3.19. Які суглобові поверхні має плечова кістка?
- 3.20. Які суглобові поверхні має ліктьова кістка?
- 3.21. Які суглобові поверхні має променева кістка?
- 3.22. Продемонструвати на скелеті і назвати кістки, з яких складається тазова кістка.
- 3.23. Описати будову стегнової кістки.
- 3.24. Описати великогомілкову та малоогомілкову кістку.
- 3.25. Назвати відділи скелета стопи та продемонструвати їх.

IV. ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЮ КІНЦЕВОГО РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ТЕМИ

- 4.1. Опишіть та продемонструйте груднинно-ключичний суглоб.
- 4.2. Опишіть та продемонструйте надплечово-ключичний суглоб.
Класифікуйте суглоб.
- 4.3. Опишіть та продемонструйте плечовий суглоб: суглобові поверхні.
Класифікуйте суглоб. Проведіть аналіз рухів.
- 4.4. Опишіть та продемонструйте ліктьовий суглоб: суглобові поверхні кісток, що його утворюють. Перелічіть суглоби, які мають спільну капсулу.
Проведіть аналіз рухів.
- 4.5. Опишіть та продемонструйте з'єднання кісток передпліччя: проксимальний променево-ліктьовий суглоб, міжкісткову перетинку, дистальний променево-ліктьовий суглоб.
- 4.6. Опишіть і продемонструйте променево-зап'ястковий суглоб: суглобові поверхні кісток, які його утворюють, внутрішньосуглобовий диск.
Прокласифікуйте суглоб. Проведіть аналіз рухів.
- 4.7. Опишіть та продемонструйте лобковий симфіз. До якого виду з'єднання кісток він відноситься?
- 4.8. Опишіть та продемонструйте кульшовий суглоб: суглобові поверхні кісток, які його утворюють, внутрішньосуглобові утворення. Проведіть аналіз рухів.
- 4.9. Опишіть та продемонструйте колінний суглоб: суглобові поверхні кісток, що його утворюють, меніски. Прокласифікуйте суглоб.
- 4.10. Опишіть та продемонструйте з'єднання кісток гомілки. До яких видів з'єднань між кістками вони належать?
- 4.11. Опишіть та продемонструйте надп'ястково-гомілковий суглоб: суглобові поверхні кісток, які його утворюють.

Практичне заняття 7

I. ТЕМА : М'ЯЗИ СПИНИ, ГРУДЕЙ, ЖИВОТА.

II. НАВЧАЛЬНІ ЦІЛІ:

- 2.1. Характеризувати м'яз як орган, класифікувати м'язи за формою, будовою і функцією, називати елементи їх допоміжного апарату.
- 2.2. Демонструвати та описувати особливості анатомічної будови м'язів спини.
- 2.3. Аналізувати рухи у суглобах спини, та визначати групи м'язів, які на них впливають.
- 2.4. Класифікувати м'язи спини за походженням.
- 2.5. Класифікувати м'язи грудної клітки та живота.
- 2.6. Визначати топографо-анатомічні особливості передньої стінки живота.
- 2.7. Знати будову пахвинного каналу, піхви прямого м'яза живота.
- 2.8. Називати, демонструвати частини, отвори і трикутники діафрагми, визначати їх функцію.

III. ВИХІДНИЙ РІВЕНЬ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

До заняття студент повинен знати та вміти (позааудиторна самопідготовка студентів).

- 3.1. Називати та демонструвати кістки скелету тулуба та плечового пояса, називати та демонструвати сполучення кісток тулуба з черепом та плечовим поясом.
- 3.2. Демонструвати на скелеті характерні особливості хребта та можливі рухи в хребтовому стовпі.
- 3.3. Називати та демонструвати (на скелеті) кістки плечового поясу і вільної верхньої кінцівки.
- 3.4. Називати та демонструвати (на скелеті) з'єднання кісток грудної клітки.
- 3.5. Визначати рухи у плечовому суглобі і м'язи спини, які на нього діють.
- 3.6. Використовувати лекційний матеріал по загальній міології.
- 3.7. Визначати рухи у плечовому суглобі.
- 3.8. Називати м'язи грудної клітки і живота, які приймають участь у акті дихання.
- 3.9. Давати топографічну класифікацію м'язів спини.
- 3.10. Називати м'язи спини, що здійснюють розгинання та обертання хребта. Демонструвати їх.
- 3.11. Називати і демонструвати м'язи спини, які здійснюють розгинання та обертання голови.
- 3.12. До яких м'язів відноситься трапецієвидний м'яз?
- 3.13. Давати топографічну класифікацію м'язів грудної клітки.
- 3.14. Давати топографічну класифікацію м'язів живота.
- 3.15. Продемонструвати м'язи живота.
- 3.16. Визначати походження пахвинної зв'язки. Продемонструвати її.
- 3.17. Визначати особливості будови піхви прямого м'язу.

- 3.18. Називати стінки пахвинного каналу і продемонструвати їх.
3.19. Називати та демонструвати м'язові частини діафрагми, її отвори.

IV. ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЮ КІНЦЕВОГО РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ТЕМИ

- 4.1. Назвіть, продемонструйте на моделі та опишіть поверхневі м'язи спини, які впливають на повертання та приведення верхньої кінцівки.
4.2. Назвіть, продемонструйте та опишіть м'яз-випрямляч хребта, визначте його відділи.
4.3. Назвіть, продемонструйте та опишіть м'язи, які приймають участь в обертанні тулуба.
4.4. Назвіть, продемонструйте та опишіть м'язи спини, які впливають на нахили і повертання голови.
4.5. Назвіть, продемонструйте та опишіть м'язи спини, які прикріплюються на кістках плечового пояса і плеча.
4.6. Назвіть, продемонструйте власні м'язи спини. Визначте їх функцію.
4.7. Назвіть, продемонструйте та опишіть поверхневі м'язи спини.
4.8. Назвіть, продемонструйте м'язи грудної клітки, які мають відношення до верхньої кінцівки.
4.9. Назвіть, продемонструйте власні м'язи грудної клітки. Визначте їх функцію.
4.10. Назвіть, продемонструйте та опишіть м'язи живота, які утворюють передню стінку черевної порожнини.
4.11. Назвіть, продемонструйте та опишіть м'язи живота, що утворюють бокову стінку черевної порожнини.
4.12. Чим утворені стінки пахвинного каналу?
4.13. Назвіть вміст пахвинного каналу у чоловіків і жінок.
4.14. Назвіть, продемонструйте, які отвори розміщені у м'язовій та сухожильній частинах діафрагми.
4.15. Визначте функціональне значення діафрагми.
4.16. Біла лінія живота і пупкове кільце, їх практичне значення в хірургії.

Практичне заняття 8

I. ТЕМА : ОСНОВНІ ГРУПИ М'ЯЗІВ ГОЛОВИ, ШИЇ, ВЕРХНІХ ТА НИЖНІХ КІНЦІВОК.

II. НАВЧАЛЬНІ ЦІЛІ:

- 2.1. Класифікувати м'язи голови.
- 2.2. Називати і демонструвати жувальні м'язи. Визначати їх функцію.
- 2.3. Називати і демонструвати мимічні м'язи, визначати їх функцію.
- 2.4. Проводити аналіз рухів у суглобах голови. Визначати м'язи, які на них впливають.
- 2.5. Анатомічні особливості мимічних м'язів.
- 2.6. Знати топографічну класифікацію м'язів шиї.
- 2.7. Класифікувати м'язи плечового поясу та плеча за топографічними ознаками.
- 2.8. Визначати та демонструвати м'язи передньої та задньої груп плеча.
- 2.9. Демонструвати м'язи, що приводять до руху плечовий та ліктювий суглоби.
- 2.10. Визначати і демонструвати м'язи передпліччя: передню групу - м'язи згиначі, привертачі; задню групу - м'язи розгиначі і відвертачі.
- 2.11. Визначати і демонструвати механізми руху у ліктювому, променево-зап'ястковому, зап'ястково-п'ясткових, п'ястково-фалангових суглобах під впливом м'язів передпліччя.
- 2.12. Визначати і демонструвати м'язи передньої, задньої та медіальної груп стегна.
- 2.13. Проводити аналіз рухів в кульшовому та колінному суглобах у відповідності до функціональної характеристики м'язів таза і стегна.
- 2.14. Визначати і демонструвати м'язи передньої, задньої, бічної груп гомілки.
- 2.15. Проводити аналіз рухів в колінному, надп'ястково-гомілковому суглобах і суглобах стопи у відповідності до функції м'язів гомілки і стопи.

III. ВИХІДНИЙ РІВЕНЬ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ. ДО ЗАНЯТТЯ СТУДЕНТ ПОВИНЕН ЗНАТИ ТА ВМІТИ (позааудиторна самопідготовка студентів).

- 3.1. Називати, класифікувати і демонструвати з'єднання кісток черепа.
- 3.2. Демонструвати та описувати скронево-нижньощелепний суглоб.
- 3.3. Визначати і демонструвати мимічні м'язи.
- 3.4. Визначати і демонструвати жувальні м'язи.
- 3.5. Визначати будову клиновидної кістки.
- 3.6. Демонструвати та описувати скронево-нижньощелепний суглоб.
- 3.7. Визначати і демонструвати поверхневі, надпід'язикові і підпід'язикові м'язи шиї. Визначати їх функцію.
- 3.8. Проводити аналіз рухів голови, визначати м'язи, які їх виконують.
- 3.9. Визначати будову потиличної кістки.

- 3.10. Визначати будову шийних хребців та їх з'єднання.
- 3.11. Визначати та показувати кістки плечового поясу, плеча, передпліччя, а також деталі їх будови.
- 3.12. Демонструвати та описувати плечовий та ліктьовий суглоби.
- 3.13. Визначати, називати і демонструвати кістки передпліччя, їх сполучення між собою, ліктьовий суглоб, його будову і види рухів у ньому.
- 3.14. Називати і показувати м'язи плеча і механізми їх дії на ліктьовий суглоб.
- 3.15. Чітко визначати площини і осі тіла та демонструвати які рухи здійснюються навколо них.
- 3.16. Проводити класифікацію суглобів.
- 3.17. Визначати та називати кістки таза, стегнову кістку, кістки гомілки і стопи, а також їх основні частини і розташовані на них утворення.
- 3.18. Визначати і демонструвати м'язи таза, стегна, гомілки.
- 3.19. Називати жувальні м'язи та утворення нижньої щелепи, до яких вони прикріплюються.
- 3.20. Знати, що мімічні м'язи на обличчі не вкриті фасціями. Називати м'яз, що є виключенням з цього правила.
- 3.21. Визначати і називати утвори потиличної та скроневої кісток, нижньої щелепи.
- 3.22. Демонструвати і називати з'єднання кісток основи черепа.
- 3.23. Яка біомеханіка скронево-нижньощелепного суглоба?
- 3.24. Продемонструвати анатомічні утвори потиличної і скроневої кісток, нижньої щелепи, до яких прикріплюються м'язи шії.
- 3.25. Демонструвати атланта-потиличний суглоб.
- 3.26. Знати класифікацію м'язів передпліччя.
- 3.27. Визначати м'язи передньої групи передпліччя, що впливають на згинання кисті.
- 3.28. Назвати м'язи передньої групи, що впливають на згинання пальців кисті.
- 3.29. Назвати м'язи задньої групи, що впливають на розгинання кисті.
- 3.30. Назвати і продемонструвати м'язи, що впливають на розгинання пальців кисті.
- 3.31. Який із згиначів пальців впливає на згинання дистальної фаланги пальців?
- 3.32. Визначати і демонструвати стінки пахвової порожнини.
- 3.33. Назвати на які групи поділяються м'язи стегна.
- 3.34. Назвати яка з голівок чотирьохголового м'яза стегна є двосуглобовою і на які суглоби вона діє.
- 3.35. Назвати на які групи поділяються м'язи гомілки, давати їх функціональну характеристику за групами.
- 3.36. Назвати і описати м'язи гомілки, які її згинають.
- 3.37. Назвати і описати м'яз гомілки, який її пронує.
- 3.38. Назвати і описати м'яз гомілки, який її супінує.

- 3.39. Назвати і описати м'язи гомілки, які згинають стопу.
- 3.40. Назвати на які групи топографічно поділяються м'язи гомілки і дати їх функціональну характеристику.
- 3.41. Назвати і демонструвати, з яких м'язів складається трьохголовий м'яз гомілки. Де починаються його частини і де прикріплюється їх загальний сухожилок?

IV. ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЮ КІНЦЕВОГО РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ТЕМИ

- 4.1. Назвіть та опишіть жувальні м'язи.
- 4.2. Назвіть, продемонструйте та опишіть м'язи, які підіймають опущену нижню щелепу.
- 4.3. Продемонструйте і опишіть щічний м'яз. Визначіть його функцію.
- 4.4. З яких частин складається м'яз, який закриває рот і витягує губи вперед?
- 4.5. Назвіть, продемонструйте та опишіть м'язи, дія яких створює на обличчі посмішку.
- 4.6. Назвіть, продемонструйте м'яз, який утворює діафрагму порожнини рота.
- 4.7. Назвіть, продемонструйте та опишіть м'язи ший, які згинають голову вперед.
- 4.8. Назвіть, продемонструйте та опишіть м'яз, який згинає голову вбік.
- 4.9. Визначте, які м'язи приймають участь у відведенні верхньої кінцівки.
- 4.10. Визначте, які м'язи приймають участь у приведенні верхньої кінцівки.
- 4.11. Визначте, які м'язи приймають участь у згинанні плечового суглоба.
- 4.12. Визначте, які м'язи виконують розгинання плечового суглоба.
- 4.13. Які м'язи виконують обертання у плечовому суглобі?
- 4.14. Які м'язи плеча виконують згинання у ліктьовому суглобі?
- 4.15. Які м'язи плеча виконують розгинання у ліктьовому суглобі?
- 4.16. Назвіть м'язи, які виконують відведення руки до горизонтального та вище горизонтального рівня.
- 4.17. Опишіть та продемонструйте топографію м'язів передпліччя.
- 4.18. Які м'язи приводять в рух великий палець, на які суглоби великого пальця вони впливають?
- 4.19. Опишіть та продемонструйте м'язи, що приводять в рух кисть у цілому.
- 4.20. Опишіть і продемонструйте м'язи, що впливають на згинання в ліктьовому суглобі.
- 4.21. Опишіть і продемонструйте м'язи, що впливають на рухи у променево-зап'ястковому суглобі.
- 4.22. Продемонструйте та опишіть м'язи передньої групи стегна.
- 4.23. Назвіть, продемонструйте м'язи задньої групи стегна.
- 4.24. Назвіть, продемонструйте м'язи медіальної групи стегна.
- 4.25. Перелічіть, продемонструйте м'язи-згиначі стегна.
- 4.26. Перелічіть, продемонструйте м'язи-розгиначі стегна.
- 4.27. Перелічіть, продемонструйте та опишіть м'язи, які приводять стегно.

- 4.28. Перелічіть, продемонструйте м'язи стегна – розгиначі гомілки.
- 4.28. Опишіть та продемонструйте м'язи передньої групи гомілки.
- 4.29 Опишіть та продемонструйте м'язи задньої групи гомілки.
- 4.30 Опишіть та продемонструйте м'язи бічної групи гомілки.

Практичне заняття 9

I. ТЕМА 9: Тестові завдання до модульної контрольної роботи «Остеологія, артрологія, міологія»

1. Жінка травмувала нижню кінцівку ід час падіння на сходах. Яким терміном анатомічної номенклатури називається латинською термін «нижній»?

1. Internus.
2. Superior.
3. Distalis.
- 4. Inferior.**
5. Cranialis.

2. У хворого під час рентгенологічного дослідження виявлена пухлина правої частки печінки. Ліва частка - без патологічних змін. Як називається площина, що ділить тіло людини на праву і ліву половини?

1. Поперечна.
2. Лобова.
3. Присерединна.
- 4. Стрілова.**
5. Горизонтальна.

3. Жінка, 23 років, звернулася до хірурга зі скаргами на біль у правій половині грудної клітки. Рентгенологічно виявлена тріщина верхньої поверхні правого ребра. Яке ребро має верхню поверхню?

1. IV.
2. V.
- 3. I.**
4. III.
5. II.

4. Лікар хворому на бронхіальну астму запропонував під час початку нападу ядухи використовувати подразнення рефлексогенної зони, яка розміщена в ділянці проекції на шкіру непарної вирізки груднини. Яка вирізка груднини є непарною?

1. Incisura costalis II.
2. Incisura costalis I.
- 3. Incisura jugularis.**
4. Incisura costalis VII.
5. Incisura clavicularis.

5. Жінка, 36 років, травмувала грудну клітку і звернулася до хірурга зі скаргами на болі у лівій половині грудної клітки. Рентгенологічно виявлено

перелом лівого ребра, яке з'єднується з ребровою вирізкою, розташованою на рівні кута груднини. Яке ребро ушкоджене?

1. III.
2. **II.**
3. V.
4. IV.
5. I.

6. Хворий, 40 років, відчув сильний біль після падіння. Лікар виявив перелом ребра, яке немає суглобової поверхні на горбку ребра. Яке ребро ушкоджене у хворого?

1. III.
2. X.
3. **XII.**
4. I.
5. VII.

7. Лікар у хворого, який багато років працює вантажником, виявив болючість в ділянках вирізок груднини, які є суглобовими поверхнями суглоба плечового пояса. Яка вирізка груднини бере участь в утворенні суглоба плечового пояса?

1. **Incisura clavicularis.**
2. Incisura jugularis.
3. Incisura costalis VII.
4. Incisura costalis II.
5. Incisura costalis I.

8. До лікаря звернувся хворий зі скаргою на те, що ліве око не рухається присередньо. Яким терміном анатомічної номенклатури називається латинською термін «присередній»?

1. Anterior.
2. Proximalis.
3. Lateralis.
4. **Medialis.**
5. Distalis.

9. У хворого параліч лівої половини тіла, парез язика, м'язів лиця (контрактура Верніке-Манна). При цьому вогнище ураження знаходиться у хворого в правій півкулі великого мозку. За відношенням до якої площини виділяють анатомічні терміни «лівий» і «правий»?

1. Plana paramediana.
2. Plana transversalia.
3. **Plana sagittalia.**
4. Plana horisontalia

5. Plana frontalia.

10. Чоловік, 30 років, травмував шийний відділ хребта. Рентгенологічно діагностовано перелом хребця, на якому відсутній остистий відросток. Який хребець ушкоджено?

1. I.
2. VII.
3. II.
4. VI.
5. III.

11. При падінні у хлопчика 1 року було травмоване переднє тім'ячко. Який вид з'єднання кісток черепа зазнав ушкодження?

1. Діартроз.
2. Синхондроз.
3. **Синдесмоз.**
4. Синостоз.
5. Геміартроз.

12. У хворого артроз скронево-нижньощелепного суглоба. Рухи в суглобі різко обмежені. До яких суглобів відноситься скронево-нижньощелепний суглоб за формою суглобових поверхонь та кількістю осей обертання?

1. Плоский.
2. Кулястий, багатоосьовий.
3. **Двови́ростковий, двохосьовий, комбінований.**
4. Еліпсоподібний, двохосьовий, комбінований.
5. Сідлоподібний, двохосьовий, комбінований.

13. У хворого після падіння рентгенологічно виявлено перелом кісток черепа в ділянці потилично-соскоподібного шва. До якого виду з'єднання відноситься потилично-соскоподібний шов?

1. Діартроз.
2. **Синдесмоз.**
3. Синостоз.
4. Синхондроз.
5. Синсаркоз.

14. Чоловік, 45 років, травмував грудний відділ хребта. Каретою швидкої медичної допомоги доставлений у травматологічне відділення лікарні. Рентгенологічно виявлено перелом суглобових відростків VII грудного хребця. Який суглоб за формою суглобових поверхонь ушкоджений?

1. **Плоский суглоб.**
2. Блокоподібний суглоб.
3. Сідлоподібний суглоб.

4. Циліндричний суглоб.
5. Виростковий суглоб.

15. Жінка, 29 років, травмувала крижову кістку. У травмпункті, куди привезла її карета швидкої медичної допомоги, рентгенологічно діагностували перелом серединного гребеня крижової кістки. Який вид з'єднання крижової кістки ушкоджений?

1. Синхондроз.
2. Геміартроз.
3. Синдесмоз.
4. **Синостоз.**
5. Діартроз.

16. Чоловік, 66 років, звернувся до лікаря-травматолога зі скаргами на біль у поперековому відділі хребта. При обстеженні виявлено ушкодження міжпоперечних зв'язок поперекового відділу хребта. Який вид з'єднань утворюють міжпоперечні зв'язки?

1. **Синдесмоз.**
2. Синхондроз.
3. Вклинення.
4. Синсаркоз.
5. Синостоз.

17. Чоловіка, 45 років, з травмою шиї госпіталізовано у травматологічне відділення лікарні. Рентгенологічно виявлено ушкодження суглобових відростків третього шийного хребця. Який вид з'єднання утворюють суглобові поверхні третього шийного хребця?

1. Синсаркоз.
2. Синдесмоз.
3. Синхондроз.
4. **Діартроз.**
5. Синостоз.

18. Жінка, 49 років, звернулася до лікаря-хірурга зі скаргами на біль у грудному відділі хребта. Після обстеження виявлені ушкодження з'єднання ребер з хребцями. Який вид з'єднання утворюють ребра з хребцями?

1. **Діартроз.**
2. Синсаркоз.
3. Синдесмоз.
4. Синхондроз.
5. Синостоз.

19. Хворого, 30 років, зі скаргами на нестерпний біль в колінному суглобі оглядає лікар. Після обстеження прийнято рішення оперувати і видалити

утвори, які є ознакою комплексного суглоба. Що є ознакою комплексного суглоба?

1. Внутрішньосуглобові зв'язки.
2. **Суглобовий меніск або диск.**
3. Наявність більше двох суглобових поверхонь.
4. Ворсинки.
5. Синовіальні складки.

20. У хворого на менінгоенцефаліт лікар виконує пункцію задньої мозочково-мозкової цистерни в точці, розташованій в місці перехресту серединної лінії і лінії, що з'єднує нижні краї соскоподібних відростків скроневої кістки. Голкою лікар проколює атланта-потиличну перетинку. До якого виду з'єднань відноситься атланта-потилична перетинка?

1. Діартроз.
2. Синостоз.
3. **Синдесмоз.**
4. Синхондроз.
5. Синсаркоз.

21. У хворого після падіння з висоти виявлено компресійний перелом в шийному відділі хребта. На рентгенограмі, крім ліній переломів на хребцях, лікар виявив ушкодження міжхребцевих дисків. Який вид з'єднань утворюють міжхребцеві диски?

1. **Синхондроз.**
2. Синостоз.
3. Діартроз.
4. Синсаркоз.
5. Синдесмоз.

22. До лікаря-травматолога звернулася жінка, 45 років, зі скаргами на біль та обмеження рухів в шийному відділі хребта. При обстеженні встановлено ушкодження міжостових зв'язок шийного відділу хребта. Який вид з'єднань утворюють міжостові зв'язки?

1. Синдесмоз.
2. Синсаркоз.
3. Діартроз.
4. Синостоз.
5. Синхондроз.

23. Жінку, 60 років, з травмою грудної клітки доставлено в травматологічний пункт. Рентгенологічно встановлено ушкодження з'єднання другого ребра з грудниною. Який вид з'єднання утворює II ребро з грудниною?

1. **Симфіз.**
2. Синостоз.

3. Синхондроз.
4. Діартроз.
5. Синдесмоз.

24. При виконанні люмбальної пункції хірургічна голка з мандреном вводиться чітко по серединній лінії між остистими відростками LIII-LIV через надостисту зв'язку. Який вид з'єднання утворився за допомогою надостистої зв'язки?

1. **Синдесмоз.**
2. Синостоз.
3. Синхондроз.
4. Діартроз.
5. Симфіз.

25. Чоловік, 65 років, звернувся до лікаря-невролога зі скаргами на біль у поперековому відділі хребта. При обстеженні виявлено ушкодження з'єднання між тілами III-IV поперекових хребців. Який вид з'єднання існує між тілами III-IV поперекових хребців?

1. Синостоз.
2. **Симфіз.**
3. Синдесмоз.
4. Діартроз.
5. Синхондроз.

26. У дитячу лікарню машина швидкої медичної допомоги привезла дитину, 8 місяців, з травмою голови в ділянці переднього тім'ячка (fonticulus anterior). Який вид з'єднання утворився за допомогою тім'ячка?

1. Симфіз.
2. Синхондроз.
3. Діартроз.
4. **Синдесмоз.**
5. Синостоз.

27. Жінка, 58 років, звернулася до лікаря-хірурга зі скаргами на біль у шії. Оглянувши хвору, лікар визначив ушкодження з'єднання між тілами III-IV шийних хребців. Яке з'єднання існує між тілами III-IV шийних хребців?

1. **Синхондроз.**
2. Вклинення.
3. Синдесмоз.
4. Синостоз.
5. Симфіз.

28. У лікарню потрапив чоловік з черепно-мозковою травмою. Лікар встановив перелом кістки черепа. Лінія перелому проходить через верхню каркову лінію (*linea nuchalis superior*). Яка кістка травмована?

1. Решітчаста кістка (*os ethmoidale*).
2. Сконева кістка (*os temporale*).
3. Лобова кістка (*os frontale*).
4. Тім'яна кістка (*os parietale*).
5. **Потилична кістка (*os occipitale*).**

29. До лікарні бригада швидкої допомоги доставила чоловіка з черепно-мозковою травмою. Лікар встановив перелом кістки черепа. Лінія перелому проходить через її стріловий край. Яка кістка травмована?

1. Лобова кістка (*os frontale*).
2. **Тім'яна кістка (*os parietale*).**
3. Потилічна кістка (*os occipitale*).
4. Сконева кістка (*os temporale*).
5. Решітчаста кістка (*os ethmoidale*).

30. Жінку, 45 років, госпіталізовано в лікарню з гнійним запаленням барабанної порожнини. Перед цим виникло запалення носової порожнини і глотки, яке потім поширилося в барабанну порожнину за ходом слухової труби (*tuba auditiva*). Через який канал скроневої кістки інфекція потрапила в барабанну порожнину?

1. Канал лицевого нерва (*canalis nervi facialis*).
2. **М'язово-трубний канал (*canalis musculotubarius*).**
3. Сонний канал (*canalis caroticus*).
4. Барабанний каналець (*canaliculus tympanicus*).
5. Каналець барабанної струни (*canaliculus chordae tympani*).

31. У лікарню прийнято чоловіка, 54 років, з травмою ока. Крім ушкодження очного яблука лікар встановив перелом очноямкової поверхні (*facies orbitalis*) однієї з частин клиноподібної кістки (*os sphenoidale*). Яка частина клиноподібної кістки травмована?

1. Мале крило (*ala minor*).
2. Турецьке сідло (*sella turcica*).
3. Крилоподібний відросток (*processus pterygoideus*).
4. **Велике крило (*ala major*).**
5. Тіло (*corpus*).

32. В інститут нейрохірургії прийнято жінку з внутрішньо-черепною пухлиною. Додаткове обстеження встановило, що уражені пухлиною клиноподібна і потилічна кістки в місці їх зрощення. Яка частина клиноподібної кістки уражена пухлиною?

1. **Тіло (*corpus*).**

2. Велике крило (ala major).
3. Лівий крилоподібний відросток (processus pterygoideus sinister).
4. Мале крило (ala minor).
5. Правий крилоподібний відросток (processus pterygoideus dexter).

33. Машиною швидкої медичної допомоги доставлено в лікарню чоловіка з черепно-мозковою травмою. В лікарні встановлено ушкодження пазухи твердої оболони мозку (sinus durae matris) в тому місці, де вона прилягає до борозни на внутрішній поверхні лобової луски (squama frontalis). В ділянці якої борозни ушкоджена пазуха твердої оболони мозку?

1. Борозни поперечної пазухи.
2. Борозни сигмоподібної пазухи.
3. Борозни верхньої кам'янистої.
4. Борозни нижньої кам'янистої пазухи.
5. **Борозни верхньої стрілової пазухи.**

34. У лікарню госпіталізовано чоловіка з черепно-мозковою травмою. Після рентгенологічного обстеження лікар встановив перелом кістки черепа. Лінія перелому проходить через crista occipitalis externa. Яка кістка травмована?

1. **Потилична кістка (os occipitale).**
2. Тім'яна кістка (os parietale).
3. Решітчаста кістка (os ethmoidale).
4. Сконева кістка (os temporale).
5. Лобова кістка (os frontale).

35. У нейрохірургічну клініку госпіталізована жінка з пухлиною головного мозку. Жінці була зроблена операція. Під час операції разом з пухлиною був видалений півнячий гребінь (crista galli). Частина якої кістки черепа видалили в цьому випадку?

1. Клиноподібної кістки (os sphenoidale).
2. **Решітчастої кістки (os ethmoidale).**
3. Тім'яної кістки (os parietale).
4. Потилічної кістки (os occipitale).
5. Лобової кістки (os frontale).

36. Обстежуючи жінку, 39 років, лікар виявив пухлину головного мозку. Пухлина розташована на дірчастій пластинці (lamina cribrosa). До якої кістки прилягає пухлина?

1. Тім'яної кістки (os parietale).
2. Потилічної кістки (os occipitale).
3. **Решітчастої кістки (os ethmoidale).**
4. Лобової кістки (os frontale).
5. Клиноподібної кістки (os sphenoidale).

37. В онкологічне відділення прийнято жінку з пухлиною, що розташована в носовій частині глотки. Після додаткового обстеження лікар встановив, що пухлина вросла в глотковий горбок (*tuberculum pharyngeum*). Яка кістка уражена пухлиною?

1. Решітчаста кістка (*os ethmoidale*).
2. Сконева кістка (*os temporale*).
3. Лобова кістка (*os frontale*).
4. Тім'яна кістка (*os parietale*).
5. **Потилична кістка (*os occipitale*).**

38. У нейрохірургічне відділення госпіталізовано жінку з пухлиною гіпофіза. Обстеження хворої показало, що пухлина зруйнувала спинку сідла (*dorsum sellae*). Яка кістка ушкоджена пухлиною?

1. Решітчаста кістка (*os ethmoidale*).
2. Сконева кістка (*os temporale*).
3. Лобова кістка (*os frontale*).
4. **Клиноподібна кістка (*os sphenoidale*).**
5. Потилічна кістка (*os occipitale*).

39. У лікарню прийнято жінку, 53 років, з черепно-мозковою травмою. Рентгенологічно у неї виявлено перелом шилоподібного відростка (*processus styloideus*). Яка кістка ушкоджена?

1. **Сконева кістка (*os temporale*).**
2. Клиноподібна кістка (*os sphenoidale*).
3. Потилічна кістка (*os occipitale*).
4. Лобова кістка (*os frontale*).
5. Решітчаста кістка (*os ethmoidale*).

40. У лікарню машина швидкої медичної допомоги доставила юнака з травмою голови. Після рентгенологічного дослідження лікар встановив перелом кістки черепа. Лінія перелому проходить через надперенісся (*glabella*). Яка кістка травмована?

1. **Решітчаста кістка (*os ethmoidale*).**
2. Потилічна кістка (*os occipitale*).
3. Носова кістка (*os nasale*).
4. Лобова кістка (*os frontale*).
5. Тім'яна кістка (*os parietale*).

41. Чоловік потрапив у клініку з черепно-мозковою травмою. При рентгенологічному обстеженні виявлено перелом кістки черепа. Лінія перелому проходить через канал під'язикового нерва. Яка кістка ушкоджена?

1. Решітчаста кістка (*os ethmoidale*).
2. Сконева кістка (*os temporale*).
3. Лобова кістка (*os frontale*).

4. Тім'яна кістка (os parietale).
- 5. Потилична кістка (os occipitale).**

42. У жінки з травмою голови лікар встановив перелом кістки черепа. Лінія перелому проходить через надочноямковий край (margo supraorbitalis). Яка кістка ушкоджена?

1. Клиноподібна кістка (os sphenoidale).
2. Решітчаста кістка (os ethmoidale).
3. Тім'яна кістка (os parietale).
- 4. Лобова кістка (os frontale).**
5. Потилична кістка (os occipitale).

43. Для уточнення діагнозу лікар направив у діагностичний центр чоловіка з порушенням функцій лівих VII та VIII пар черепних нервів. В діагностичному центрі встановлено, що ці нерви стискує пухлина в місці їх проходження через лівий внутрішній слуховий отвір (porus acusticus internus). Біля отвору якої кістки пухлина стискує нерви?

1. Решітчастої кістки.
2. Лівої потиличної кістки.
- 3. Лівої скроневої кістки.**
4. Клиноподібної кістки.
5. Лівої тім'яної кістки.

44. У чоловіка з черепно-мозковою травмою лікар виявив перелом кістки основи черепа. Лінія перелому проходить через остистий і овальний отвори. Яка кістка ушкоджена?

1. Потилична кістка (os occipitale).
2. Решітчаста кістка (os ethmoidale).
3. Лобова кістка (os frontale).
4. Сконева кістка (os temporale).
- 5. Клиноподібна кістка (os sphenoidale).**

45. В онкологічне відділення прийнято чоловіка з позачерепною пухлиною голови. Під час операції хірург видалив разом з пухлиною і частину стінки зовнішнього слухового ходу (meatus acusticus externus). Частину якої кістки видалив хірург?

- 1. Скроневої кістки (os temporale).**
2. Клиноподібної кістки (os sphenoidale).
3. Решітчастої кістки (os ethmoidale).
4. Потиличної кістки (os occipitale).
5. Лобової кістки (os frontale).

46. У нейрохірургічну клініку госпіталізовано чоловіка з внутрішньочерепною пухлиною. Після обстеження встановлено, що пухлина

звужує простір, який обмежений великим і малим крилами клиноподібної кістки. Який простір звужує пухлина?

1. Круглий отвір (foramen rotundum).
2. Овальний отвір (foramen ovale).
3. **Верхню очноямкову щілину (fissura orbitalis superior).**
4. Остистий отвір (foramen spinosum).
5. Крилоподібний канал (canalis pterygoideus).

47. У лікарню потрапив чоловік з різаною раною голови. На одному з етапів обробки рани хірург видалив у ділянці надочноямкового отвору невеличкий фрагмент кістки, що була травмована. Яка кістка постраждала в цьому випадку?

1. **Лобова кістка (os frontale).**
2. Потилична кістка (os occipitale).
3. Тім'яна кістка (os parietale).
4. Решітчаста кістка (os ethmoidale).
5. Носова кістка (os nasale).

48. У чоловіка, 25 років, встановлено травму тім'яних кісток в місці з'єднання їх стрілових країв. Травма супроводжується сильною кровотечею з пазухи твердої оболони мозку, що прилягає до цих країв і утворює на них борозну. В місці якої борозни виникла кровотеча?

1. Сигмоподібної пазухи (sulcus sinus sigmoidei).
2. **Верхньої стрілової пазухи (sulcus sinus sagittalis superioris).**
3. Поперечної пазухи (sulcus sinus transversi).
4. Потиличної пазухи (sulcus sinus occipitalis).
5. Нижньої стрілової пазухи (sulcus sinus sagittalis inferioris).

49. До лікаря звернулася жінка зі скаргами на ускладнення носового дихання. Після обстеження було прийнято рішення видалити середню носову раковину (concha nasalis media). Частину якої кістки вирішив видалити лікар?

1. Клиноподібної кістки (os sphenoidale).
2. Тім'яної кістки (os parietale).
3. **Решітчастої кістки (os ethmoidale).**
4. Лобової кістки (os frontale).
5. Потиличної кістки (os occipitale).

50. У лікарню потрапив чоловік з черепно-мозковою травмою. Рентгенологічно у нього виявлено перелом кістки черепа. Лінія перелому проходить через соскоподібний відросток (processus mastoideus). Яка кістка ушкоджена?

1. Потилична кістка (os occipitale).
2. Решітчаста кістка (os ethmoidale).
3. Клиноподібна кістка (os sphenoidale).

4. Сконева кістка (os temporale).

5. Лобова кістка (os frontale).

51. У чоловіка виявлено внутрішньочерепну пухлину, що вросла в кістку черепа і звузила круглий отвір (foramen rotundum). Яка кістка уражена пухлиною?

1. Сконева кістка (os temporale).
2. Решітчаста кістка (os ethmoidale).
- 3. Клиноподібна кістка (os sphenoidale).**
4. Потилична кістка (os occipitale).
5. Лобова кістка (os frontale).

52. У нейрохірургічну клініку прийнято жінку з внутрішньо-черепною пухлиною. Під час хірургічного втручання основний етап операції був здійснений в ділянці трійчастого втиснення (impressio trigeminalis). В ділянці якої кістки був здійснений основний етап операції?

1. Решітчастої кістки (os ethmoidale).
- 2. Сконевої кістки (os temporale).**
3. Лобової кістки (os frontale).
4. Клиноподібної кістки (os sphenoidale).
5. Потиличної кістки (os occipitale).

53. Жінці з остеосаркомою кісток черепа хірург видалив разом з пухлиною і частину крилоподібного відростка (processus pterygoideus). Частину якої кістки видалив хірург?

1. Лобової кістки (os frontale).
2. Решітчастої кістки (os ethmoidale).
3. Потиличної кістки (os occipitale).
4. Сконевої кістки (os temporale).
- 5. Клиноподібної кістки (os sphenoidale).**

54. У нейрохірургічне відділення госпіталізовано жінку з захворюванням атланта-потиличного суглоба. Жінці зробили операцію на цьому суглобі. Під час операції хірург маніпулював на утворі потиличної кістки (os occipitale), що має суглобову поверхню. На якому утворі маніпулював хірург?

1. На верхній карковій лінії (linea nuchalis superior).
2. На глотковому горбку (tuberculum pharyngeum).
3. На зовнішньому потиличному виступі (protuberantia occipitalis externa).
4. На нижній карковій лінії (linea nuchalis inferior).
- 5. На потиличному виростку (condylus occipitalis).**

55. Машина швидкої медичної допомоги привезла в лікарню чоловіка з черепно-мозковою травмою. Лікар встановив за даними рентгенологічного дослідження наявність у цього чоловіка перелому правої кістки черепа, що

з'єднана своїм стріловим краєм з такою ж лівою кісткою, а заднім краєм - з потиличною кісткою (os occipitale). Яка кістка ушкоджена?

1. Права скронева кістка.
2. **Права тім'яна кістка.**
3. Лобова кістка.
4. Решітчаста кістка.
5. Клиноподібна кістка.

56. У лор-відділення доставлений хлопчик зі стороннім предметом в порожнині носа. Після його видалення лікар помітив ушкодження верхньої носової раковини (concha nasalis superior). Частина якої кістки травмована в цьому випадку?

1. Клиноподібної кістки (os sphenoidale).
2. Лобової кістки (os frontale).
3. Тім'яної кістки (os parietale).
4. **Решітчастої кістки (os ethmoidale).**
5. Потиличної кістки (os occipitale).

57. Жінка звернулась до отоларинголога зі скаргами на головний біль та нежить. Лікар встановив запалення верхньощелепної пазухи (гайморит). Яка кістка уражена запаленням?

1. **Верхня щелепа (maxilla).**
2. Піднебінна кістка (os palatinum).
3. Решітчаста кістка (os ethmoidale).
4. Клиноподібна кістка (os sphenoidale).
5. Лобова кістка (os frontale).

58. Машина швидкої медичної допомоги доставила в лікарню чоловіка з черепно-мозковою травмою. Після рентгенологічного дослідження лікар встановив перелом кістки черепа. Лінія перелому проходить через вінцевий відросток. Яка кістка травмована?

1. Піднебінна кістка (os palatinum).
2. Сльозова кістка (os lacrimale).
3. Верхня щелепа (maxilla).
4. **Нижня щелепа (mandibula).**
5. Вилична кістка (os zygomaticum).

59. У відділення щелепно-лицевої хірургії з вогнепальним пораненням прийнято чоловіка. Після рентгенологічного обстеження лікар встановив, що куля пройшла крізь кістку черепа біля підборідного отвору (foramen mentale). Яка кістка ушкоджена?

1. Вилична кістка (os zygomaticum).
2. Леміш (vomer).
3. **Нижня щелепа (mandibula).**

4. Верхня щелепа (maxilla).
5. Піднебінна кістка (os palatinum).

60. Під час обстеження жінки, 36 років, лікар діагностував запалення верхньощелепної пазухи (sinus maxillaris). При цьому в одному з носових ходів був виявлений гній, що витікав з верхньощелепної пазухи. В якому носовому ході лікар побачив гній?

1. Meatus nasi interior.
2. Meatus nasi communis.
3. Meatus nasopharyngeus.
4. Meatus nasi superior.
5. **Meatus nasi medius.**

61. У жінки після травми ока виникло гнійне запалення м'яких тканин очної ямки, яке пізніше поширилось у підскроневу ямку. Через який анатомічний утвір гнійний процес поширився у цю ямку?

1. Через клинопіднебінний отвір.
2. Через круглий отвір.
3. Через верхню очноямкову щілину.
4. **Через нижню очноямкову щілину.**
5. Через вилично-очноямковий отвір.

62. Жінка потрапила в лікарню з гнійним запаленням комірок соскоподібного відростка. Запалення поширилося у черепну ямку, яка має загальну стінку з цим відростком. В яку ямку черепа розповсюдилося запалення з соскоподібного відростка?

1. В передню черепну ямку.
2. **В задню черепну ямку.**
3. В підскроневу ямку.
4. В крило-піднебінну ямку.
5. В середню черепну ямку.

63. У хірургічне відділення доставлено чоловіка, 22 років, з вогнепальним пораненням голови. Встановлено ушкодження шийки нижньої щелепи (collum mandibulae). Який відросток нижньої щелепи ушкоджений?

1. Нижня підборідна ость (spina mentalis inferior).
2. Язичок нижньої щелепи (lingula mandibulae).
3. **Виростковий відросток (processus condylaris).**
4. Верхня підборідна ость (spina mentalis superior).
5. Вінцевий відросток (processus coronoideus).

64. У лікарню потрапив чоловік з ножовим пораненням передньої шийної ділянки. Внаслідок поранення ушкоджено великий ріг (cornu majus) кістки, що розташована під нижньою щелепою. Яка кістка ушкоджена?

1. **Під'язикова кістка (os hyoideum).**
2. Верхня щелепа (maxilla).
3. Сльозова кістка (os lacrimale).
4. Вилична кістка (os zygomaticum).
5. Піднебінна кістка (os palatinum).

65. Жінка звернулася до лікаря зі скаргою на ускладнення носового дихання. Після обстеження лікар виявив викривлення кістки, яка майже вся утворює задньонижню частину кісткової носової перегородки. Яка кістка викривлена?

1. **Леміш (vomer).**
2. Вилична кістка (os zygomaticum).
3. Піднебінна кістка (os palatinum).
4. Нижня щелепа (mandibula).
5. Верхня щелепа (maxilla).

66. У чоловіка після травми ока виникло гнійне запалення м'яких тканин очної ямки. Пізніше це запалення поширилось у крило-піднебінну ямку. Через який анатомічний утвір гнійний процес поширився у цю ямку?

1. **Через нижню очноямкову щілину.**
2. Через круглий отвір.
3. Через клино-піднебінний отвір.
4. Через вилично-очноямковий отвір.
5. Через верхню очноямкову щілину.

67. У лікарню прийнято чоловіка з вогнепальним пораненням суглоба, в утворенні якого приймає участь нижня щелепа (mandibula). Лікар встановив ушкодження суглобових поверхонь обох кісток, що утворюють цей суглоб. Яка кістка, крім нижньої щелепи, ушкоджена?

1. Потилична кістка (os occipitale).
2. Вилична кістка (os zygomaticum).
3. Клиноподібна кістка (os sphenoidale).
4. Верхня щелепа (maxilla).
5. **Скронева кістка (os temporale).**

68. До хірурга звернулася жінка з гнійним запаленням шкіри в ділянці підочноямкового отвору. Лікар прогнозує можливість поширення запалення в очну ямку. Через який анатомічний утвір можливо поширення інфекції в данному випадку?

1. Canalis incisivus.
2. **Canalis infraorbitalis.**
3. Canalis pterygoideus.
4. Canalis nasolacrimalis.
5. Fissura orbitalis inferior.

69. У чоловіка з абсцесом в ділянці підскроневої ямки з'явилося ускладнення у вигляді запалення тканин, що оточують очне яблуко. Через яке сполучення підскроневої ямки з очною ямкою поширилось запалення?

1. Fissura orbitalis superior.
2. Canalis palatinus majus.
3. Foramen sphenopalatinum.
4. Canalis pterygoideus.
5. **Fissura orbitalis inferior.**

70. У жінки з черепно-мозковою травмою після рентгенологічного дослідження лікар виявив перелом кістки лицевого черепа. Лінія перелому проходить по щелепно-під'язиковій лінії (linea mylohyoidea). Яка кістка травмована?

1. Сльозова кістка (os lacrimale).
2. Верхня щелепа (maxilla).
3. **Нижня щелепа (mandibula).**
4. Вилична кістка (os zygomaticum).
5. Піднебінна кістка (os palatinum).

71. З місця спортивних змагань у лікарню доставлений чоловік з травмою обличчя. Лікар встановив перелом кістки лицевого черепа. Лінія перелому проходить через підочнямковий край (margo infraorbitalis). Яка кістка травмована?

1. Сльозова кістка (os lacrimale).
2. Нижня щелепа (mandibula).
3. **Верхня щелепа (maxilla).**
4. Носова кістка (os nasale).
5. Піднебінна кістка (os palatinum).

72. У хворого при гнійному запаленні носової порожнини це запалення поширилось у передню черепну ямку. Через який анатомічний утвір розповсюдилось запалення?

1. **Foramina cribrosa.**
2. Foramen rotundum.
3. Foramen ovale.
4. Foramen sphenopalatinum.
5. Foramen ethmoidalae posterius.

73. Обстежуючи хлопчика 2-х років, офтальмолог встановив у нього порушення відпливу сльози в нижній носовий хід. Через яке сполучення орбіти з нижнім носовим ходом в данному випадку ускладнено проходження сльози?

1. Задній решітчастий отвір.
2. Нижню очноямкову щілину.

3. **Носо-сльозовий канал.**
4. Верхню очноямкову щілину.
5. Передній решітчастий отвір.

74. В діагностичному центрі при обстеженні жінки встановлено звуження просвіту правого яремного отвору (foramen jugulare), що було причиною неврологічного захворювання. Між якими кістками черепа встановлено звуження цього отвору?

1. Потиличною та клиноподібною кістками.
2. Скреневою та клиноподібною кістками.
3. **Скреневою та потиличною кістками.**
4. Потиличною та лобовою кістками.
5. Клиноподібною та піднебінною кістками.

75. При падінні на відведену руку пацієнт отримав травму. Випинається надплечовий відросток лопатки, під ключицею пальпується головка плечової кістки, активні рухи в плечовому суглобі відсутні. Які рухи в плечовому суглобі можливі в нормі?

1. Flexio, supinatio, pronatio.
2. **Flexio, extensio, abductio, adductio, rotatio, circumductio.**
3. Flexio, extensio, rotatio, circumductio.
4. Flexio, extensio, rotatio.
5. Flexio, extensio, abductio, adductio.

76. У хворого рентгенологічно виявлено осколковий перелом головки плечової кістки з розривом капсули плечового суглоба. Де на плечовій кістці прикріплюється суглобова капсула?

1. **Анатомічна шийка плечової кістки.**
2. Надплечовий кінець ключиці.
3. Хірургічна шийка плечової кістки.
4. Шийка лопатки.
5. Дельтоподібна горбистість.

77. У травматологічний пункт поступив чоловік, 38 років, з травмою правої кисті. При огляді встановлено: різана рана у ділянці підвищення великого пальця правої кисті, проксимальна фаланга I пальця не згинається. Який суглоб ушкоджено?

1. **П'ястково-фаланговий суглоб.**
2. Міжзап'ясткові суглоби.
3. Міжфаланговий суглоб.
4. Променево-зап'ястковий суглоб.
5. Зап'ястково-п'ястковий суглоб першого пальця.

78. Рентгенологічно визначено внутрішньосуглобовий перелом проксимального епіфіза плечової кістки. Яка структура плечової кістки ушкоджена?

1. Хірургічна шийка.
2. **Головка плечової кістки.**
3. Гребінь великого горбка.
4. Малий горбок.
5. Гребінь малого горбка.

79. За даними статистики найчастіше переломи кісток трапляються як у юнаків, так і у людей похилого віку в ділянці хірургічної шийки. Вказати, на якій кістці знаходиться даний утвір?

1. Radius.
2. **Humerus.**
3. Femur.
4. Fibula.
5. Talus.

80. У жінки, хворої на ревматоїдний артрит, виникла деформація міжфалангових суглобів кисті. Рухи в суглобах обмежені. Які рухи виконуються в цих суглобах в нормі?

1. Abductio, adductio.
2. Circumductio.
3. Rotatio.
4. Supinatio, pronatio.
5. **Flexio, extensio.**

81. Після травми кульшового суглоба у хворого значно обмежені рухи. Яким є кульшовий суглоб за формою і числом осей обертання?

1. Art. trochoidea.
2. **Art. cotylica.**
3. Art. ginglymus.
4. Art. spherioidea.
5. Art. sellaris.

82. У хворого травма art.genus. Ушкоджені додаткові утвори в порожнині art.genus, які збільшують конгруентність суглобових поверхонь. В зв'язку з цим цей суглоб відноситься до комплексних суглобів. Які утвори зазнали ушкодження?

1. Вивоти синовіальної оболонки.
2. **Меніски.**
3. Зв'язки.
4. Диски.
5. Хрящова губа.

83. Хворого з травмою колінного суглоба доставлено в лікарню. Після обстеження було встановлено перелом наколінка. Усі рухи в суглобі обмежені. Які рухи в нормі можливі в *articulatio genus*?

1. Abduction, adduction, flexio, extension.
2. **Flexio, extension, rotatio.**
3. Abduction, adduction.
4. Flexio, extension, abductio.
5. Rotatio.

84. У хворого на цукровий діабет лікар виявив артрит міжфалангових суглобів стопи. Рухи в суглобах обмежені, спостерігається набряк, почервоніння шкіри пальців стопи. Які рухи можливі в *articulatio interphalangeae pedis* в нормі?

1. Abductio, adductio.
2. Rotatio.
3. **Flexio, extensio.**
4. Adductio, flexio, extensio.
5. Flexio, extensio, abductio.

85. У хворого, 40 років, діагностовано перитоніт (запалення очеревини). Хірург проводить лапаротомію (поздовжній розтин передньої стінки живота) по *linea alba*. Чим вона утворена?

1. Апоневрозом *m. rectus abdominis*, *fascia transversalis*.
2. *M. pyramidalis*, апоневрозом *m. transversus abdominis*.
3. **Апоневрозами *mm. obliquus externus abdominis*, *mm. obliquus internus abdominis*, *mm. transversus abdominis*.**
4. Апоневрозом *m. obliquus externus abdominis*, *m. quadratus lumborum*.
5. Апоневрозами *mm. obliquus externus abdominis*, *mm. obliquus internus abdominis*.

86. У хворого, 50 років, на передній стінці живота під шкірою лікар виявив вип'ячування. Лікар підозрює наявність кили. В яких місцях передньої стінки живота можливе утворення кил?

1. В ділянці м'язової затоки, білої лінії живота.
2. **В ділянці білої лінії живота, пупкового кільця, отворах пахвинного каналу.**
3. В ділянці піхви прямого м'яза живота, пупкового кільця.
4. В підребрових ділянках, отворах пахвинного каналу.
5. В ділянці стегнового кільця, пупкового кільця.

87. У постраждалого виявлено ножове поранення м'язів передньої стінки пахової ямки. Які м'язи грудної клітки формують цю стінку?

1. *M. pectoralis minor*, *m. subclavius*.

2. **M. serratus anterior, m. pectoralis major.**
3. M. pectoralis minor, m. pectoralis major.
4. M. serratus anterior, m. subclavius.
5. M. serratus anterior, m. pectoralis minor.

88. Чоловіка, 50 років, доставлено в лікарню з гострим болем в черевній порожнині. Хворому потрібна термінова операція, під час якої необхідно широко відкрити черевну порожнину. В якому місці треба зробити розріз, щоб уникнути великої втрати крові?

1. **Над пахвинною зв'язкою справа.**
2. По білій лінії живота.
3. Над пахвинною зв'язкою зліва.
4. Через прямий м'яз живота.
5. По бічному краю прямого м'яза живота справа.

89. У хворого, 40 років, при ушкодженні задніх гілок спинномозкових нервів порушена іннервація аутохтонних м'язів спини. Який м'яз втратив функцію?

1. M. rhomboideus minor.
2. M. serratus posterior superior.
3. M. erector spinae.
4. **M. serratus posterior inferior.**
5. M. levator scapulae.

90. 30-річний чоловік звернувся до стоматолога зі скаргою на розлади жування, у нього виникає біль при русі щелепи назад. Лікар встановив запалення одного з жувальних м'язів. Який це м'яз?

1. **Скроневий м'яз (передні волокна).**
2. Жувальний м'яз.
3. Скроневий м'яз (задні волокна).
4. Бічний крилоподібний м'яз.
5. Присередній крилоподібний м'яз.

91. До лікаря-педіатра звернулася мати з приводу того, що у її однорічної дитини голова постійно повернена в лівий бік. Який м'яз шиї недорозвинений у дитини?

1. Підшкірний м'яз.
2. **Груднинно-ключично-соскоподібний м'яз.**
3. Двочеревцевий м'яз.
4. Шило-під'язиковий м'яз.
5. Довгий м'яз шиї.

92. Під час ДТП водій отримав численні ушкодження голови, серед яких був перелом виличної дуги. Функція якого м'яза, що прикріплюється до виличної дуги, буде порушена?

1. M. buccinator.
2. **M. masseter.**
3. M. procerus.
4. M. risorius.
5. M. orbicularis oris.

93. У хворого - неврит лицевого нерва. Очна щілина праворуч помітно більша ніж ліва. Функція якого м'яза порушена?

1. **M. orbicularis oculi.**
2. M. corrugator supercilii.
3. M. zygomaticus major.
4. M. procerus.
5. M. occipitofrontalis (venter frontalis).

94. У хворого, 30 років, - неврит трійчастого нерва. Він не може підняти опущену нижню щелепу. Які м'язи не виконують функцію?

1. Підпід'язикові м'язи.
2. Мімічні м'язи.
3. **Жувальні м'язи.**
4. Скелетні м'язи язика.
5. Надпід'язикові м'язи.

95. При обстеженні хворого виявлено, що він не може скласти губи трубочкою, не може видувати повітря через них. На порушення функції якого м'яза вказують данні симптоми?

1. Жувального м'яза.
2. Підшкірного м'яза шиї.
3. М'яза сміху.
4. **Колового м'яза рота.**
5. Великого виличного м'яза.

96. Жінка при падінні на лікоть отримала перелом ліктьового відростка ліктьової кістки, в результаті чого не може розгинати верхню кінцівку в ліктьовому й плечовому суглобах. Функція якого м'яза порушена?

1. M. triceps brachii.
2. M. brachialis.
3. M. coracobrachialis.
4. M. biceps brachii.
5. **M. anconeus.**

97. До приймального відділення звернувся чоловік з різаною раною верхньої третини бічного краю передпліччя. Який м'яз був ушкоджений, якщо хворий не може згинати верхню кінцівку в ліктьовому суглобі?

1. M. extensor digiti minimi.

2. *M. extensor digitorum*.
3. *M. extensor carpi radialis*.
4. ***M. brachioradialis***.
5. *M. extensor carpi ulnaris*.

98. Під час фінальної гри баскетболіст ушкодив праву гомілку, внаслідок чого стало неможливим згинати праву стопу. Лікар команди встановив, що ушкоджено сухожилок, який фіксується до *tuber calcanei*. Сухожилок якого м'яза ушкоджено?

1. ***M. triceps surae***.
2. *M. biceps femoris*.
3. *M. tibialis anterioris*.
4. *M. sartorii*.
5. *M. extensoris hallucis longi*.

99. Внаслідок перелому великогомілкової кістки були ушкоджені м'язи передньої групи гомілки. Функція якого м'яза може бути порушена?

1. *M. extensor digitorum brevis*.
2. *M. soleus*.
3. ***M. extensor hallucis longus***.
4. *M. fibularis longus*.
5. *M. flexor digitorum longus*.

100. У хворого з ножовим пораненням стегна ускладнене розгинання гомілки. Який із м'язів постраждав сильніше?

1. *M. sartorius*.
2. *M. biceps femoris*.
3. *M. semitendinosus*.
4. *M. gracilis*.
5. ***M. quadriceps femoris***.

Практичне заняття 10

I. ТЕМА 10: ОРГАНИ РОТОВОЇ ПОРОЖНИНИ ТА ТРУБЧАСТІ ОРГАНИ ТРАВНОЇ СИСТЕМИ .

II. НАВЧАЛЬНІ ЦІЛІ:

- 2.1 Знати відділи ротової порожнини та їх стінки.
- 2.2 Знати будову твердого та м'якого піднебіння.
- 2.3 Знати особливості будови язика.
- 2.4 Знати будову зуба, визначати види зубів, писати формулу молочних та постійних зубів.
- 2.5 Вміти класифікувати слинні залози, визначати топографію слинних залоз та їх вивідних проток.
- 2.6 Знати топографію , структурно-функціональні особливості, будову стінки глотки.
- 2.7 Знати топографію, вміти демонструвати частини глотки на муляжі.
- 2.8 Вміти демонструвати структурно-функціональні особливості будови стінки стравоходу на муляжі.
- 2.9 Знати топографію шлунка, структурно-функціональні особливості будови його стінок, вміти демонструвати частини шлунку на муляжі.
- 2.10 Знати топографію, особливості будови та функцію тонкої кишки.
- 2.11 Знати топографію, особливості будови та функцію товстої кишки.

III. ВИХІДНИЙ РІВЕНЬ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

До заняття студент повинен знати та вміти (позааудиторна самопідготовка студентів).

Знати класифікацію внутрішніх органів за будовою.

- 3.1 Вміти показувати органи ротової порожнини, трубчасті органи травної системи, називати їх українською та латинською мовами.
- 3.2 Пояснювати поняття «топографія органів».
- 3.3 Перелічувати і описувати особливості будови оболонок стінки травного тракту.
- 3.4 Називати та демонструвати ділянки передньої черевної стінки.
- 3.5 Показувати і називати відділи тонкої кишки українською і латинською мовами.
- 3.6 Показувати і називати відділи товстої кишки українською і латинською мовами.

IV. ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЮ КІНЦЕВОГО РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ТЕМИ

- 4.1 Назвіть та продемонструйте відділи ротової порожнини.
- 4.2 Чим утворено тверде піднебіння?

- 4.3 Опишіть будову м'якого піднебіння.
- 4.4 Назвіть частини язика.
- 4.5 Опишіть особливості будови слизової оболонки язика.
- 4.6 Назвіть великі та малі слинні залози
- 4.7 Де відкриваються протоки великих слинних залоз?
- 4.8 Назвіть та продемонструйте частини зуба.
- 4.9 Якими тканинами утворений зуб?
- 4.10 Напишіть формулу молочних та постійних зубів.
- 4.11 Назвіть і продемонструйте на муляжі частини глотки.
- 4.12 Визначте топографію глотки.
- 4.13 Назвіть і продемонструйте на муляжі отвори глотки.
- 4.14 Назвіть мигдалики лімфоепітеліального кільця Пирогова-Вальдеєра.
- 4.15 Назвіть і продемонструйте частини стравоходу.
- 4.16 Назвіть і продемонструйте частини шлунку.
- 4.17 Опишіть топографію шлунку.
- 4.18 Опишіть особливості будови оболонок стінки шлунку.
- 4.19 Які відділи має тонка кишка? Назвіть українською і латинською мовами.
- 4.20 Топографія та особливості будови слизової оболонки дванадцятипалої кишки.
- 4.21 Опишіть особливість будови слизової оболонки порожнини та клубової кишок.
- 4.22 Які відділи має товста кишка?
- 4.23 Опишіть особливості будови оболонок стінки товстої кишки.
- 4.24 Яка кишка має червоподібний відросток?
- 4.25 Які зовнішні ознаки сліпої та ободової кишки
- 4.26 Які частини має пряма кишка?
- 4.27 Які особливості будови оболонок прямої кишки?
- 4.28 Опишіть особливості будови і рельєф слизової оболонки тонкої (товстої) кишки.

Практичне заняття 11

I. ТЕМА 11: ПЕЧІНКА, ПІДШЛУНКОВА ЗАЛОЗА , ЖОВЧОВИВІДНІ ШЛЯХИ, ОЧЕРЕВИНА.

II. НАВЧАЛЬНІ ЦІЛІ:

- 2.1 Знати особливості зовнішньої будови печінки.
- 2.2 Знати особливості внутрішньої будови печінки, будову структурно-функціональної одиниці паренхіми печінки.
- 2.3 Знати особливості зовнішньої будови підшлункової залози.
- 2.4 Знати особливості внутрішньої будови підшлункової залози.
- 2.5 Знати частини та особливості будови стінки жовчного міхура.
- 2.6 Знати та демонструвати на муляжі місце впадіння вивідних проток великих залоз травної системи.
- 2.7 Описувати будову очеревини, її хід в черевній порожнині та порожнині тазу.
- 2.8 Чітко аргументувати інтра-, мезо- та екстраперитоніальне положення органів.

III. ВИХІДНИЙ РІВЕНЬ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

До заняття студент повинен знати та вміти (позааудиторна самопідготовка студентів).

- 3.1 Знати і демонструвати стінки черевної порожнини, чим вони утворені.
- 3.2 Вміти показувати органи травної системи, що знаходяться в черевній порожнині та порожнині тазу, називати їх українською та латинською мовами.
- 3.3 Знати класифікацію внутрішніх органів травної системи за будовою.
- 3.4 Пояснити різницю між термінами «трубчастий» і «паренхіматозний» орган.
- 3.5 Перелічити трубчасті органи травної системи латинською мовою.
- 3.6 Перелічити паренхіматозні органи травної системи латинською мовою.
- 3.7 Назвати та продемонструвати частини, згини тонкої та товстої кишки.
- 3.8 Пояснити поняття «скелетотопія, синтопія та голотопія органів черевної порожнини».
- 3.9 Знати оболонки кишкової трубки, пояснити особливості будови слизової, м'язової та зовнішньої оболонки стінки різних трубчастих органів травної системи.
- 3.10 Пояснити різницю між поняттями «черевна порожнина» та «очеревинна порожнина».

IV. ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЮ КІНЦЕВОГО РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ТЕМИ

- 4.1 Назвіть і продемонструйте на муляжі поверхні, краї, частки, ворота печінки.
- 4.2 Опишіть будову воріт печінки і назвіть органи, які входять і виходять через ворота печінки.
- 4.3 Опишіть будову структурно-функціональної одиниці печінки.
- 4.4 Назвіть п'ять трубчастих систем печінки.
- 4.5 Назвіть частини жовчного міхура, визначте його відношення до очеревини.
- 4.6 Перелічіть шари стінки жовчного міхура та особливості рельєфу слизової оболонки.
- 4.7 Визначте етапи проходження жовчі від печінки до дванадцятипалої кишки.
- 4.8 Покажіть на муляжі і намалюйте в робочому зошиті жовчовивідні шляхи ті їх м'язи-замикачі (сфінктер Одді).
- 4.9 Як утворюється загальна жовчна протока?
- 4.10 Яка протока розміщується в печінково-дванадцятипалій зв'язці?
- 4.11 Покажіть в атласах, на плакатах і муляжах печінкову часточку, центральну вену, печінкову тріаду (міжчасточкові артерію, вену і жовчну протоку).
- 4.12 До залоз якої секреції відноситься підшлункова залоза?
- 4.13 Які частини має підшлункова залоза?
- 4.14 Опишіть скелетотопію, синтопію та голотопію підшлункової залози.
- 4.15 Визначте відношення підшлункової залози до очеревини, екзокринну та ендокринну частини, шляхи виведення продуктів їх діяльності.
- 4.16 Намалюйте в робочому зошиті будову часточки підшлункової залози- ацинуса й ацинусні клітини; панкреатичні острівці та їх клітини.
- 4.17 Поясніть що таке інтра-, мезо- та екстраперитоніальне положення органів.
- 4.18 Дайте визначення терміну «чепець».
- 4.19 Що відноситься до брижової частини тонкої кишки?
- 4.20 Які органи мають інтраперитоніальне положення?
- 4.21 Яке положення відділів товстої кишки відносно очеревини?
- 4.22 Чим відрізняється хід очеревини в малому тазу у жінок та чоловіків?

Практичне заняття 12

I. ТЕМА 12: ОРГАНИ ДИХАЛЬНОЇ СИСТЕМИ

II. НАВЧАЛЬНІ ЦІЛІ:

- 2.1 Знати будову та топографію зовнішнього носа, носової порожнини, додаткових приносних пазух.
- 2.2 Описувати будову та демонструвати на муляжі топографію гортані.
- 2.3 Знати особливості будови та вміти демонструвати на муляжі топографію трахеї та головних бронхів.
- 2.4 Описувати та демонструвати зовнішню будову та топографію легень, кореня легень, плеври.
- 2.5 Вміти описувати структурно-функціональні одиниці легень: частки, сегменти, часточки, ацинуси.
- 2.6 Вміти малювати схему розгалуження бронхіального дерева.
- 2.7 Вміти малювати схему будови альвеолярного дерева (ацинуса).
- 2.8 Вміти визначати середостіння.

III. ВИХІДНИЙ РІВЕНЬ ЗНАТЬ ТА ВМІТЬ. ДО ЗАНЯТТЯ СТУДЕНТ ПОВИНЕН ЗНАТИ ТА ВМІТИ (позааудиторна самопідготовка студентів).

- 3.1 Знати класифікацію кісток черепа.
- 3.2 Вміти перелічити та продемонструвати кістки, що утворюють стінки носової порожнини.
- 3.3 Називати та демонструвати кістки черепа, що містять приносні пазухи.
- 3.4 Знати чим обмежені носові ходи та які сполучення має носова порожнина.
- 3.5 Які органи належать до дихальної системи.
- 3.6 Знати, які органи належать до повітронесних шляхів, називати їх українською та латинськими мовами.
- 3.7 Розуміти структурно-функціональні особливості будови стінки дихальної трубки, завдяки яким дихальні шляхи постійно відкриті.
- 3.8 Знати чим утворені стінки грудної порожнини.
- 3.9 Знати топографію та назву паренхіматозного органу, де здійснюється газообмін.
- 3.10 Описувати топографію, будову та функцію серозної оболонки в грудній порожнині

IV. ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЮ КІНЦЕВОГО РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ТЕМИ

- 4.1 Опишіть будову зовнішнього носа.
- 4.2 Які стінки має носова порожнина?
- 4.3 Перелічіть носові ходи, визначити межі і сполучення.
- 4.4 Опишіть будову гортані.

- 4.5 Продемонструйте і назвіть хрящі гортані, як вони з'єднуються.
- 4.6 Назвіть частини порожнини гортані.
- 4.7 Чим відрізняється будова трахеї від інших трубчастих органів?
- 4.8 Яка скелетотопія гортані та трахеї?
- 4.9 Як називається місце розподілу трахеї на головні бронхи.
- 4.10 Чим зумовлене часте потрапляння сторонніх тіл у правий головний бронх?
- 4.11 Чим починається бронхове дерево і чим воно закінчується?
- 4.12 Опишіть зовнішню будову правої та лівої легень.
- 4.13 На якій поверхні легені лежать ворота легені?
- 4.14 Що таке корінь легені, що входить до його складу?
- 4.15 Які судини входять і виходять з воріт легені? Яку кров вони несуть?
- 4.16 В якій легені немає середньої частки?
- 4.17 На які бронхіоли розгалуджується часточкова бронхіола?
- 4.18 Намалюйте схему будови ацинуса.
- 4.19 Чим за будовою відрізняються кінцеві бронхіоли від респіраторних бронхіол.
- 4.20 Що запобігає злипанню стінок альвеол?
- 4.21 Назвіть та продемонструйте листки, порожнину та заутки плеври.
- 4.22 Визначте, що таке середостіння.

Практичне заняття 13

I. ТЕМА 13: ОРГАНИ СЕЧОВОЇ СИСТЕМИ.

II. НАВЧАЛЬНІ ЦІЛІ:

- 2.1 Описувати і вміти продемонструвати на муляжі положення нирок, сечоводів, сечового міхура та відношення їх до очеревини.
- 2.2 Знати фіксуючий апарат нирок, зовнішню будову та будову нирки на фронтальному розтині.
- 2.3 Вміти визначати та малювати компоненти структурно-функціональної одиниці нирки та шляхи виведення сечі, малі та великі ниркові чашечки, ниркову миску.
- 2.4 Знати топографію і описувати частини, звуження сечоводу, особливості будови його стінки, відношення до очеревини.
- 2.5 Знати топографію та частини сечового міхура, його отвори, особливості будови шарів його стінки.

III. ВИХІДНИЙ РІВЕНЬ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

До заняття студент повинен знати та вміти (позааудиторна самопідготовка студентів).

- 3.1 Називати та демонструвати м'язи і фасції живота.
- 3.2 Описувати будову таза і його з'єднань.
- 3.3 Визначати шари стінки трубчастого органу.
- 3.4 Демонструвати органи сечової системи, називати їх українською та латинською мовами.
- 3.5 Пояснювати поняття «топографія органів».
- 3.6 Знати, що таке інтра-, мезо-, екстра- та ретроперитоніальне положення органів.
- 3.7 Описувати хід очеревини в малому тазі у чоловіків і жінок.

IV. ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЮ КІНЦЕВОГО РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ТЕМИ

- 4.1 Визначте скелетотопію та синтопію нирок.
- 4.2 Назвіть і продемонструйте поверхні, краї, полюси нирок.
- 4.3 Що входить до складу фіксуючого апарата нирки.
- 4.4 Визначте і продемонструйте структури будови нирки на фронтальному розтині.
- 4.5 Намалюйте схему будови елементів структурно-функціональної одиниці нирки і визначте на муляжі фронтального розтину нирки, де вони розміщені.
- 4.6 Назвіть елементи ниркового тільця.
- 4.7 Назвіть елементи будови нефрона.
- 4.8 Які особливості кровопостачання нирки? Які капіляри мають нирки?

- 4.9 Назвіть частини сечовода, його відношення до очеревини. Визначте звуження сечоводу, їх практичне значення.
- 4.10 Назвіть та продемонструйте частини сечового міхура, його топографію у чоловіків та жінок.
- 4.11 Опишіть особливості будови слизової оболонки сечового міхура.
- 4.12 Назвіть шари м'язової оболонки, який загальний м'яз вони утворюють?
- 4.13 Яка топографія жіночого сечівника?
- 4.14 Опишіть будову стінки жіночого сечівника.

Практичне заняття 14

I. ТЕМА 14: ОРГАНИ ЧОЛОВІЧОЇ СТАТЕВОЇ СИСТЕМИ.

II. НАВЧАЛЬНІ ЦІЛІ:

- 2.1 Класифікувати чоловічі статеві органи за положенням, будовою та функцією.
- 2.2 Описувати зовнішню та внутрішню будову яєчка, знати де продукуються чоловічі статеві клітини та шляхи їх виведення.
- 2.3 Знати топографію, будову та функцію сім'яних пухирців, простати.
- 2.4 Назвати оболонки яєчка та сім'яного канатика і визначити продовженням яких структур передньої стінки живота вони є.
- 2.5 Описувати зовнішню і внутрішню будову статевого члена.
- 2.6 Знати частини чоловічого сечівника і особливості його будови.

III. ВИХІДНИЙ РІВЕНЬ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

До заняття студент повинен знати та вміти (позааудиторна самопідготовка студентів).

- 3.1 Демонструвати великий і малий таз, кістки тазу та їх з'єднання.
- 3.2 Знати топографію передньої стінки черевної порожнини, паховий канал.
- 3.3 Пояснювати хід очеревини в малому тазі, визначати різне відношення її до органів, розташованих в малому тазі.
- 3.4 Класифікувати чоловічі статеві органи за будовою.
- 3.5 Називати українською та латинською мовами і демонструвати трубчасті внутрішні чоловічі статеві органи.
- 3.6 Називати українською та латинською мовами і демонструвати паренхіматозні внутрішні чоловічі статеві органи.
- 3.7 Вміти перелічити зовнішні чоловічі статеві органи, називаючи їх українською та латинською мовами.
- 3.8 Вміти перелічити внутрішні чоловічі статеві органи, називаючи їх українською та латинською мовами.

IV. ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЮ КІНЦЕВОГО РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ТЕМИ

- 4.1 Яка зовнішня будова яєчка (поверхні, краї, кінці)?
- 4.2 На якій поверхні яєчка відкривається пазуха над'яєчка?
- 4.3 Яка внутрішня будова яєчка?
- 4.4 Чим утворена строма та паренхіма яєчка?
- 4.5 Назвіть шляхи проходження сперми.
- 4.6 Що знаходиться в паренхімі кожної часточки яєчка?
- 4.7 Які частини має над'яєчко?

- 4.8 Що входить до складу сім'яного канатика. Яка його топографія?
- 4.9 Топографія передміхурової залози, її будова та функція.
- 4.10 Визначте частини сім'явиносної протоки.
- 4.11 Назвіть залози, які виробляють рідинну частину сперми.
- 4.12 В яку частину сечівника відкриваються протоки простати?
- 4.13 Які частини має чоловічий сечівник?
- 4.14 Які отвори і сфінктери має чоловічий сечівник?
- 4.15 Опишіть зовнішню будову статевого члена.
- 4.16 Опишіть будову калитки.
- 4.17 Опишіть межі промежини, які трикутники в ній виділяють?

Практичне заняття 15

I. ТЕМА : ОРГАНИ ЖІНОЧОЇ СТАТЕВОЇ СИСТЕМИ.

II. НАВЧАЛЬНІ ЦІЛІ:

- 2.1 Знати класифікацію жіночих статевих органів за будовою та положенням
- 2.2 Уміти показувати на муляжі і називати зовнішні та внутрішні жіночі статеві органи українською та латинською мовами.
- 2.3 Знати будову, топографію і функцію зовнішніх статевих органів.
- 2.4 Знати будову, топографію і функцію внутрішніх статевих органів.
- 2.5 Уміти демонструвати склепіння піхви, міхурово-маткову і прямокишково-маткову заглибини.
- 2.6 Вміти пояснити особливості будови шийки матки і вічка до пологів та після них.

III. ВИХІДНИЙ РІВЕНЬ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

До заняття студент повинен знати та вміти (позааудиторна самопідготовка студентів).

- 3.1 Демонструвати великий і малий таз, кістки тазу та їх з'єднання.
- 3.2 Знати топографію передньої стінки черевної порожнини, пахвинний канал.
- 3.3 Демонструвати хід очеревини в малому тазі, визначати різне відношення її до органів в малому тазі у жінок і чоловіків.
- 3.4 Знати загальний принцип будови внутрішніх органів.
- 3.5 Знати чим утворені шари стінки трубчастих органів.
- 3.6 Знати класифікацію жіночих статевих органів за положенням та будовою.
- 3.7 Вміти перелічити зовнішні жіночі статеві органи, називаючи їх українською та латинською мовами.
- 3.8 Вміти перелічити внутрішні жіночі статеві органи, називаючи їх українською та латинською мовами.

IV. ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЮ КІНЦЕВОГО РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ТЕМИ

- 4.1 Опишіть та продемонструйте на муляжі топографію яєчника.
- 4.2 Опишіть зовнішню будову яєчника.
- 4.3 Опишіть внутрішню будову яєчника.
- 4.4 Чим ззовні вкритий яєчник, особливості його відношення до очеревини.
- 4.5 Назвіть та продемонструйте на муляжі частини маткової труби. Які особливості будови стінки маткової труби?
- 4.6 Опишіть топографію матки. Які терміни характеризують її положення?
- 4.7 Назвіть та продемонструйте частини матки, її зв'язки.
- 4.8 Які шари стінки матки, які особливості будови її слизової оболонки та порожнини?

4.9 Що таке параметрій?

4.10 Як називається порожнина шийки матки?

4.11 Які брижі утворює широка зв'язка матки?

4.12 Який орган прилягає до заднього листка широкої зв'язки матки?

4.13 Назвіть відношення матки до очеревини, заглибини очеревини в малому тазі у жінки.

4.14 Опишіть будову стінки піхви.

4.15 Що відкривається в присінок піхви?

4.16 Що таке склепіння піхви? Назвіть їх.

4.17 Дайте визначення промежини.

4.18 Які отвори відкриваються у ділянці промежини у жінок та у чоловіків.

Практичне заняття 16

I. ТЕМА: ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ «СПЛАНХНОЛОГІЯ»

1. Хвора скаржиться на те, що останнім часом вуха, ніс, кисті почали збільшуватись в розмірі. Функція якої залози внутрішньої секреції порушена?

1. Щитоподібної
2. Підшлункової
3. Яєчника
4. Гіпофіза
- 5. Епіфіза**

2. Слизова оболонка сечового міхура утворює складки за винятком однієї ділянки трикутної форми, де слизова оболонка гладка. В якій частині сечового міхура знаходиться цей трикутник?

1. шийка міхура
2. верхівка міхура
- 3. дно міхура**
4. тіло міхура
5. перешийок міхура

3. Після травми обличчя у хворого гематома щічної ділянки. Відтік з якої слинної залози заблоковано гематомою?

1. Під'язикової
2. Піднижньощелепної
3. Губної
- 4. Привушної**
5. Піднебінної

4. Хворий помилково випив розчин оцтової кислоти. Яка оболонка стравоходу зазнала найбільших пошкоджень?

1. Слизова
2. М'язова
3. Серозна
4. Підслизова
- 5. Адвентиційна**

5. У хворого фронтит. Через який відділ носової порожнини могла потрапити інфекція в лобну пазуху?

1. Із верхнього носового ходу
- 2. Із середнього носового ходу**
3. Із нижнього носового ходу

4. Із присінка носової порожнини
  5. Із решітчасто-клиноподібної кишені
6. Дитина 5-ти років поступила у лікарню з стороннім тілом у бронхах. В який бронх вірогідніше всього потрапило стороннє тіло?
1. **В правий головний бронх**
  2. В лівий головний бронх
  3. В правий сегментарний бронх
  4. В лівий сегментарний бронх
  5. В дольковий бронх
7. До лікарні доставлено пораненого вогнепальною зброєю з сильною кровотечею. Кульовий канал пройшов через передню стінку живота і вийшов на рівні ІХ ребра по лівій серединній пахвинній лінії. Який орган постраждав разом з пораненням?
1. Ліва нирка
  2. Підшлункова залоза
  3. Поперечна ободова кишка
  4. **Селезінка**
  5. Ліва частка печінки
8. Обстежуючи секційний матеріал, патологоанатом помітив на внутрішній поверхні одного з відрізків кишківника folliculi lymphatici aggregati (Песєрові бляшки). Якій кишці належить цей відрізок?
1. Jejunum
  2. Duodenum
  3. **Peum**
  4. Colon ascendens
  5. Colon descendens
9. У хворого - гіпертрофія простати і розлади сечопуску. Збільшення яких з перелічених частин передміхурової залози є можливою причиною даних порушень?
1. Правої частки
  2. Лівої частки
  3. **Перешийка (середня частка)**
  4. Капсули простати
  5. Проточка передміхурової залози
10. При лабораторному дослідженні в крові хворого відмічено підвищення рівня цукру. Яка з ендокринних залоз уражена?

1. Glandula suprarenalis
2. **Pancreas**
3. Glandula thyroidea
4. Glandula parathyroidea
5. Glandula pineale

11. Лікар пальпує у хворого нижній край печінки. На якому рівні у здорової людини розташована нижня межа печінки ?

1. На 2 см нижче краю реберної дуги
2. На 1,5 см нижче краю реберної дуги
3. На 1,5 см вище краю реберної дуги
4. На 3 см нижче краю реберної дуги
5. **По краю реберної дуги**

12. У літнього чоловіка ускладнений акт сечевиведення. Яка частина чоловічого сечівника найчастіше за віком звужується

1. Тазова
2. Міхурова
3. **передміхуровозалозова (передміхурова)**
4. Перетинчаста
5. Губчаста

13. У хворого ексудативний плеврит. У якому закутку звичайно збирається найбільше рідини?

1. Реберно-середостінному.
2. **Реберно-діафрагмальному.**
3. Діафрагмально-середостінному закутку
4. Поперечній пазусі перикарда.
5. Косій пазусі перикарда.

14. До лікарні поступив хворий з симптомами механічної жовтухи і з підозрою на рак великого сосочка дванадцятипалої кишки, який розташований в:

1. верхній частині дванадцятипалої кишки.
2. **низхідній частині дванадцятипалої кишки.**
3. горизонтальній частині дванадцятипалої кишки.
4. висхідній частині дванадцятипалої кишки.
5. дванадцятипало-порожньому згині.

15. Під час рентгенологічного обстеження шлунка хворого у вертикальному положенні лікар констатує наявність повітря. В якій частині шлунка знаходиться повітря?

1. Тілі.
2. Кардіальній.
3. **Дні.**
4. Пілоричній.
5. Ділянці малої кривини.

16. У хворого при нефрографії були знайдені камінці в макроскопічних відділах сечовивідних шляхів нирки. Встановлено, що вони знаходяться в:

1. Збірних трубочках, сосочкових протоках.
2. Прямох трубочках, малих і великих ниркових чашечках.
3. Сосочкових протоках, великих ниркових чашечках.
4. Сосочкових протоках, прямох трубочках.
5. **Малих і великих ниркових чашечках, нирковій мисці.**

17. У хворого під час операції виявлен наскрізний отвір діаметром 3 мм на передній стінці шлунка в середній третині, ближче до малої кривини. Яка частина шлунка ймовірноше всього уражена?

1. Дно.
2. **Тіло.**
3. Кардіальна.
4. Пілорична.
5. Ділянка малої кривини.

18. Жінці проведено повне видалення матки з придатками, після чого виділення сечі припинилося. При цистоскопії: міхур сечі не містить, з сечоводів сеча не поступає. Який відділ сечовидільної системи було ушкоджено

1. Ren
2. Pelvis renalis
3. **Ureter**
4. Uretra
5. Vesica urinaria

19. У хворого зі защемленою грижею справа у грижовому мішці знаходиться запалена кишка, на якій можна розрізнити жирові привіски, випини, які стягуються стрічками м'язів. Який відділ кишки ушкоджений?

1. Дванадцятипала кишка
2. Порожня кишка
3. Клубова кишка
4. **Ободова кишка**
5. Пряма кишка

20. Пункцію сечового міхура через передню черевну стінку, не зачіпаючи очеревини, можливо виконати:

1. При порожньому сечовому міхурі.
- 2. При повному сечовому міхурі.**
3. Тільки у чоловіків.
4. Тільки у жінок.
5. Тільки у дітей.

21. У прийомне відділення лікарні доставили дитину зі скаргами на біль за грудиною, яка з'являється після ковтання та супроводжується кашлем. При рентгенологічному дослідженні виявлено стороннє тіло у стравоході на рівні 5 грудного хребця. В області якого звуження стравоходу знаходиться стороннє тіло?

1. Аортального
- 2. Бронхіального**
3. Діафрагмального
4. Абдомінального
5. Фарінгеального

22. У хворого судороги. Про гіпофункцію якої ендокринної залози можна думати?

- 1. Прищитоподібної залози**
2. Шишкоподібного тіла
3. Гіпофіза
4. Статевих залоз
5. Наднирникових залоз

23. У хворого встановлено гнійне запалення жовчного міхура. Визначте в який відділ очеревинної порожнини попаде гній під час розриву жовчного міхура при його типовому положенні?

1. В передшлункову сумку.
- 2. В печінкову сумку.**
3. В чепцеву сумку.
4. В лівий бічний канал.
5. В верхній дванадцятипалій закуток.

24. З метою уточнення діагнозу у хворої стало необхідним пальпаторне дослідження органів тазу через передню стінку прямої кишки. Які органи при такій пальпації можна дослідити у жінки?

1. Маткову трубу, вагіну.
2. Вагіну, яєчники.

3. Матку, вагіну.
4. Яєчники, матку.
5. Маткову трубу, матку.

25. У хворого при інструментальному видаленні каменя сечовода сталось ускладнення – розрив стінки сечовода в черевному відділі. Куди потраплятиме сеча через отвір в стінці сечовода ?

1. **Заочеревинний простір.**
2. Печінкову сумку
3. Порожнину очеревини.
4. Чепцеву сумку.
5. Хребтовий канал.

26. Хворий скаржиться на головний біль, утруднене дихання. Рентген підтвердив діагноз – фронтит (запалення лобової пазухи). В якому носовому ході при огляді порожнини носа можуть спостерігатись гнійні виділення?

1. Верхньому
2. **Середньому**
3. Нижньому
4. Загальному
5. Над верхньою носовою раковиною

27. Лікар-стоматолог при лікуванні зубів вводить в просвіт між щокою і альвеолярним відростком верхньої щелепи ватний тампон. Отвір вивідної протоки якої залози він закриває?

1. Піднижньощелепної
2. Під'язикової
3. Піднебінної
4. **Привушної**
5. Губної

28. При проведенні дуоденального зондування зонд не проходить зі шлунка в дванадцятипалу кишку. В якому відділі шлунка знаходиться перешкода ?

1. В кардіальному
2. В ділянці дна
3. В ділянці тіла
4. **В воротарному**
5. У ділянці малої кривини

29. В який відділ дванадцятипалої кишки необхідно ввести фіброгастроскоп, щоб оглянути великий сосочок дванадцятипалої кишки?

1. Верхній
2. **Низхідний**
3. Нижній (горизонтальний)
4. Висхідний
5. В дванадцятипало-порожній згин

30. При ревізії черевної порожнини виявлено венозну кровотечу з печінково-дванадцятипалої зв'язки. Яку з вен пошкоджено?

1. **Ворітну**
2. Нижню порожнисту
3. Селезінкову
4. Верхню брижову
5. Нижню брижову

31. Під час обстеження пацієнта ЛОР лікар діагностував запалення верхньощелепних пазух. В якому носовому ході під час риноскопії був виявлений гній?

1. В верхньому
2. **В середньому**
3. В нижньому
4. У загальному
5. В найвищому

32. Під час гінекологічного обстеження пацієнтці був виставлений діагноз ендометриту (запалення ендометрію). Яка частина маткової стінки уражена запальним процесом?

1. **Слизова оболонка**
2. Серозна оболонка
3. М'язова оболонка
4. Адвентиційна оболонка
5. Навколоматкова клітковина

33. Дитина віком 10 років скаржиться на затруднення носового дихання. При обстеженні встановлено, що причиною є стійка гіпертрофія лімфоїдної тканини. Збільшення якого мигдалика має місце ?

1. Піднебінного
2. **Глоткового**
3. Трубного
4. Язикового
5. Усіх названих мигдаликів

34. У хворого діагностовано водянка яєчка – збільшення кількості рідини у серозній порожнині. Між якими оболонками яєчка локалізується патологічний вміст ?

1. Між парієтальним і вісцеральним листками піхвової оболонки яєчка
2. Між шкірою і м'язистою оболонкою
3. Між внутрішньою сім'яною фасцією і піхвовою оболонкою
4. Між м'язистою оболонкою і внутрішньою сім'яною фасцією
5. Між шкірою і м'язом, що піднімає яєчко

35. Жінці проведена екстирпація матки. В післяопераційний період припинилося виділення сечі. Під час цистоскопії виявлено: міхур сечі не містить, із устя сечоводів сеча не поступає. Пошкодження якого відділу сечовидільної системи сталося під час операції ?

1. Сечоводів
2. Сечівника
3. Сечового міхура
4. Ниркової миски
5. Ниркової чашечки

36. У хворого діагностовано гострий запальний процес слизової оболонки нососльозової протоки. З якого відділу носової порожнини інфекція могла проникнути у нососльозову протоку ?

1. Із верхнього носового ходу
2. Із середнього носового ходу
3. Із нижнього носового ходу
4. Із присінку носа
5. Із лобової пазухи

37. У потерпілого встановлено кровотеча у черевну порожнину в результаті травми грудної клітини зліва на рівні задніх відділів IX і X ребер. Про пошкодження якого органу може подумати хірург в першу чергу?

1. Селезінки
2. Підшлункової залози
3. Печінки
4. Шлунка
5. Ободової кишки

38. Хвора звернулася до лікаря із скаргами на тремор пальців рук та всього тіла, м'язову слабкість, серцебиття, порушення сну, схуднення при підвищеному апетиті. Симптоми захворювання якої із залоз внутрішньої секреції спостерігаються

1. **Щитоподібної**
2. Підшлункової
3. Гіпофіза
4. Наднирників
5. Епіфіза

39. У деяких дітей спостерігається переважно ротове дихання через надмірне розростання лімфоїдної тканини. Розростанням яких структур це обумовлено?

1. Піднебінних мигдаликів.
2. Язикового мигдалика.
3. **Глоткового мигдалика.**
4. Трубних мигдаликів.
5. Лімфатичних вузлів.

40. На якому органі черевної порожнини можливе оперативне втручання без розтину очеревини?

1. Шлунок
2. Печінка
3. Кишківник
4. Селезінка
5. **Сечовий міхур**

41. Рентгенологічно встановлено затемнення в області у верхньощелепній пазухі справа, що свідчить про наявність гною. У який носовий хід буде виділятися патологічна рідина?

1. У правий верхній носовий хід
2. **У правий середній носовий хід**
3. У правий нижній носовий хід
4. У правий загальний носовий хід
5. У правий найвищий носовий хід

42. Під час огляду хворого хірург виявив водянку яєчка. Між листками якої оболонки яєчка накопичилась рідина?

1. **Серозної (піхвової).**
2. Білкової.
3. М'ястої
4. Зовнішньої сім'яної.
5. Внутрішньої сім'яної.

43. В клініку поступила молода жінка зі скаргами на різкий біль внизу живота. При обстеженні у лікаря виникла підозра на розрив маткової труби в результаті

позаматкової вагітності. В якому з утворень очеревини жінки накопичується кров в даному випадку?

1. Міхурово-матковому заглибленні.
2. Прямокишково-міхуровому заглибленні.
- 3. Прямокишково-матковому заглибленні.**
4. Міжсигмовидному заглибленні.
5. Дванадцятипало-порожному заглибленні.

44. На внутрішній поверхні препарату розрізаного трубчастого органа травного каналу видно поздовжні складки. Яка частина травного каналу на препараті?

- 1. Стравохід.**
2. Дванадцятипала кишка.
3. Клубова кишка.
4. Сигмоподібна
5. Ободова кишка.

45. Поранення у праву половину живота. Яка частина товстої кишки найімовірніше може бути пошкоджена?

- 1. Висхідна ободова кишка.**
2. Поперечна ободова кишка.
3. Низхідна ободова кишка.
4. Сигмовидна ободова кишка.
5. Пряма кишка.

46. У полі зору цистоскопа гладка поверхня слизової оболонки без складок. Яка частина сечового міхура у полі зору?

1. Верхівка.
2. Тіло.
3. Шийка.
4. Дно
- 5. Міхуровий трикутник**

47. У потерпілого в результаті ножового поранення в поперекову ділянку тіла пошкоджена нирка. В яке утворенні черевної порожнини потраплятиме кров в першу чергу ?

1. Печінкову сумку
2. Порожнину очеревини.
3. Чепцеву сумку.
- 4. Заочеревинний простір.**
5. Хребтовий канал.

48. При виконанні столярних робіт працівник випадково вдихнув предмет кулястої форми біля 0,5 см в діаметрі, що викликало реакцію у вигляді сильного кашлю. Подразнення якого відділу дихальних шляхів мало місце?

1. **Гортані вище голосових зв'язок**
2. Гортані нижче голосових зв'язок
3. Трахеї
4. Правого головного бронха
5. Лівого головного бронха

49. У хворого на рівні 4-го грудного хребця рентгеноскопічно діагностовано стороннє тіло стравоходу. В ділянці якого стравохідного звуження зупинилося стороннє тіло?

1. Глоткового звуження
2. **Аортального звуження**
3. Біфуркаційного звуження
4. Діафрагмального звуження
5. Абдомінального звуження

50. У хворого порушено відчуття смаку. При цьому загальна чутливість зберігається. Які сосочи язика не пошкоджені?

1. **Ниткоподібні**
2. Валикоподібні
3. Грибоподібні
4. Листоподібні
5. Всі

51. Хворий із запаленням пульпи 2-го верхнього моляра, звернувся до лікаря. Після огляду йому встановили діагноз – пульпіт, ускладнений синуситом. До якої з пазух потрапила інфекція від кореня зуба?

1. Лобової
2. Клиноподібної
3. Решітчастої
4. **Верхньощелепної**
5. Кавернозної

52. Хворий звернувся до прийомного покою із скаргами на нежить та головний біль. Після обстеження йому встановили діагноз – гайморит (запалення верхньощелепної пазухи). Крізь який носовий хід інфекція потрапила до верхньощелепної пазухи?

1. Верхній
2. **Середній**

3. Нижній
4. Загальний
5. Носоглотковий

53. Хворий з гострою респіраторною інфекцією звернувся до лікарні. Об'єктивно – у хворого запалення середнього вуха. Крізь який отвір глотки інфекція потрапила до барабанної порожнини?

1. Хоани
2. **Глотковий отвір слухової труби**
3. Барабанний отвір слухової труби
4. Зів
5. Вхід до гортані

54. У слизовій оболонці кишки хірургом виявлені скупчені лімфоїдні вузлики (Пєєрові бляшки). Який це відділ кишки?

1. Дванадцятипала кишка
2. Порожня кишка
3. **Клубова кишка**
4. Сліпа кишка
5. Пряма кишка

55. Чоловік госпіталізований у хірургічне відділення з діагнозом – розрив селезінки. У якому анатомічному утворі буде накопичуватись кров?

1. **Передшлункова сумка**
2. Печінкова сумка
3. Чепцева сумка
4. Прямокишково-міхурова заглибина
5. Правий бічний канал

56. При оперативному втручанні з приводу камнів жовчевивідних шляхів хірург повинен знайти загальну печінкову протоку. Між листками якої зв'язки вона знаходиться?

1. **Печінково-дванадцятипалої**
2. Печінково-шлункової
3. Печінково-ниркової
4. Круглої зв'язки печінки
5. Венозної зв'язки

57. Хворий скаржиться на порушення евакуаторної функції шлунка (тривала затримка їжі в шлунку). При обстеженні виявлено пухлину початкового відділу 12-палої кишки. Який відділ 12-палої кишки початковий?

1. Низхідний
2. Висхідний
- 3. Верхній**
4. Нижній (горизонтальний)
5. Дванадцятипало-порожній

58. Виникла підозра на наявність запального ексудату у прямокишково-матковому заглибленні підчас обстеження хворої. Через яке анатомічне утворення найкраще пропунктувати дане заглиблення?

1. Переднє склепіння піхви.
- 2. Заднє склепіння піхви.**
3. Ампула прямої кишки.
4. Діафрагма тазу.
5. Передня стінка піхви.

59. Хворий звернувся до лікаря із скаргами на сильну нежить та втрату нюхової чутливості. При обстеженні, в носовій порожнині велика кількість слизу, що вкриває слизову оболонку та блокує рецептори нюху. Де в носовій порожнині розташовані ці рецептори?

- 1. Верхня носова раковина**
2. Середня носова раковина
3. Нижня носова раковина
4. Загальний носовий хід
5. Присінок носу

60. Хворий госпіталізований до лікарні зі скаргами на велику температуру, біль при диханні, задуху та кашель. Після обстеження був виставлений діагноз – плеврит та призначена плевральна пункція. В якому місці плевральної порожнини знаходиться найбільша кількість ексудату?

- 1. Реберно-діафрагмальний синус**
2. Діафрагмально-медіастинальний синус
3. Реберно-медіастинальний синус
4. Під куполом плеври
5. Під коренем легенів

61. Хворого 65 років, госпіталізовано з підозрою на пухлину верхнього відділу стравоходу. Під час рентгенологічного обстеження виявлено пухлинний процес на межі глотки та стравоходу. На рівні яких шийних хребців розташована пухлина

1. 2
2. 3

- 3. 4
- 4. 5
- 5. 6

62. Хвора 45 років, госпіталізована з підозрою на пухлину матки. Після обстеження, встановлено діагноз – фіброміома матки. В якому шарі матки розміщується ця пухлина?

- 1. Слизова оболонка
- 2. Серозна оболонка
- 3. **М'язова оболонка**
- 4. Адвентиційна оболонка
- 5. Навколоматкова клітковина

63. У хворого запалення під'язикового сосочка. Які слинні залози мають вивідні протоки, що відкриваються в ділянці під'язикового сосочка?

- 1. Під'язикова і привушна
- 2. Привушна і піднижньощелепна
- 3. **Під'язикова і піднижньощелепна**
- 4. Привушна і піднебінна
- 5. Під'язикова і щічна

64. У клініку доставлено хворого 10 років, який напередодні проковтнув арахісовий горішок, після чого з'явився безперервний кашель та симптоми затрудненого дихання. Функція голосоутворення непорушена. Де вірогідніше усього може знаходитися це стороннє тіло?

- 1. Голосова щілина
- 2. **Правий головний бронх**
- 3. Лівий головний бронх
- 4. Трахея
- 5. Присінкова щілина

65. У пацієнта - перфорація виразки задньої стінки шлунка. У який анатомічний утвір потрапить кров та вміст шлунка?

- 1. Правий бічний канал
- 2. Лівий бічний канал
- 3. Печінкову сумку
- 4. Передшлункову сумку
- 5. **Чепцеву сумку**

66. Пацієнту з приводу панкреатиту проводиться резекція хвоста підшлункової залози. Як вражений орган вкритий очервиною ?

- 1. Екстраперітонеально**
2. Мезоперітонеально
3. Інтраперітонеально
4. Ретроперітонеально
5. Інтрамурально

67. До гінекологічного відділення поступила хвора з підозрою на внутрішню кровотечу [позаматкова вагітність]. Через яке утворення проводять пункцію для термінового діагностування кровотечі?

1. Переднє склепіння піхви
- 2. Заднє склепіння піхви**
3. Шийку матки
4. Матковий зів
5. Передню стінку піхви

68. У хворого підозра на пухлину великого сосочка дванадцятипалої кишки. В якому відділі дванадцятипалої кишки локалізується дана патологія?

- 1. Нисхідна частина**
2. Верхня частина
3. Горизонтальна частина
4. Висхідна частина
5. Амбула

69. На УЗД у пацієнта було виявлено опущення нирки. На рівні яких хребців розташовані нирки в нормі?

- 1. Th11-L3**
2. Th11-L5
3. Th10-L2
4. Th11-L1
5. L2-L5

70. Пацієнту з приводу злоякісної пухлини проводиться резекція шлунка. Як вражений орган вкритий очервиною ?

1. Екстраперітонеально
2. Мезоперітонеально
- 3. Інтраперітонеально**
4. Ретроперітонеально
5. Інтрамурально

71. При ректоколоноскопії контрастна речовина вводиться через анальний отвір і заповнює всі частини товстої кишки. В якій послідовності заповнюються частини товстої кишки контрастною речовиною?

1. Низхідна, поперечна і висхідна ободові кишки.
2. **Пряма кишка, сигмоподібна, низхідна, поперечна, висхідна ободові кишки, сліпа кишка.**
3. Пряма кишка, низхідна, поперечна і висхідна ободові кишки, сліпа кишка.
4. Пряма кишка, поперечна і висхідна ободові кишки, сліпа кишка.
5. Пряма кишка, низхідна і висхідна ободові кишки, сліпа кишка.

72. Лікар виявив ураження паренхіми легені. Які структурно-функціональні одиниці утворюють паренхіму легені?

1. Части.
2. Субсегменти.
3. Сегменти.
4. Часточки.
5. **Ацинуси.**

73. Мікроскопічне дослідження нирки дає можливість визначити структурно-функціональну одиницю нирки - нефрон. Які утвори не входять до складу нефрона?

1. Ниркове тільце.
2. Петля нефрона.
3. **Сосочкова проточка**
4. Трубочки нефрона.
5. Капілярний клубочок.

74. До гінеколога звернулася жінка зі скаргою на порушення циклу. За допомогою УЗД лікар оглядає жіночі статеві органи, розміщені спереду прямої кишки. Які органи або їх частини розміщені спереду від прямої кишки у жінок?

1. Маткові труби.
2. **Передня поверхня матки і передня стінка піхви.**
3. Дно матки.
4. Правий і лівий краї матки.
5. Задня поверхня матки і задня стінка піхви.

75. У жінки діагностована позаматкова вагітність, яка ускладнилася розривом маткової труби. В який утвір очеревини можливий крововилив?

1. Ліву брижову пазуху.
2. Праву брижову пазуху.

3. **Прямокишково-маткову заглибину.**
4. Міжсигмоподібний закуток.
5. Нижній клубово-сліпокишковий закуток.

76. Лікар оглянув дитину і визначив запалення мигдаликів, які знаходяться в мигдаликових ямках між двома дугами. Про які мигдалики йде мова?

1. Піднижньощелепні вузли.
2. Трубні мигдалики.
3. Глотковий мигдалик.
4. **Піднебінні мигдалики.**
5. Язиковий мигдалик.

77. У хворого рідка їжа через верхню стінку ротової порожнини потрапляє у носову порожнину внаслідок ушкодження кісткового утвору. Який анатомічний утвір ушкоджений?

1. Глотковий отвір слухової труби (трубний валок).
2. Коловий м'яз рота.
3. **Тверде піднебіння.**
4. Корінь язика.
5. М'яке піднебіння.

78. У хворого з опіком стравоходу через деякий час з'явилися симптоми запалення очеревини (перитоніту). Яка частина стравоходу ушкоджена?

1. Шийна.
2. **Черевна.**
3. Гортанна.
4. Грудна.
5. Верхня.

79. 40-річному хворому на виразку шлунка була призначена ендоскопія. Під час обстеження ендоскопісту слід пам'ятати, що нормальний рельєф слизової оболонки шлунка утворений:

1. **Шлунковими складками, полями, ямочками.**
2. Поперечними складками, ямочками.
3. Півмісяцевими складками, полями.
4. Відхідниковими стовпами, полями, ямочками.
5. Коловими складками, ворсинками, ямочками.

80. Під час фіброгастродуоденоскопії лікар оглядає низхідну частину дванадцятипалої кишки. Де в цьому відділі відкривається додаткова протока підшлункової залози?

1. На півмісяцевій складці.
2. На коловій складочці.
3. На великому сосочку.
4. **На малому сосочку.**
5. На ворсинці.

81. Лікар обстежує верхні дихальні шляхи у хворої дитини двох років. Яка структура не відноситься до верхніх дихальних шляхів?

1. Ротова частина глотки.
2. Носова частина глотки.
3. Носова порожнина.
4. **Приносіві пазухи.**
5. Гортанна частина глотки.

82. Оперативне втручання на нирці потребувало рентгенологічного дослідження сечовивідних шляхів нирки. Які структури ниркової пазухи є вже сечовивідними органами?

1. **Малі та великі ниркові чашечки, ниркова миска.**
2. Збірні трубочки, сосочкові проточки.
3. Збірні трубочки, малі ниркові чашечки.
4. Сосочкові проточки, великі ниркові чашечки.
5. Ниркова миска, збірні трубочки.

83. Що пальпує лікар позаду сечового міхура, досліджуючи хворого через пряму кишку?

1. Сім'яні пухирці і ампулу сім'явиносної протоки.
2. Цибулинно-сечівникові залози.
3. Сім'яний канатик.
4. **Передміхурову залозу.**
5. Над'яєчко.

84. Жінка поступила у хірургічне відділення з підозрою на розрив селезінки в результаті травми. При операції хірург повинен пам'ятати, що селезінка вкрита очервиною:

1. Ретроперитонеально.
2. Зовсім не вкрита.
3. Мезоперитонеально.
4. Екстраперитонеально.
5. **Інтраперитонеально.**

85. Жінка поступила у відділення з запаленням тонкої кишки. Як відносно очеревини розташована порожня кишка?

1. Ретроперитонеально.
2. Зовсім не вкрита.
3. Мезоперитонеально.
4. Екстраперитонеально.
5. **Інтраперитонеально.**

86. Жінка поступила у відділення з запаленням товстої кишки. Як відносно очеревини розташована поперечна ободова кишка?

1. Ретроперитонеально.
2. Зовсім не вкрита.
3. Екстраперитонеально.
4. **Інтраперитонеально.**
5. Мезоперитонеально

ДРУГИЙ СЕМЕСТР (ІСПИТ)

Практичне заняття 1

I. ТЕМА : СПИННИЙ МОЗОК.

II. НАВЧАЛЬНІ ЦІЛІ:

- 2.1 Визначати загальні закономірності філогенезу нервової системи.
- 2.2 Визначати загальні закономірності онтогенезу нервової системи.
- 2.3 Визначати загальні закономірності будови і функції спинного мозку.
- 2.4 Визначати і демонструвати на муляжі спинного мозку борозни, місця входу й виходу корінців, чутливі вузли спинномозкових нервів.
- 2.5 Визначати будову сегмента спинного мозку та скелетотопію сегментів різних відділів.
- 2.6 Аналізувати ланки, визначати морфологічну основу рефлекторної дуги, що замикається на рівні спинного мозку.
- 2.7 Знати оболонки і міжоболонкові простори спинного мозку, визначати функції оболонок, вміст міжоболонних просторів та їх значення в практичній медицині.
- 2.8 Показувати і називати складові елементи зовнішньої та внутрішньої будови спинного мозку українською та латинською мовами.

III. ВИХІДНИЙ РІВЕНЬ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

До заняття студент повинен знати та вміти (позааудиторна самопідготовка студентів).

- 3.1 Визначати основні функції нервової системи.
- 3.2 Знати класифікацію нервової системи. Знати які анатомічні структури належать до центральної, а які- до периферійної нервової системи.
- 3.3 Знати основні елементи будови нервової тканини.
- 3.4 Демонструвати на скелеті відділи хребта, визначати особливості кожного хребця та хребта в цілому.
- 3.5 Вміти класифікувати нейрони за будовою та функцією.
- 3.6 Визначати поняття рефлекс та рефлекторна дуга, розкривати зміст цих понять.
- 3.7 На рівні яких хребців можна робити спинномозкову пункцію у новонароджених і у дорослих?
- 3.8 Що таке сегмент спинного мозку, скільки їх?
- 3.9 Знати, яка будова сірої та білої речовин спинного мозку.
- 3.10 Які виділяють частини білої та сірої речовин спинного мозку?
- 3.11 Знати класифікацію рецепторів та різновиди чутливості?

IV. ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЮ КІНЦЕВОГО РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ТЕМИ

- 4.1 Опишіть топографію спинного мозку.
- 4.2 Опишіть зовнішню будову спинного мозку.
- 4.3 Які потовщення має спинний мозок й чим обумовлена (функціонально і філогенетично) їх поява?
- 4.4 Що таке «кінський хвіст» і чому він утворюється?
- 4.5 Назвіть оболонки спинного мозку?
- 4.6 Назвіть простори між оболонками спинного мозку?
- 4.7 З скількох сегментів складається спинний мозок?
- 4.8 Назвіть відділи спинного мозку. Скільки сегментів має кожен відділ?
- 4.9 Назвіть канатики білої речовини спинного мозку.
- 4.10 Назвіть роги сірої речовини.
- 4.11 Назвіть сегменти, які мають бічні роги.
- 4.12 Які за функціональною класифікацією ядра задніх, бічних та передніх рогів сірої речовини спинного мозку.
- 4.13 Дайте визначення терміну «провідний шлях».
- 4.14 Які основні види провідних шляхів?
- 4.15 Намалюйте сегмент спинного мозку в горизонтальній площині. Опишіть будову.
- 4.16 Продемонструйте на скелеті хребта місця виходу спинномозкового нерва (міжхребцеві отвори).
- 4.17 Де розташовані тіло, аксони і дендрити I, II, III- го нейронів простої рефлекторної дуги, що замикається на рівні спинного мозку?
- 4.18 Назвіть корінець, який складається з аксонів рухових нейронів передніх рогів спинного мозку.

Практичне заняття 2

I. ТЕМА : ДОВГАСТИЙ МОЗОК. МІСТ. МОЗОЧОК. IV ШЛУНОЧОК.

II. НАВЧАЛЬНІ ЦІЛІ:

- 2.1 Визначати основні етапи онтогенезу головного мозку як складової частини ЦНС.
- 2.2 Визначати та демонструвати на муляжі довгастий мозок, міст, мозочок, IV шлуночок, називати українською та латинською мовами.
- 2.3 Вміти описувати зовнішню будову довгастого мозку, моста, мозочка. Демонструвати положення цих частин головного мозку в порожнині черепа.
- 2.4 Знати внутрішню будову довгастого мозку, моста, мозочка.
- 2.5 Аналізувати на схемах поперечних розрізах стовбура головного мозку розподіл волокон білої речовини і ядер сірої речовини у відповідності до їх функціональної характеристики.
- 2.6 Визначати та демонструвати на муляжі головного мозку складові мозочка.
- 2.7 Визначати та демонструвати на сагітальному розрізі муляжа головного мозку IV шлуночок, ромбоподібну ямку.

III. ВИХІДНИЙ РІВЕНЬ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

До заняття студент повинен знати та вміти (позааудиторна самопідготовка студентів).

- 3.1 Знати класифікацію нервової системи за топографією та функцією.
- 3.2 Знати, які анатомічні структури належать до центральної, а які до – периферійної нервової системи.
- 3.3 Визначати, які відділи головного мозку виділяють за будовою та розвитком.
- 3.4 Знати розвиток головного мозку в ембріогенезі людини: стадія трьох та п'яти мозкових міхурів.
- 3.5 Знати особливості будови внутрішньої основи черепа.
- 3.6 Знати і демонструвати на черепі анатомічні утворення задньої черепної ямки.
- 3.7 Знати, як поділяється головний мозок за формою та топографічним співвідношенням структур.
- 3.8 Вміти демонструвати на муляжі великий мозок, мозочок, стовбур мозку і називати українською і латинською мовами.
- 3.9 Знати будову нервової тканини. Вміти класифікувати нейрони за будовою та функцією.
- 3.10 Визначати поняття рефлекс та рефлекторна дуга, вміти малювати схему рефлекторної дуги.
- 3.11 Знати з чого складаються сіра та біла речовини головного мозку.

3.12 Дати визначення терміну «провідний шлях». Знати, які основні види провідних шляхів.

IV. ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЮ КІНЦЕВОГО РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ТЕМИ

- 4.1 Які структури входять до складу стовбуру мозку?
- 4.2 Назвіть та продемонструйте похідні заднього мозкового міхура.
- 4.3 Де проходить верхня межа довгастого мозку?
- 4.4 Де проходить межа між довгастим і спинним мозком?
- 4.5 Які поверхні розрізняють у довгастому мозку та мосту?
- 4.6 Пропредемонструйте піраміди довгастого мозку, які волокна їх утворюють.
- 4.7 Пропредемонструйте оливи довгастого мозку.
- 4.8 Назвіть та продемонструйте ромбоподібну ямку.
- 4.9 Назвіть черепні нерви, ядра яких проєктуються на ромбоподібну ямку.
- 4.10 Назвіть і продемонструйте топографічне положення мозочка в черепі.
- 4.11 Пропредемонструйте білу речовину мозочка, яке функціональне значення мозочка.
- 4.12 Скільки пар ніжок має мозочок, продемонструйте їх. Чим вони утворені?
- 4.13 Які частини має міст? Де знаходиться борозна основної артерії?
- 4.14 Які ядра екстрапірамідної системи розташовані в довгастому мозку і мосту?
- 4.15 Чим утворене дно IV шлуночка?
- 4.16 Чим утворена покрівля IV шлуночка?
- 4.17 Назвіть шляхи відтоку спинномозкової рідини з IV шлуночка?
- 4.18 Намалюйте схему внутрішньої будови довгастого мозку на фронтальному зрізі.
- 4.19 Намалюйте схему внутрішньої будови моста на фронтальному зрізі.
- 4.20 Намалюйте схему проєкції ядер черепних нервів на ромбоподібну ямку.

Практичне заняття 3

I. ТЕМА : СЕРЕДНІЙ ТА ПРОМІЖНИЙ МОЗОК, III ШЛУНОЧОК.

II. НАВЧАЛЬНІ ЦІЛІ:

- 2.1 Визначати основні етапи онтогенезу головного мозку як складової частини ЦНС.
- 2.2 Демонструвати на муляжі стовбуру мозку межі середнього мозку, водопровід середнього мозку.
- 2.3 Демонструвати на муляжі мозку проміжний мозок, III шлуночок, його сполучення.
- 2.4 Малювати внутрішню будову середнього мозку на поперечному розрізі стовбуру мозку.
- 2.5 Знати зовнішню та внутрішню будову проміжного мозку.
- 2.6 Аналізувати функцію основних груп ядер сірої речовини середнього та проміжного мозку.
- 2.7 Аналізувати будову білої речовини середнього та проміжного мозку.
- 2.8 Розуміти, як продукується та циркулює цереброспінальна рідина в порожнинах головного мозку.
- 2.9 Описувати будову гіпоталамічної ділянки.
- 2.10 Розкривати поняття «гіпоталамо-гіпофізарна система».

III. ВИХІДНИЙ РІВЕНЬ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

До заняття студент повинен знати та вміти (позааудиторна самопідготовка студентів).

- 3.1 Знати класифікацію нервової системи за топографією та функцією.
- 3.2 Знати, які анатомічні структури належать до центральної, а які – до периферійної нервової системи.
- 3.3 Визначати, які відділи головного мозку виділяють за будовою та розвитком.
- 3.4 Знати розвиток головного мозку в ембріогенезі людини: стадія трьох та п'яти мозкових міхурів.
- 3.5 Знати особливості будови внутрішньої основи черепа.
- 3.6 Знати, як поділяється головний мозок за формою та топографічним співвідношенням структур.
- 3.7 Вміти демонструвати на муляжі великий мозок, мозочок, стовбур мозку і називати українською і латинською мовами.
- 3.8 Знати будову нервової тканини. Вміти класифікувати нейрони за будовою та функцією.
- 3.9 Визначати поняття рефлекс та рефлекторна дуга, вміти малювати схему рефлекторної дуги.
- 3.10 Знати з чого складаються сіра та біла речовини головного мозку.

- 3.11 Дати визначення терміну «провідний шлях». Знати, які основні види провідних шляхів.

IV. ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЮ КІНЦЕВОГО РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ТЕМИ

- 4.1 Які структури входять до складу стовбура мозку?
- 4.2 З якого мозкового міхура розвивається середній мозок?
- 4.3 З якого мозкового міхура розвивається проміжний мозок?
- 4.4 До якого відділу головного мозку відноситься середній мозок, а до якого проміжний?
- 4.5 Назвіть і продемонструйте на муляжі мозку частини середнього мозку.
- 4.6 Що є порожниною середнього мозку?
- 4.7 Продемонструйте водопровід середнього мозку, які шлуночки він сполучає?
- 4.8 Назвіть частини проміжного мозку українською та латинськими мовами, продемонструйте на муляжі мозку.
- 4.9 Назвіть основні структури гіпоталамуса.
- 4.10 Продемонструйте третій шлуночок, назвіть його сполучення.
- 4.11 Під впливом яких аналізаторів в процесі філогенезу мав розвиток середній мозок?
- 4.12 Ядра яких пар черепних нервів знаходяться в середньому мозку?
- 4.13 Які підкіркові центри розміщені в середньому мозку?
- 4.14 Намалюйте схему внутрішньої будови середнього мозку.
- 4.15 Поясніть основні види провідних шляхів білої речовини середнього мозку.
- 4.16 Назвіть групи ядер таламуса і поясніть їх основні функції.
- 4.17 Назвіть ядра гіпоталамічної ділянки та їх зв'язок з гіпофізом.

Практичне заняття 4

I. ТЕМА: КІНЦЕВИЙ МОЗОК, ПРОВІДНІ ШЛЯХИ ЦНС, ОБОЛОНКИ ГОЛОВНОГО ТА СПИННОГО МОЗКУ.

II. НАВЧАЛЬНІ ЦІЛІ:

- 2.1 Визначати основні етапи онтогенезу головного мозку як складової частини центральної нервової системи.
- 2.2 Демонструвати на муляжах головного мозку складові частини кінцевого мозку, визначати загальну характеристику їх розвитку та функцій.
- 2.3 Визначати і демонструвати на муляжах основні базальні ядра.
- 2.4 Знати класифікацію білої речовини півкуль кінцевого мозку.
- 2.5 Демонструвати на муляжі головного мозку бічні шлуночки, їх частини та сполучення.
- 2.6 Знати основні структури лімбічної системи та їх функції.
- 2.7 Знати основні борозни на поверхнях півкуль кінцевого мозку.
- 2.8 Визначати складові частини аналізаторів; демонструвати на муляжі мозку основні центри першої та другої сигнальних систем.
- 2.9 Визначати структурні механізми взаємодії пірамідної та екстрапірамідної систем, завдяки яким виконується складний цілеспрямований рух при збереженні рівноваги та орієнтації у просторі.
- 2.10 Знати шляхи утворення та циркуляції спинномозкової рідини.

III. ВИХІДНИЙ РІВЕНЬ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

До заняття студент повинен знати та вміти (позааудиторна самопідготовка студентів).

- 3.1 Знати класифікацію нервової системи за топографією та функцією.
- 3.2 Знати, які анатомічні структури належать до центральної, а які до периферійної нервової системи.
- 3.3 Визначати, які відділи головного мозку виділяють за будовою та розвитком.
- 3.4 Знати розвиток головного мозку в ембріогенезі людини: стадія трьох та п'яти мозкових міхурів.
- 3.5 Знати особливості будови внутрішньої основи черепа.
- 3.6 Знати і демонструвати на черепі утворення ямок внутрішньої основи черепа.
- 3.7 Знати, як поділяється головний мозок за формою та топографічним співвідношенням структур.
- 3.8 Вміти демонструвати на муляжі великий мозок, мозочок, стовбур мозку і називати українською і латинською мовами.
- 3.9 Знати будову нервової тканини. Вміти класифікувати нейрони за будовою та функцією.

- 3.10 Визначати поняття рефлекс та рефлекторна дуга, вміти малювати схему рефлекторної дуги.
- 3.11 Знати з чого складаються сіра та біла речовини головного мозку.
- 3.12 Дати визначення терміну «провідний шлях». Знати, які основні види провідних шляхів.
- 3.13 Називати та демонструвати на черепі борозни пазух твердої мозкової оболонки.
- 3.14 Називати ядра сірої речовини спинного мозку та черепних нервів, що знаходяться у стовбурі головного мозку.
- 3.15 Вміти класифікувати черепні нерви на чутливі, рухові, мішані.
- 3.16 Знати оболонки головного та спинного мозку, називати простори між оболонками і визначати чим вони заповнені.

IV. ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЮ КІНЦЕВОГО РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ТЕМИ

- 4.1 Назвіть і продемонструйте на муляжі головного мозку складові частини кінцевого мозку.
- 4.2 Яка класифікація білої речовини півкуль кінцевого мозку.
- 4.3 Пропредемонструйте на муляжі головного мозку мозолисте тіло, склепіння.
- 4.4 Які утворення належать до базальних ядер? Пропредемонструйте хвостате ядро.
- 4.5 Пропредемонструйте на муляжі бічний шлуночок та його частини.
- 4.6 Які поверхні, краї та полюси має півкуля.
- 4.7 Пропредемонструйте на муляжі головного мозку лобову, тім'яну, скроневу, потиличну, острівцеву, лімбічну частки та борозни, що їх розмежують.
- 4.8 Назвіть локалізацію основних кіркових кінців функцій першої та другої сигнальних систем в корі півкуль кінцевого мозку.
- 4.9 Які основні види провідних шляхів?
- 4.10 Де розташовані тіла перших нейронів висхідних провідних шляхів?
- 4.11 Де розташовані тіла других та третіх нейронів висхідних провідних шляхів кіркового напрямку?
- 4.12 Які провідні шляхи відносяться до пірамідних?
- 4.13 Де розташовані тіла других нейронів рухових пірамідних шляхів?
- 4.14 Назвіть перехрестя пірамідних шляхів.
- 4.15 В яких канатиках спинного мозку проходять пірамідні шляхи.
- 4.16 Які є види екстероцептивної чутливості?
- 4.17 Які види чутливості забезпечують висхідні провідні шляхи кіркового напрямку?
- 4.18 Дайте приклад нисхідних екстрапірамідних шляхів.
- 4.19 Опишіть тверду мозкову оболонку та її відростки.
- 4.20 Визначіть місце утворення і шляхи циркуляції спинномозкової рідини.

4.21 Між якими оболонками мозку знаходиться підпавутинна порожнина, її вміст.

Практичне заняття 5

I. ТЕМА: ОРГАН ЗОРУ.

II. НАВЧАЛЬНІ ЦІЛІ:

- 2.1 Визначати та демонструвати на муляжі ока оболонки очного яблука, знати особливості будови кожної оболонки.
- 2.2 Визначати та демонструвати компоненти внутрішнього ядра очного яблука.
- 2.3 Вміти описати утворення та шляхи циркуляції водянистої вологи очного яблука.
- 2.4 Знати та вміти демонструвати додаткові структури ока і визначати їх функції.
- 2.5 Вміти описати утворення і хід II пари черепних нервів.
- 2.6 Визначати тіла нейронів провідного шляху зорового аналізатора, знати підкіркові центри зору і локалізацію кіркового кінця зорового аналізатора.

III. ВИХІДНИЙ РІВЕНЬ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

До заняття студент повинен знати та вміти (позааудиторна самопідготовка студентів).

- 3.1 Вміти демонструвати на черепі будову стінок очної ямки.
- 3.2 Знати та вміти демонструвати на черепі сполучення очної ямки.
- 3.3 Знати і вміти демонструвати на муляжі головного мозку локалізацію підкіркових зорових центрів і кірковий кінець зорового аналізатора.
- 3.4 Визначати частини органів зору.
- 3.5 Перелічити оболонки очного яблука українською та латинською мовами.
- 3.6 Перелічити додаткові структури ока українською та латинською мовами.
- 3.7 Визначити та вміти демонструвати на муляжі ока заломлюючі середовища очного яблука.
- 3.8 Знати відростками яких клітин утворений зоровий нерв.
- 3.9 Вміти показати місце виходу зорового нерва з черепа.

IV. ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЮ КІНЦЕВОГО РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ТЕМИ

- 4.1 Яка будова волокнистої оболонки очного яблука?
- 4.2 Які частини має судинна оболонка?
- 4.3 Яка особливість будови сітківки?
- 4.4 Дайте визначення жовтої плями сітківки.
- 4.5 Дайте визначення сліпої плями сітківки.
- 4.6 Назвіть і опишіть компоненти внутрішнього ядра очного яблука.
- 4.7 Назвіть заломлюючі середовища очного яблука.
- 4.8 Чим визначається колір райдужки?

- 4.9 Перелічіть м'язи судинної оболонки, визначіть їх функціональне значення.
- 4.10 Що таке процес акомодатції?
- 4.11 Чим обмежені передня і задня камери очного яблука?
- 4.12 Перелічіть зовнішні м'язи очного яблука.
- 4.13 Які м'язи беруть участь у рухах повік?
- 4.14 З яких частин складається слъзовий апарат?
- 4.15 Чим утворений зоровий нерв?
- 4.16 Опишіть перехрестя зорового нерва.
- 4.17 Опишіть провідний шлях зорового аналізатора.

Практичне заняття 6

I. ТЕМА: ОРГАН СЛУХУ ТА РІВНОВАГИ.

II. НАВЧАЛЬНІ ЦІЛІ:

- 2.1 Знати та вміти демонструвати на муляжі частини вуха.
- 2.2 Знати та вміти демонструвати частини зовнішнього вуха, визначати анатомо-функціональні особливості їх будови.
- 2.3 Знати та вміти демонструвати частини середнього вуха, визначати анатомо-функціональні особливості їх будови.
- 2.4 Знати та вміти демонструвати частини внутрішнього вуха, визначати анатомо-функціональні особливості їх будови.
- 2.5 Описати провідний шлях слухового аналізатора.
- 2.6 Описати провідний шлях статокінетичного аналізатора.

III. ВИХІДНИЙ РІВЕНЬ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

До заняття студент повинен знати та вміти (позааудиторна самопідготовка студентів).

- 3.1 Знати, вміти описати та демонструвати на черепі частини скроневої кістки.
- 3.2 Знати та вміти показати на черепі де знаходиться барабанна порожнина.
- 3.3 Знати вміст барабанної порожнини.
- 3.4 Знати де знаходиться барабанна перетинка.
- 3.5 Вміти показати на черепі м'язово-трубний канал, знати його частини.
- 3.6 Назвати ядра VIII пари черепних нервів, знати в якій частині мозку вони знаходяться.
- 3.7 Назвати і вміти продемонструвати на муляжі головного мозку локалізацію підкіркових слухових центрів і кіркового кінця слухового аналізатора.
- 3.8 Знати з яких частин складається вухо. Вміти демонструвати на муляжі.
- 3.9 Перелічити слухові кісточки, назвати їх українською та латинською мовами.
- 3.10 Назвати м'язи слухових кісточок.
- 3.11 Знати частини внутрішнього вуха.

IV. ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЮ КІНЦЕВОГО РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ТЕМИ

- 4.1 З яких частин (відділів) складається вухо?
- 4.2 Вухо є периферичною частиною яких аналізаторів?
- 4.3 Назвати анатомічні структури, що належать до зовнішнього вуха, вміти продемонструвати їх на муляжі.
- 4.4 Назвати частини середнього вуха, продемонструвати на муляжі.
- 4.5 Перелічити слухові кісточки, який вид з'єднання між ними, функція.

- 4.6 Які м'язи належать до м'язів слухових кісточок?
- 4.7 Яка локалізація слухової труби, продемонструвати на муляжі, визначити її сполучення та функції.
- 4.8 Назвати частини внутрішнього вуха.
- 4.9 Назвати частини кісткового лабіринту.
- 4.10 Описати локалізацію та функцію півколових каналів.
- 4.11 Продемонструвати на муляжі локалізацію присінка.
- 4.12 Продемонструвати на муляжі локалізацію завитки.
- 4.13 Дати визначення перилімфатичного та ендолімфатичного просторів.
- 4.14 Описати провідні шляхи слухового та статокінетичного аналізаторів.

Практичне заняття 7

ТЕМА: ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ (ЦНС, ОРГАНИ ЧУТТЯ)

1. У пацієнта виявлено компресійний перелом на рівні четвертого грудного хребця. На рівні якого сегмента спинного мозку буде ураження?

1. Th V
2. Th II
3. Th VII
4. L I
5. C VIII

2. У хворого 50 років потрібно провести спинномозкову пункцію для підтвердження діагнозу менінгіт. Які оболонки спинного мозку повинні бути пропунктовані для успішного отримання спинномозкової рідини?

1. **Тверда і павутина оболонки**
2. Тверда і м'яка оболонки
3. Тверда оболонка
4. Павутинна оболонка
5. М'яка оболонка

3. У хворої 60 років діагностовано крововилив в задні роги спинного мозку. Якими за функцією є ядра задніх рогів?

1. Руховими
2. **Чутливими**
3. Симпатичними
4. Парасимпатичними
5. Змішаними

4. Хворий Л., 69 років, госпіталізований до неврологічного відділення лікарні зі скаргами на біль у поперековій ділянці тулуба. Лікар діагностував запалення передніх корінців спинномозкових нервів L4-L5. Відростками яких нейронів утворені вентральні корінці спинномозкових нервів?

1. **Аксонами соматомотонейронів передніх рогів спинного мозку.**
2. Дендритами *nuclei proprii*.
3. Аксонами *substantia gelatinosa*.
4. Аксонами *nucleus thoracicus*.
5. Дендритами псевдоуніполярних нейронів, тіла яких лежать в *ganglia sensoria n.spinalis*.

5. З метою диференціальної діагностики менінгітів проводять дослідження спинномозкової рідини. У якому місці діагностична пункция безпечна?

1. **L III – LIV**
2. L II – L III.
3. LI – LII.
4. ThXII – LI.
5. SII – SIV.

6. У хворого виявлені симптоми ураження соматомотонейронів передніх рогів спинного мозку. Через яку борозну спинного мозку виходять аксони цих нейронів?

1. Sulcus medianus posterior.
2. **Sulcus anterolateralis.**
3. Sulcus posterolateralis.
4. Fissura mediana anterior.
5. Sulcus intermedius posterior.

7. Лікар у чоловіка, 40 років, зі скаргами на закреп , копростаз, порушення сечовипускання виявив подразнення передніх корінців спинномозкових нервів, які мають парасимпатичні волокна. Які спинномозкові нерви мають парасимпатичні волокна?

1. Th8-Th12.
2. C4-C8.
3. L1-L3.
4. Th1-V2.
5. **S2-S4.**

8. У хворого на туберкульоз туберкулома локалізована у задніх канатиках білої речовини спинного мозку. Яке порушення функцій може бути у зв'язку з цим ушкодженням?

1. Втрата больової та температурної чутливості
2. Втрата несвідомої пропріоцептивної чутливості.
3. **Втрата свідомої пропріоцептивної чутливості.**
4. Втрата слухової чутливості.
5. Втрата зорової чутливості.

9. У хворого після травми помічено зниження больової і температурної чутливості шкіри верхньої кінцівки. Де знаходяться тіла перших нейронів шляхів больової і температурної чутливості?

1. **Чутливі вузли спинномозкових нервів.**
2. Задні роги спинного мозку.

3. Бічні роги спинного мозку.
4. Передні роги спинного мозку.
5. Таламус.

10. У хворого спостерігається випадіння больової та температурної чутливості шкіри верхніх кінцівок та тулуба. Уражені тіла II нейронів провідного шляху загальної чутливості. В якій частині спинного мозку локалізується патологічний процес?

1. Передні роги шийного потовщення.
2. Бічні канатики.
- 3. Задні роги шийного потовщення.**
4. Передні роги попереково-крижового потовщення.
5. Задні роги попереково-крижового потовщення.

11. У хворого встановлено діагноз - менінгіт. Показана спинномозкова пункція. Вкажіть анатомічне місце проведення спиномозгової пункції.

1. Між 1 і 2 поперекових хребців
- 2. Між 3 і 4 поперековими хребцями**
3. Між 12 грудним і 1 поперековим хребцями
4. Між 5 поперекового і основою крижової кістки
5. Між 11 і 12 грудними хребцями

12. У хворого виявлені симптоми ураження чутливих нейронів. Чутливий нейрон знаходиться у:

- 1. Периферійній нервовій системі (спинномозковому вузлі, чутливому вузлі черепного нерва або є рецепторною клітиною)**
2. Периферійній нервовій системі (симпатичному вузлі)
3. Периферійній нервовій системі (парасимпатичному вузлі)
4. Центральній нервовій системі (чутливому ядрі)
5. Центральній нервовій системі (вегетативному ядрі)

13. У дитини діагностовано перелом основи черепа. Переважають бульбарні розлади. В ділянці якої черепної ямки перелом?

1. Передньої черепної ямки
2. Середньої черепної ямки
- 3. Задньої черепної ямки**
4. Скрової ямки
5. Підскрової ямки

14. Пацієнт при роботі швидко втомлюється. В положенні стоячи із заплющеними очима похитується, втрачає рівновагу. Тонус скелетних м'язів

знижений. Яка з наведених структур мозку найбільш вірогідно уражена у цієї людини?

1. Базальні ганглії
2. Лімбічна система
3. Передцентральна звивина кори великих півкуль
4. Таламус
5. **Мозочок.**

15. У хворого гідроцефалія - водянка мозку. На МРТ зафіксовано розширення третього шлуночка. Оклюзія циркуляції спинномозкової рідини відбулася на рівні водопроводу середнього мозку. З яким шлуночком сполучає водопровід мозку III шлуночок?

1. З підпавутинним простором.
2. З кінцевим шлуночком.
3. З бічним правим шлуночком.
4. З бічним лівим шлуночком
5. **З четвертим шлуночком.**

16. У хворого, 50 років, при МРТ-дослідженні порожнини черепа виявлено збільшення розмірів турецького сідла, деформація передніх нахилених відростків. Пухлина якої ендокринної залози може викликати таке руйнування кісток черепа?

1. Glandula pinealis.
2. Thymus.
3. Glandula suprarenalis.
4. Glandula thyroidea.
5. **Hypophysis.**

17. У хворого виявлено ураження рецепторів гіпоталамічної ділянки, що сигналізують мозок про накопичення вуглеводів у крові. Який мозок уражений?

1. **Diencephalon.**
2. Telencephalon.
3. Mesencephalon.
4. Medulla oblongata.
5. Pons.

18. У хворого - злякисний екзофтальм, обумовлений надмірною секрецією гіпофізом тиреотропного гормона. До якого відділу проміжного мозку належить гіпофіз?

1. Thalamus.
2. **Hypothalamus.**

3. Metathalamus.
4. Epithalamus.
5. Mesencephalon.

19. У хворого після важкої електротравми в період реабілітації ведучими виявились вегетативні розлади у вигляді порушення потовиділення і терморегуляції, головний біль, лабільність судинної стінки. Який мозок є вищим вегетативним центром?

1. **Hypothalamus.**
2. Metathalamus.
3. Thalamus.
4. Epithalamus.
5. Mesencephalon.

20. У хворого після автокатастрофи виявлений перелом основи черепа, одним з постійних проявів якого є вилив ліквора з носової порожнини та вуха. В якому просторі циркулює спинномозкова рідина?

1. У надтвердооболонному
2. У підтвердооболонному
3. **У підпавутинному**
4. У центральному каналі
5. У V (кінцевому) шлуночку

21. У хворого, 50 років, - нейросифіліс, з ураженням парасимпатичних ядер окорухового нерва. Характерними клінічними проявами цієї хвороби є зіничний синдром. З ураженням якої частини мозку пов'язаний цей синдром?

1. Довгастий мозок.
2. Міст.
3. **Середній мозок.**
4. Мозочок.
5. Проміжний мозок.

22. У хворого гідроцефалія - водянка мозку. На МРТ виявлено розширення бічних шлуночків. Третій шлуночок не розширений. На рівні яких отворів відбулася оклюзія циркуляції спинномозкової рідини?

1. Лівого бічного отвору IV шлуночка.
2. Правого бічного отвору IV шлуночка.
3. Водопроводу мозку.
4. Непарного серединного отвору IV шлуночка
5. **Міжшлуночкових отворів.**

23. Засновником російської неврології А.Я.Кожевниковим описаний синдром поєднання гіперкінезу та епілептичних нападів, викликаних кліщевим енцефалітом. При цій патології процес охоплює рухову ділянку кори великого мозку з подразненням пірамідних клітин Беца. Які нисхідні шляхи є причиною судом?

1. Tractus tectospinalis
2. **Tractus corticospinalis.**
3. Tractus thalamospinalis.
4. Tractus vestibulospinalis.
5. Tractus rubrospinalis.

24. У людини параліч правої половини тіла. У якій звивині великого мозку знаходиться патологічний процес?

1. Зацентральна звивина.
2. Лобова звивина.
3. Поясна звивина.
4. **Передцентральна звивина ліва.**
5. Передцентральна звивина права.

25. У результаті дорожньо-транспортної пригоди потерпілий отримав травму хребтового стовпа. При обстеженні виявлено правобічний параліч нижньої кінцівки. Який провідний шлях ушкоджений?

1. Tractus rubrospinalis.
2. Tractus spinothalamicus anterior.
3. **Tractus corticospinalis.**
4. Tractus corticonuclearis.
5. Tractus tectospinalis.

26. У пацієнта внаслідок черепномозкової травми знижена шкірна чутливість. Де закінчуються аксони третіх нейронів провідних шляхів тактильної чутливості?

1. **Зацентральна звивина.**
2. Лобова ділянка кори.
3. Поясна звивина.
4. Передцентральна звивина.
5. Потилична ділянка.

27. У хворого гіпоталамо-гіпофізарний симптомо-комплекс (Бабінського-Фреліха): відкладення жиру в плечовому поясі, молочних залозах, зникнення вторинних статевих ознак, схильність до гіпотермії. До якого відділу великого мозку відноситься гіпоталамус?

1. Pons.
2. **Diencephalon.**
3. Medulla oblongata.
4. Telencephalon.
5. Mesencephalon.

28. У хворого, 45 років, з підозрою на запалення оболон головного мозку потрібно було отримати спинномозкову рідину. Зроблено діагностичну пункцію. З якого утвору була отримана спинномозкова рідина?

1. IV шлуночок.
2. III шлуночок.
3. **Підпавутинний простір.**
4. Бічний шлуночок.
5. Водопровід мозку.

29. Лікар у чоловіка, 48 років, встановив порушення центру симпатичного відділу вегетативної нервової системи, який лежить у спинному мозку. Яким ядром представлений цей центр?

1. Nucleus proprius.
2. Nucleus thoracicus.
3. **Nucleus intermediolateralis.**
4. Substantia gelatinosa.
5. Nucleus intermediomedialis.

30. З метою диференціальної діагностики менінгітів проводять дослідження спинномозкової рідини. У якому місці діагностична пункція безпечна?

1. L II — L III.
2. Th XII — L I.
3. L I — L II.
4. S II — S IV.
5. **L III — L IV.**

31. В лікарню доставлено чоловіка, 32 років, з травмою хребтового стовпа. На рентгенограмі виявлено перелом XI грудного хребця. Який сегмент спинного мозку може бути ушкоджений?

1. 10-й грудний.
2. 11-й грудний.
3. 12-й грудний.
4. 9-й грудний.
5. **2-3 поперековий.**

32. В лікарню доставлено чоловіка, 32 років, з травмою хребтового стовпа. На рентгенограмі виявлено перелом II шийного хребця. Який сегмент спинного мозку може бути ушкоджений?

1. **II шийний.**
2. 11-й грудний.
3. 12-й грудний.
4. 9-й грудний.
5. 2-3 поперековий.

33. Хворий, після отриманої травми шийного відділу хребтового стовпа, втратив можливість свідомо скорочувати м'язи шії. Який провідний шлях спинного мозку відповідає за свідому іннервацію скелетних м'язів?

1. Tractus olivospinalis.
2. **Tractus corticospinalis anterior et lateralis.**
3. Tractus bulbothalamicus.
4. Tractus rubrospinalis.
5. Tractus reticulospinalis.

34. В результаті росту пухлини у ділянці бічного канатика спинного мозку хворий втратив можливість реагувати на больові та температурні подразники. Який аферентний шлях спинного мозку відповідає за проведення больового імпульсу кіркового напрямку?

1. Fasciculus cuneatus.
2. Fasciculus gracilis.
3. **Tractus spinothalamicus.**
4. Tractus tectospinalis.
5. Tractus spinocerebellaris posterior.

35. У хворого на туберкульоз туберкулома локалізована у задніх канатиках білої речовини спинного мозку. Яке порушення функцій може бути у зв'язку з цим ушкодженням?

1. Втрата слухової чутливості.
2. **Втрата свідомої пропріоцептивної чутливості.**
3. Втрата зорової чутливості.
4. Втрата больової та температурної чутливості.
5. Втрата несвідомої пропріоцептивної чутливості.

36. Хвора М, 41 рік, потрапила в інфекційне відділення лікарні з високою температурою. Об'єктивно: виражені менінгеальні симптоми. Проведено спинномозкову пункцію. Який анатомічний простір було пропунктовано?

1. Cisterna cerebellomedullaris.

2. Spatium epidurale.
3. **Spatium subarachnoideum.**
4. Spatium subdurale.
5. Cavum trigeminale.

37. У хворого виявлені симптоми ураження соматомотонейронів передніх рогів спинного мозку. Через яку борозну спинного мозку виходять аксони цих нейронів?

1. **Sulcus anterolateralis.**
2. Sulcus intermedius posterior.
3. Sulcus posterolateralis.
4. Fissura mediana anterior.
5. Sulcus medianus posterior.

38. У хворого виявлені симптоми ураження нейронів вузла спинномозкового нерва. Через яку борозну спинного мозку входять аксони цих нейронів?

1. Sulcus anterolateralis.
2. Sulcus intermedius posterior.
3. **Sulcus posterolateralis.**
4. Fissura mediana anterior.
5. Sulcus medianus posterior.

39. Хворому проводять спинномозкову пункцію між 3-4 поперековими хребцями. З якою метою вибрано дане місце для маніпуляції?

1. Щоб потрапити в *canalis centralis*.
2. Щоб не ушкодити *ganglion sensorium n.spinalis*.
3. Щоб потрапити в кінцевий шлуночок.
4. Щоб не ушкодити *filum terminale*.
5. **Щоб не ушкодити *intumescencia lumbosacralis*.**

40. Лікар у чоловіка, 40 років, зі скаргами на копростаз, порушення сечовипускання виявив подразнення остеофітами передніх корінців спинномозкових нервів, які мають парасимпатичні волокна. Які спинномозкові нерви мають парасимпатичні волокна?

1. **S2-S4.**
2. Th8-Th12.
3. L1-L3.
4. C4-C8.
5. Th1-V2.

41. В результаті ДТП чоловік отримав травму хребтового стовпа. При обстеженні виявлено правобічний параліч нижньої кінцівки. Яка частина ЦНС ушкоджена?

1. Задній ріг спинного мозку.
2. Проміжний ріг спинного мозку.
3. Заднє грудне ядро спинного мозку.
4. Задній канатик спинного мозку.
5. **Бічний кірково-спинномозковий шлях.**

42. У жінки, 42 років, після перенесеної травми хребтового стовпа відсутня свідомо пропріоцептивна чутливість верхньої половини тулуба і верхніх кінцівок. Ушкодження якого провідного шляху може бути причиною цього?

1. **Fasciculus cuneatus (Бурдаха).**
2. Tractus spinothalamicus anterior.
3. Fasciculus longitudinalis medialis.
4. Tractus spinothalamicus lateralis.
5. Tractus corticospinalis lateralis.

43. Чоловіка, 47 років, доставлено до лікарні з травмою грудного відділу хребтового стовпа. Під час операції виявлено ушкодження спинного мозку з обох боків від задньої серединної борозни. Які провідні шляхи ушкоджені у хворого?

1. **Fasciculus gracilis (Голя).**
2. Fasciculus longitudinalis posterior.
3. Fasciculus cuneatus(Бурдаха).
4. Tractus spinocerebellaris anterior.
5. Tractus spinocerebellaris posterior.

44. Хворий доставлений в приймальний передпокій ЦРЛ з колотою раною спини. Після проведенного обстеження встановлена наявність стороннього тіла в спинному мозку на рівні Th9 - L2 сегментів. Які ядра розташовані на цьому рівні в бічних рогах спинного мозку?

1. Nuclei parasymphatici sacrales.
2. Nuclei proprii.
3. **Nucleus intermediolateralis.**
4. Nucleus marginalis.
5. Substantia gelatinosa.

45. Хворому встановлено діагноз - запалення зовнішньої оболони спинного мозку. Яка оболонка ушкоджена?

1. Tunica serosa.

2. Aracnoidea spinalis.
3. Pia mater spinalis.
4. Tunica adventitia.
- 5. Dura mater spinalis.**

46. Хворому встановлено діагноз - запалення середньої оболони спинного мозку. Яка оболонка ушкоджена?

1. Tunica serosa.
- 2. Aracnoidea spinalis.**
3. Pia mater spinalis.
4. Tunica adventitia.
5. Dura mater spinalis.

47. Хворому встановлено діагноз - запалення внутрішньої оболони спинного мозку. Яка оболонка ушкоджена?

1. Tunica serosa.
2. Aracnoidea spinalis.
- 3. Pia mater spinalis.**
4. Tunica adventitia.
5. Dura mater spinalis.

48. При дослідженні спинного мозку у плода встановлено, що спинний мозок займає всю довжину хребтового каналу. На якому місяці внутрішньоутробного розвитку можна спостерігати це явище?

1. На 6.
2. На 7.
3. На 8.
4. На 9.
- 5. На 3.**

49. Хворий, 56 років, госпіталізований в лікарню з переломом хребтового стовпа після дорожньо-транспортної пригоди. За допомогою рентгенологічного методу дослідження встановлено ушкодження шийного відділу спинного мозку на його границі зі довгастим мозком. Чому відповідає верхня границя medulla spinalis?

1. Трійчасто-лицевій лінії.
2. Шийному потовщенню.
- 3. Місцю виходу корінців СІ спинномозкових нервів.**
4. Верхньому краю щитоподібного хряща гортані.
5. Передньобічній борозні.

50. Хворий Л., 69 років, госпіталізований до неврологічного відділення лікарні зі скаргами на біль у поперековій ділянці тулуба. Після проведенного детального обстеження хворого лікар діагностував запалення передніх корінців спинномозкових нервів L4-L5. Відростками яких нейронів утворені передні корінці спинномозкових нервів?

1. Дендритами *nuclei proprii*.
2. Дендритами псевдоуніполярних нейронів, тіла яких лежать в *ganglia sensoria n.spinalis*.
3. Аксонами *substantia gelatinosa*.
4. **Аксонами соматомотонейронів передніх рогів спинного мозку.**
5. Аксонами *nucleus thoracicus*.

51. Хвора П., після переохолодження, госпіталізована до лікарні зі скаргами на біль в потиличній ділянці та в задній ділянці шийї. Лікарем діагностовано запалення задніх корінців шийних спинномозкових нервів. Чим утворені задні корінці спинномозкових нервів?

1. Дендритами псевдоуніполярних чутливих нейронів.
2. Дендритами нейронів грудного ядра.
3. Аксонами нейронів власних ядер задніх рогів спинного мозку.
4. Аксонами нейронів передніх рогів спинного мозку.
5. **Аксонами псевдоуніполярних чутливих нейронів.**

52. У хворого, після травми спинного мозку, спостерігається порушення пропріоцептивної чутливості. Який шлях проводить імпульси свідомої пропріоцептивної чутливості?

1. *Tractus spinocerebellaris posterior*.
2. *Tractus spinothalamicus lateralis*.
3. *Tractus spinocerebellaris anterior*.
4. ***Fasciculus cuneatus*.**
5. *Tractus cerebellotegmentalis*.

53. При блокаді лікворних шляхів на рівні середнього і бічних отворів IV шлуночка розвивається оклюзивний синдром. У яку порожнину ускладнюється відтік спинномозкової рідини при цій патології?

1. Бічні шлуночки.
2. **Підпаутинний простір.**
3. Водопровід мозку.
4. Кінцевий шлуночок.
5. III шлуночок.

54. У хворого при обстеженні за допомогою комп'ютерної томографії виявлена пухлина, яка локалізується у мосту. Вкажіть, ядра яких пар черепних нервів розташовані у данній частині моста?

1. Ядра III-IV пари черепних нервів.
2. Ядра IX-XII пари черепних нервів.
3. Ядра V-XII пари черепних нервів.
4. Ядра IX-X пари черепних нервів.
5. **Ядра V-VIII пари черепних нервів.**

55. У чоловіка, 40 років, внаслідок травми голови порушився слух і виник парез м'язів. Лікар поставив діагноз: гематома мосто-мозочкового кута. Корінці яких черепних нервів виходять з мозку в цьому куті?

1. **VII, VIII пари черепних нервів.**
2. V, VI пари черепних нервів.
3. IX, X пари черепних нервів.
4. VIII, IX пари черепних нервів.
5. XI, XII пари черепних нервів.

56. У хворого при обстеженні виявлені симптоми ураження мозочка. Вкажіть, до якого відділу головного мозку відноситься мозочок?

1. Thalamencephalon.
2. **Metencephalon.**
3. Mesencephalon.
4. Diencephalon.
5. Prosencephalon.

57. Хворому важко формувати харчову грудку і ковтати. Об'єктивно: язик нерухомий, спостерігаються дефекти мовлення. Причиною даних розладів може бути ушкодження ядра, яке проектується в нижню частину ромбоподібної ямки. Ядро якого черепного нерва ушкоджене?

1. Рухове ядро трійчастого нерва.
2. Ядра лицевого нерва.
3. Ядро додаткового нерва.
4. **Ядро під'язикового нерва.**
5. Подвійне ядро язико-глоткового нерва.

58. В результаті патологічного процесу, розташованого в нижній частині ромбоподібної ямки, була порушена функція парасимпатичного ядра X пари черепних нервів. У хворого з'явилися скарги на уповільнене серцебиття, зниження перистальтики кишечника, блідість шкіри. Яке ядро уражене?

1. Nucleus cochlearis dorsalis.

2. Nucleus ambiguus.
3. Nucleus salivatorius superior.
4. **Nucleus dorsalis n.vagi.**
5. Nucleus salivatorius inferior.

59. В нейрохірургічне відділення поступив хворий зі струсом головного мозку 2-3 ступеня. Стан хворого задовільний. На рентгенограмі перелому кісток черепа не виявлено. Але через декілька годин стан хворого різко погіршився: він втратив свідомість, з'явилися ознаки розладу діяльності серцево-судинної системи та порушення дихання. В якому мозку розміщений серцево-судинний та дихальний центри?

1. У мозочку.
2. **У довгастому мозку.**
3. У мості.
4. У середньому мозку.
5. У проміжному мозку.

60. У хворого пухлинний процес розташований на вентральній поверхні моста, ближче до linea trigeminofacialis. Яка структура головного мозку розташована латеральніше від цієї лінії?

1. **Середня мозочкова ніжка.**
2. Ніжка середнього мозку.
3. Верхній мозковий парус.
4. Нижня мозочкова ніжка.
5. Верхня мозочкова ніжка.

61. Внаслідок росту злоякісної пухлини у ділянці стовбура головного мозку, у хворого виявлені розлади функції IX, X та XI пар черепних нервів. В результаті дослідження встановлено, що зруйновано ядро, яке розташовано в formation reticularis довгастого мозку та є спільним для цих нервів. Яке ядро зазнало ушкодження?

1. Nucleus motorius n.trigemini.
2. Nucleus salivatorius inferior.
3. Nucleus tractus solitarii.
4. **Nucleus ambiguus.**
5. Nucleus accessorius.

62. Після проведення обстеження у хворого виявлена пухлина у ділянці trigonum nervi vagi, розташованій у нижній частині ромбоподібної ямки. Ядро якого черепного нерва розташовано в глибині цього трикутника?

1. Nucleus n. hypoglossi.

2. Nucleus tractus solitarii.
3. Nucleus ambiguus.
4. **Nucleus dorsalis n. vagi.**
5. Nucleus salivatorius inferior.

63. В результаті росту пухлини у ділянці мосто-мозочкового кута у хворого спостерігається зниження слуху, яке супроводжується шумом у вухах, зниження смакової чутливості на слизовій оболонці передніх 2/3 язика. Ядра яких пар черепних нервів можуть бути ушкодженими при такому розташуванні пухлини?

1. IX, X пари.
2. V, VI пари.
3. **VIII, X пари.**
4. VII, VIII пари.
5. VII, IX пари.

64. У хворого гідроцефалія - водянка мозку. На МРТ зафіксовано розширення третього шлуночка. Оклюзія циркуляції спинномозкової рідини відбулася на рівні водопроводу середнього мозку. З яким шлуночком сполучає водопровід мозку III шлуночок?

1. З підпавутинним простором.
2. З кінцевий шлуночок.
3. З бічним правим шлуночком.
4. З бічним лівим шлуночком
5. **З четвертим шлуночком.**

65. У хворого гіпоталамо-гіпофізарний (Бабінського-Фреліха) симптомокомплекс: відкладення жиру в плечовому поясі, молочних залозах, зникнення вторинних статевих ознак, схильність до гіпотермії. До якого відділу великого мозку відноситься гіпофіз?

1. Medulla oblongata.
2. Pons.
3. **Diencephalon.**
4. Telencephalon.
5. Mesencephalon.

66. У хворого аденома гіпофіза, яка викликала ураження зорового шляху. До якого відділу проміжного мозку відноситься уражена ділянка?

1. Epithalamus.
2. Metathalamus.
3. Mesencephalon.
4. **Hypothalamus.**

5. Thalamus.

67. У хворого злоякісна пухлина у стовбурі головного мозку з ушкодженням підкіркових центрів зору, слуху, ядер III, IV пар черепних нервів (у пацієнта птоз, косоокість, розширені зіниці). У якій частині стовбура головного мозку локалізований патологічний процес?

1. **Mesencephalon.**
2. Thalamus.
3. Hypothalamus.
4. Pons.
5. Medulla oblongata.

68. У хворого після автокатастрофи виявлений перелом основи черепа, одним з постійних проявів якого є вилив ліквора з носової порожнини та вуха. В якому просторі циркулює спинномозкова рідина?

1. **Spatium subarachnoideum.**
2. Spatium subdurale.
3. Sinus sagittalis superior.
4. Spatium epidurale.
5. Sinus sagittalis inferior.

69. У дитини після грипу протягом 3 тижнів спостерігаються порушення терморегуляції у вигляді довготривалого субфебрилітету та гіпертермічних кризів. Лікар підозрює функціональну недостатність вищого вегетативного центра. Яка частина мозку функціонально ушкоджена?

1. **Hypothalamus.**
2. Epithalamus.
3. Thalamus.
4. Mesencephalon.
5. Metathalamus.

70. У хворого, 50 років, - нейросифіліс, з ураженням парасимпатичних ядер окорухового нерва. Характерними клінічними проявами цієї хвороби є зіничний синдром (різний діаметр зіниць, їх деформація, випадіння співдружньої реакції на світло) - синдром Аргайла-Робертсона. З ураженням якої частини мозку пов'язаний цей синдром?

1. Metathalamus.
2. **Mesencephalon.**
3. Epithalamus.
4. Hypothalamus.
5. Thalamus.

71. У чоловіка, 50 років, виникають нюхові галюцинації. Ознакою подразнення якої ділянки кори великого мозку є дані прояви?

1. Gyrus angularis.
2. **Uncus.**
3. Gyrus precentralis.
4. Gyrus postcentralis.
5. Gyrus supramarginalis.

72. У жінки, 42 років, знайдено пухлину скроневої частки великого мозку. Детальне дослідження показало, що процес знаходиться в ділянці верхньої скроневої звивини. Порушення якої функції виступає на перший план у хворой?

1. Відсутній зір.
2. **Відсутній слух.**
3. Відсутній нюх.
4. Відсутні вольові рухи.
5. Відсутня загальна шкірна чутливість.

73. У хворого, 30 років, після інсульту крім рухових і чутливих порушень, спостерігаються мовні порушення, нездатність рахувати, писати, читати, розуміти написане. Яка ділянка мозку уражена у хворого?

1. Права півкуля мозку.
2. Мозолисте тіло.
3. **Ліва півкуля мозку.**
4. Спинний мозок.
5. Мозочок.

74. Вченими доведено, що прозора перетинка відповідає за відчуття задоволення. До якої структури відноситься прозора перетинка?

1. Екстрапірамідної системи.
2. Пірамідної системи.
3. Циркумвентрикулярної системи.
4. **Лімбічної системи.**
5. Обідкової частки .

75. У пацієнта внаслідок черепномозкової травми знижена шкірна чутливість. Де закінчуються аксони третіх нейронів провідних шляхів тактильної чутливості?

1. **Зацентральна звивина.**
2. Лобова ділянка кори.
3. Поясна звивина.

4. Передцентральна звивина.
5. Потилична ділянка.

76. У хворого після травми помічено зниження больової і температурної чутливості шкіри верхньої кінцівки. Де знаходяться тіла перших нейронів шляхів больової і температурної чутливості?

1. Бічні роги спинного мозку.
2. Задні роги спинного мозку.
3. **Чутливі вузли спинномозкових нервів.**
4. Передні роги спинного мозку.
5. Thalamus.

77. У пацієнта внаслідок черепно-мозкової травми знижена шкірна чутливість. Яка ділянка кори великого мозку може бути уражена?

1. Поясна звивина.
2. Потилична ділянка.
3. Передцентральна звивина.
4. Середня лобова звивина.
5. **Зацентральна звивина.**

78. У результаті розвитку пухлини головного мозку у ділянці лівої тім'яної частки великого мозку, відбулось випадіння загальної чутливості у протилежній половині тулуба. Який шлях є провідником загальної чутливості?

1. Tractus spinovestibularis
2. Tractus spinoreticularis.
3. Tractus spinocerebellaris posterior.
4. **Tractus spinothalamicus.**
5. Tractus corticospinalis

79. Хвора, 40 років, потрапила в інфекційне відділення лікарні з високою температурою тіла. Об'єктивно: виражені менінгеальні симптоми. Проведено спинномозкову пункцію. Який простір був пропунктований?

1. Cisterna cerebellomedullaris posterior.
2. Cavum trigeminale.
3. **Spatium subarachnoideum.**
4. Spatium epidurale.
5. Spatium subdurale.

80. У хворого після застудного захворювання з'явилося порушення больової і температурної чутливості слизової оболонки передніх 2/3 язика. Який шлях ушкоджений?

1. Tractus corticospinalis.
2. Tractus gangliospinothalamocorticalis.
- 3. Tractus ganglionucleothalamocorticalis.**
4. Tractus gangliobulbothalamocorticalis.
5. Tractus spinovestibularis.

81. Хворий, 28 років, на виробництві отримав хімічний опік обличчя і рідина потрапила в око. Хворий втратив зір. Яка структура очного яблука ушкоджена внаслідок хімічного опіку?

1. Райдужка.
2. Скliste тіло.
3. Кришталик.
4. Рогівка.
- 5. Сітківка.**

82. Після травми ока виникло нагноєння м'яких тканин очної ямки. Через який анатомічний утвір гнійний процес може поширитись у крило-піднебінну ямку?

1. Через вилично-очноямковий отвір.
2. Через верхню очноямкову щілину.
3. Через круглий отвір.
- 4. Через нижню очноямкову щілину.**
5. Через клино-піднебінний отвір.

83. У хворого повікова щілина праворуч помітно більша, ніж ліва. Функція якого з м'язів порушена?

1. M. zygomaticus major.
2. M. corrugator supercilii.
- 3. M. orbicularis oculi.**
4. M. procerus.
5. M. occipitofrontalis (venter frontalis).

84. У хворого порушений зіничний рефлекс. Зіниці широкі, хворий не може дивитися на світло. Функція якого м'яза очного яблука порушена?

1. M. ciliaris.
2. M. dilatator pupillae.
3. M. obliquus superior.
- 4. M. sphincter pupillae.**
5. M. obliquus inferior.

85. У людини після 40 років, внаслідок вікових змін, порушується процес акомодатції. Який м'яз очного яблука забезпечує процес акомодатційного напруження під час зору зблизька?

1. М'яз-звужувач зіниці.
2. Верхній прямиий м'яз.
3. **Війковий м'яз.**
4. М'яз-розширювач зіниці.
5. Нижній прямиий м'яз.

86. У хворого після травми обличчя зламані кістки носа та присередньої стінки очної ямки. Лікар виявив у хворого неможливість правого очного яблука повертатися латерально донизу. Який м'яз очного яблука ушкоджений?

1. M. rectus medialis.
2. M. rectus inferior.
3. M. rectus lateralis.
4. M. obliquus inferior.
5. **M. obliquus superior.**

87. При огляді травмованого в дорожній пригоді лікар встановив ураження бічної стінки очної ямки. Потерпілий втратив можливість відведення очного яблука на травмованому боці. Який нерв міг бути ураженим у цьому випадку?

1. N. ophthalmicus.
2. **N. abducens.**
3. N. infraorbitalis.
4. N. trochlearis.
5. N. oculomotorius.

88. До очного відділення доставлено 40-річного чоловіка, який 2 тижні тому отримав опік волокнистої оболонки очного яблука. Яка з перерахованих структур уражена?

1. **Рогівка.**
2. Війкове тіло.
3. Кришталик.
4. Склисте тіло.
5. Райдужка.

89. При хворобі Рейтера спостерігається одночасне ураження очних яблук, сечовивідних шляхів і суглобів. Найбільш часто визначається ураження судинної оболонки очного яблука. Які частини має судинна оболонка очного яблука?

1. Iris, lens, corpus ciliare.

2. **Iris, corpus ciliare, choroide**
3. Cornea, iris, corpus ciliare.
4. Corpus vitreum, iris, corpus ciliare.
5. Iris, corpus ciliare, sclera.

90. У хворого порушений зіничний рефлекс. Зіниці маленькі, хворий погано орієнтується в темному приміщенні. Функція якого м'яза очного яблука порушена?

1. M. obliquus inferior.
2. **M. dilatator pupillae.**
3. M. obliquus superior.
4. M. sphincter pupillae.
5. M. ciliaris.

91. У хворого стався крововилив у потиличну ділянку в зоні острогової борозни. Які функції організму при цьому порушені?

1. Відсутній слух.
2. Відсутні рухи.
3. Відсутній нюх.
4. Відсутня загальна чутливість.
5. **Відсутній зір.**

92. При обстеженні хворого виявлено опущення верхньої повіки, розбіжну косоокість, розширену зіницю, обмеженість рухливості очного яблука. Який нерв ушкоджено?

1. Очний.
2. Блоковий.
3. **Окоруховий.**
4. Зоровий.
5. Відвідний.

93. У жінки, 50 років, діагностована атрофія зорового нерва. Аксони яких нейронів утворюють зоровий нерв?

1. Біполярних нейронів.
2. Тіл IV нейронів.
3. **Мультиполярних (гангліозних) нейронів.**
4. Фоторецепторних клітин.
5. Горизонтальних клітин.

94. У чоловіка, 50 років, діагностовано вікова далекозорість у зв'язку з послабленням акомодацийних властивостей кришталика та гладеньких м'язів судинної оболонки очного яблука. Тонус якого м'яза з віком послаблено?

1. *M. dilatator pupillae.*
2. *M. sphincter pupillae.*
3. *M. obliquus superior.*
4. ***M. ciliaris.***
5. *M. obliquus inferior.*

95. У хворого порушений зір у вигляді випадіння присереднього поля зору справа та бічного поля зору зліва. Яка частина провідного шляху зорового аналізатора зазнала патологічних змін?

1. **Лівий зоровий шлях.**
2. Лівий зоровий нерв.
3. Правий зоровий шлях.
4. Правий зоровий нерв.
5. Зорове перехрестя.

96. Внаслідок травми у хворого спостерігається розширення діаметру зіниць та порушення зіничного рефлексу. Діяльність якого м'яза блоковано?

1. *M. rectus superior.*
2. *M. dilatator pupillae.*
3. *M. rectus inferior.*
4. ***M. sphincter pupillae.***
5. *M. ciliaris.*

97. У новонародженого хлопчика лікар-неонатолог констатує повну відсутність пігментного епітелію райдужки. У дитини-альбіноса райдужка має червоний колір, тому що просвічуються кровоносні судини оболонок очного яблука. До якої оболонки очного яблука відноситься райдужка?

1. М'язової.
2. Слизової.
3. **Судинної.**
4. Чутливої.
5. Волокнистої.

98. У хворого, 65 років, діагностована пухлина м'яких тканин очної ямки у ділянці зорового нерва. Через який анатомічний утвір зоровий нерв потрапляє до порожнини черепа?

1. *Fissura orbitalis superior.*
2. *Fissura orbitalis inferior.*

3. Foramen ethmoidale anterius.
4. **Canalis opticus.**
5. Foramen ethmoidale posterius.

99. Чоловік, 60 років, звернувся до лікаря зі скаргами на зниження гостроти зору. Після обстеження виявлено зниження прозорості рогівки. Частиною якої структури є cornea?

1. Tunica vasculosa bulbi oculi.
2. **Tunica fibrosa bulbi oculi.**
3. Corpus vitreum.
4. Organa oculi accessoria.
5. Retina.

100. У хворого з гострим отитом (запалення середнього вуха) виникла перфорація барабанної перетинки. Яку стінку барабанної порожнини утворює барабанна перетинка?

1. Задню.
2. **Бічну.**
3. Нижню.
4. Передню.
5. Верхню.

101. При гнійному отиті гноем ушкоджено передню стінку барабанної порожнини. Є загроза втягнення в процес стінки великої артеріальної судини. Яка стінка барабанної порожнини травмована?

1. *Paries tegmentalis.*
2. *Paries labyrinthicus.*
3. ***Paries caroticus.***
4. *Paries membranaceus.*
5. *Paries jugularis.*

102. У хворого, 40 років, лікар констатує неврит VIII пари черепних нервів. У якому вузлі знаходяться тіла перших нейронів стато-кінетичного аналізатора?

1. *Ganglion ciliare.*
2. *Ganglion trigeminale.*
3. ***Ganglion vestibulare.***
4. *Ganglion geniculi.*
5. *Ganglion spirale cochleae.*

103. У хворого ушкоджена барабанна перетинка, яка в нормі сприймає звукові коливання і передає їх перилімфі присінка внутрішнього вуха через систему

слухових кісточок. Які м'язи забезпечують ступінь натягування барабанної перетинки і зміщення стремінця?

1. M. palatoglossus.
2. **M. tensor tympani, m.stapedius.**
3. M. palatopharyngeus.
4. M. uvulae.
5. M. tensor veli palatini.

104. Під час профогляду лікар виявив у школяра сірчасту пробку у зовнішньому слуховому ході, яка розташована в самій вузькій його частині. Де розташована сірчаста пробка?

1. Біля барабанної вирізки.
2. Біля козелка.
3. В ділянці вушної часточки.
4. Біля барабанної перетинки.
5. **В місці з'єднання хрящової і кісткової частин.**

105. При гнійному отиті гній поширився у комірці соскоподібного відростка, далі розвинувся менінгіт. В яку черепну ямку розповсюдилась інфекція?

В очну.

1. У передню черепну.
2. У крило-піднебінну.
3. **У середню черепну.**
4. У задню черепну.

106. У хворого ушкоджена барабанна перетинка, яка в нормі сприймає звукові коливання і передає їх перилімфі присінка внутрішнього вуха через систему слухових кісточок. Скільки слухових кісточок в середньому вусі?

1. 2.
2. 1.
3. **3.**
4. 4.
5. 5.

Практичне заняття 8

I. ТЕМА: ЧЕРЕПНІ НЕРВИ.

II. НАВЧАЛЬНІ ЦІЛІ:

- 2.1 Знати назву I-XII пар черепних нервів українською та латиською мовами.
- 2.2 Знати класифікацію черепних нервів, описувати склад нервових волокон I-XII пар черепних нервів.
- 2.3 Визначати функціональне значення соматичних і вегетативних волокон у складі нервів.
- 2.4 Описувати ядра, вхід і вихід I-XII пар черепних нервів у порожнину черепа.
- 2.5 Визначати ділянки іннервації чутливими, руховими та вегетативними волокнами черепних нервів.

III. ВИХІДНИЙ РІВЕНЬ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

До заняття студент повинен знати та вміти (позааудиторна самопідготовка студентів).

- 3.1 Знати класифікацію нервової системи за топографією та функцією.
- 3.2 Називати 12 пар черепно-мозкових нервів українською та латинською мовами.
- 3.3 Знати ланки рефлексорної дуги.
- 3.4 Вміти малювати схеми висхідних і нисхідних провідних шляхів.
- 3.5 Знати основні частити головного мозку.
- 3.6 Знати будову стовбуру мозку.
- 3.7 Знати ядра яких черепних нервів знаходяться в середньому мозку, мосту та довгастому мозку.
- 3.8 Знати основні отвори внутрішньої основи черепа, передньої, середньої та задньої черепних ямок.
- 3.9 Знати вміст очної ямки та її сполучення.
- 3.10 Знати особливості будови носової порожнини та її сполучення.
- 3.11 Знати особливості будови ротової порожнини, органів ротової порожнини, глотки, гортані.
- 3.12 Знати класифікацію слинних залоз.
- 3.13 Знати класифікацію м'язів голови та шиї.

IV. ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЮ КІНЦЕВОГО РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ТЕМИ

- 4.1 Які черепні нерви є похідними головного мозку?
- 4.2 Які черепні нерви складаються лише з чутливих волокон?
- 4.3 Які черепні нерви складаються лише з рухових волокон?
- 4.4 Які пари черепних нервів є мішаними за складом волокон?

- 4.5 Опишіть понейронно шлях нюхового аналізатора.
- 4.6 Які пари черепних нервів мають чутливі вузли?
- 4.7 Назвіть та продемонструйте на черепі місце виходу коренців III, IV, VI пар черепних нервів.
- 4.8 Визначте ділянки іннервації III, IV, VI пар черепних нервів.
- 4.9 Які основні гілки має V пара черепних нервів?
- 4.10 I гілка V пари, склад волокон, місце виходу з черепа, ділянка іннервації.
- 4.11 II гілка V пари, склад волокон, місце виходу з черепа, ділянка іннервації.
- 4.12 III гілка V пари, склад волокон, місце виходу з черепа, ділянка іннервації.
- 4.13 Яка пара черепних нервів іннервує жувальні м'язи.
- 4.14 Визначте склад волокон VII пари, місце виходу з черепа, ділянка іннервації.
- 4.15 Яка пара черепних нервів іннервує мимічні м'язи?
- 4.16 IX, X пари черепних нервів, місце виходу з черепа.
- 4.17 X пара черепних нервів, склад волокон, особливість іннервації органів шиї, грудної та черевної порожнини.
- 4.18 XI пара черепних нервів, склад волокон, місце виходу з черепа, які м'язи іннервує?
- 4.19 XII пара черепних нервів, склад волокон, місце виходу з черепа, які м'язи іннервує?
- 4.20 Які черепні нерви іннервують оболонки головного мозку
- 4.21 Які пари черепних нервів іннервують слизову оболонку язика. Забезпечуючи почуття смаку?
- 4.22 Які нерви іннервують зуби?
- 4.23 Які нерви іннервують слинні залози?

Практичне заняття 9

I. ТЕМА 16: АНАТОМІЯ СЕРЦЯ.

II. НАВЧАЛЬНІ ЦІЛІ:

- 2.1 Знати та вміти продемонструвати на муляжі зовнішню будову серця.
- 2.2 Знати та вміти продемонструвати на муляжі внутрішню будову серця.
- 2.3 Знати та вміти продемонструвати великі судини великого та малого кола кровообігу.
- 2.4 Знати особливості будови стінки серця та основні частини стимульного комплексу серця.
- 2.5 Знати топографію серця .
- 2.6 Вміти описати основні джерела кровопостачання та іннервації серця.
- 2.7 Знати особливості будови перикарда

III. ВИХІДНИЙ РІВЕНЬ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

До заняття студент повинен знати та вміти (позааудиторна самопідготовка студентів).

- 3.1 Знати та вміти визначати основні анатомічні площини та осі тіла людини.
- 3.2 Знати чим утворені стінки грудної порожнини
- 3.3 Знати та вміти продемонструвати основні органи грудної порожнини, називати їх українською та латинською мовами.
- 3.4 Знати основні ланки будови судинної системи та гемомікроциркуляторного руслу.
- 3.5 Знати і вміти дати назву українською та латинською мовами камерам серця, клапанам, великим судинам, які зв'язані з камерами серця.
- 3.6 Знати та вміти дати функціональну характеристику оболонкам стінки серця, описати особливість будови.
- 3.7 Вміти дати загальну характеристику провідної системи серця.

IV. ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЮ КІНЦЕВОГО РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ТЕМИ

- 4.1 Назвіть та продемонструйте на муляжі камери серця.
- 4.2 Назвіть та продемонструйте на муляжі серця судину, з якої починається велике коло кровообігу.
- 4.3 Назвіть та продемонструйте на муляжі серця судину, з якої починається мале коло кровообігу.
- 4.4 Назвіть та продемонструйте на муляжі особливості будови лівого і правого передсердя.
- 4.5 Назвіть та продемонструйте на муляжі залишок отвору, який є в міжпередсердній перегородці.

- 4.6 Назвіть та продемонструйте на муляжі стулки клапанів аорти та легеневого стовбуру.
- 4.7 Назвіть та продемонструйте на препараті стулки правого і лівого передсердно-шлуночкових клапанів.
- 4.8 Назвіть та продемонструйте на препараті м'язи шлуночків серця, які беруть участь у функціонуванні передсердно-шлуночкових клапанів.
- 4.9 Опишіть оболонки серця. Порівняйте товщину міокарда в різних камерах серця і поясніть її відмінності.
- 4.10 Назвіть оболонку серця, яка утворює клапани серця. Перерахуйте всі ці клапани.
- 4.11 Назвіть складові частини провідної системи серця і вкажіть її топографію.
- 4.12 Назвіть та продемонструйте на муляжі борози, які знаходяться на зовнішній поверхні серця. Які судини знаходяться в цих борознах?
- 4.13 Визначте межі серця на скелеті.
- 4.14 Визначте проекцію клапанів серця на скелеті.
- 4.15 Визначте місце топографії верхівки серця.
- 4.16 Намалюйте схему будови серця на повздовжньому розрізтині:
-позначте камери, клапани, вхідні і вихідні судини, стрілочками позначте напрямок руху крові;
-червоним кольором намалюйте елементи, що містять артеріальну кров, а синім-ті, що містять венозну кров.
- 4.17 Опишіть особливості будови осердя (перикарда).
- 4.18 Намалюйте схему великого та малого кіл кровообігу.

Практичне заняття 10

I. ТЕМА: АРТЕРІАЛЬНА ЛАНКА СУДИННОЇ СИСТЕМИ ЛЮДИНИ.

II. НАВЧАЛЬНІ ЦІЛІ:

- 2.1 Визначати та демонструвати на муляжі частини аорти.
- 2.2 Знати класифікацію гілок нисхідної частини аорти. Вміти назвати основні гілки грудної та черевної аорти.
- 2.3 Знати магістральні артерії голови, шиї.
- 2.4 Знати магістральні артерії стінок тулуба та органів грудної та черевної порожнин.
- 2.5 Знати магістральні артерії верхніх кінцівок.
- 2.6 Знати магістральні артерії нижніх кінцівок.
- 2.7 Вміти розрізняти кола кровообігу та їх судини.
- 2.8 Вміти показувати на муляжі та називати магістральні артерії українською та англійською мовами

III. ВИХІДНИЙ РІВЕНЬ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

До заняття студент повинен знати та вміти (позааудиторна самопідготовка студентів).

- 3.1 Знати особливості будови артерій, капілярів
- 3.2 Знати визначення терміну «магістральні артерії».
- 3.3 Знати судини малого та великого кіл кровообігу людини.
- 3.4 Вміти називати судини великого та малого кіл кровообігу українською та англійською мовами.
- 3.5 Знати топографію аорти.
- 3.6 Знати основні частини аорти.
- 3.7 Вміти перелічити магістральні гілки кожної частини аорти.
- 3.8 Вміти назвати магістральні гілки верхньої кінцівки та їх анастомози.
- 3.9 Вміти назвати магістральні гілки нижньої кінцівки та їх анастомози.

IV. ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЮ КІНЦЕВОГО РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ТЕМИ

- 4.1 Намалюйте схему артерій від дуги аорти.
- 4.2 Назвіть та продемонструйте топографічне положення зовнішньої і внутрішньої сонних артерій на шиї.
- 4.3 Пропредемонструйте сонний канал, яку артерію він містить?
- 4.4 Назвіть основні гілки внутрішньої сонної артерії, ділянки кровопостачання.
- 4.5 Пропредемонструйте зоровий канал. Яка артерія в ньому проходить?
- 4.6 Визначте початок правої і лівої підключичної артерії?
- 4.7 Перерахуйте основні гілки підключичної артерії?

- 4.8 Перерахуйте основні гілки зовнішньої сонної артерії, ділянки кровопостачання.
- 4.9 Які частини має нисхідна аорта, їх топографія.
- 4.10 Визначте класифікацію гілок нисхідної аорти.
- 4.11 Визначте класифікацію гілок черевної аорти.
- 4.12 Перелічіть парієтальні гілки грудної аорти.
- 4.13 Перелічіть вісцеральні гілки грудної аорти.
- 4.14 Перелічіть парієтальні гілки черевної аорти.
- 4.15 Перелічіть вісцеральні гілки черевної аорти.
- 4.16 Назвіть магістральні гілки черевного стовбура.
- 4.17 Намалюйте схему біфуркації аорти.
- 4.18 Назвіть магістральні артерії верхньої кінцівки, ділянки кровопостачання.
- 4.19 Назвіть магістральні нутрощеві артерії органів малого тазу.
- 4.20 Покажіть на муляжах і атласах артерії таких внутрішніх органів: головного мозку (артеріальне коло великого мозку), серця, легень, печінки, шлунка, нирок, матки.
- 4.21 Намалюйте схеми : великого та малого кіл кровообігу, аорти та її найбільші гілки, що відходять від дуги аорти, нутрощеві артерії грудної та черевної порожнин.

Практичне заняття 11

I. ТЕМА: АНАТОМІЯ ВЕНОЗНОЇ СИСТЕМИ ОРГАНІЗМУ ЛЮДИНИ.

II. НАВЧАЛЬНІ ЦІЛІ:

- 2.1 Знати джерела утворення (корені) та основні притоки верхньої порожнистої вени.
- 2.2 Знати джерела утворення та основні притоки нижньої порожнистої вени.
- 2.3 Знати джерела утворення та основні притоки ворітної вени печінки.
- 2.4 Вміти демонструвати вени великого кола кровообігу на муляжі, визначати топографію та проекцію вен на поверхню тіла.
- 2.5 Визначати закономірності розподілу вен в організмі людини, знати особливості їх будови.
- 2.6 Вміти називати основні вени-колектори українською та латинською мовами.

III. ВИХІДНИЙ РІВЕНЬ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

До заняття студент повинен знати та вміти (позааудиторна самопідготовка студентів).

- 3.1 Які оболонки має головний і спинний мозок?
- 3.2 Називати і вміти демонструвати на черепі борозни пазух твердої мозкової оболонки мозку.
- 3.3 Вміти демонструвати на черепі отвір внутрішньої яремної вени.
- 3.4 Знати українською та латинською мовами назву вен, що несуть кров до серця та від серця.
- 3.5 Знати та демонструвати вену, що входить до складу судинно-нервового пучка ший.
- 3.6 Назвати орган, в який входить ворітна вена, описати особливість кровопостачання.
- 3.7 Демонструвати на муляжах, називати українською та латинською мовами порожнисті вени і ті, що їх утворюють.
- 3.8 Визначати основні ланки гемомікроциркуляторного русла.
- 3.9 Визначати анатомо- фізіологічні ознаки вен, артерій, капілярів (за будовою, функціями).
- 3.10 Вміти намалювати схеми утворення верхньої порожнистої вени (плечоголовні, підключичні, яремні); нижньої порожнистої вени (клубові), ворітної вени печінки (брижові, селезінкова).
- 3.11 Знати звідки збирають кров підключичні вени, яремні вени, внутрішні клубові та зовнішні клубові вени.

IV. ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЮ КІНЦЕВОГО РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ТЕМИ

- 4.1 Шляхом злиття яких вен утворюється верхня порожниста вена?
- 4.2 Шляхом злиття яких вен утворюється нижня порожниста вена?
- 4.3 Шляхом злиття яких вен утворюється ворітна вена?
- 4.4 Куди впадають порожнисті та ворітна вени?
- 4.5 Які джерела утворення плечо-головної вени?
- 4.6 Яка топографія внутрішньої яремної вени?
- 4.7 З якої пазухи твердої мозкової оболонки венозна кров відтікає в внутрішню яремну вену?
- 4.8 Назвіть вени, які впадають в зовнішню яремну вену.
- 4.9 Назвіть внутрішньочерпні притоки внутрішньої яремної вени.
- 4.10 Назвіть зовнішньочерпні притоки внутрішньої яремної вени.
- 4.11 Назвіть основні притоки верхньої порожнистої вени.
- 4.12 Опишіть утворення та притоки непарної вени.
- 4.13 Опишіть топографію та притоки півнепарної вени.
- 4.14 Які вени збирають кров від стінок грудної та черевної порожнини?
- 4.15 Які притоки плечо-головної вени?
- 4.16 Які пристінкові притоки нижньої порожнистої вени?
- 4.17 Які нутрощеві притоки нижньої порожнистої вени?
- 4.18 Назвіть корені ворітної вени печінки?
- 4.19 В яку вену впадають печінкові вени?
- 4.20 Перелічіть органи від яких кров відтікає в ворітну вену печінки?
- 4.21 Перелічіть основні вени тазу .
- 4.22 Від яких органів тазу збирає кров своїми притоками внутрішня клубова вена?
- 4.23 Які венозні анастомози ви знаєте? Яке їх практичне значення?
- 4.24 Яка класифікація вен верхньої та нижньої кінцівок?
- 4.25 Перерахуйте поверхневі (підшкірні) вени верхньої кінцівки. Як вони з'єднуються у ділянці ліктьової ямки?
- 4.26 Яка поверхнева вена верхньої кінцівки впадає в пахвову вену?
- 4.27 Які вени супроводжують магістральні артерії верхньої кінцівки?
- 4.28 Чим обумовлена назва глибоких вен верхньої кінцівки і куди вони впадають?
- 4.29 Які вени нижньої кінцівки належать до поверхневих (перелічіть поверхневі вени нижньої кінцівки)?
- 4.30 Назвіть глибокі вени нижньої кінцівки, визначте які з них парні, а які є непарними.

Практичне заняття 12

I. ТЕМА: АВТОНОМНА НЕРВОВА СИСТЕМА.

II. НАВЧАЛЬНІ ЦІЛІ:

- 2.1 Знати види, будову і функції вегетативних нервів.
- 2.2 Знати будову, топографію і функції симпатичної частини вегетативної нервової системи.
- 2.3 Знати будову, топографію і функції парасимпатичної частини вегетативної нервової системи.
- 2.4 Вміти аналізувати ланки вегетативної рефлекторної дуги і знати відмінності будови від соматичної.
- 2.5 Знати принцип подвійної іннервації внутрішніх органів.
- 2.6 Вміти називати вегетативні вузли і нерви українською та латинською мовами.

III. ВИХІДНИЙ РІВЕНЬ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

До заняття студент повинен знати та вміти (позааудиторна самопідготовка студентів).

- 3.1 Визначати основні функції нервової системи.
- 3.2 Знати які анатомічні структури належать до центральної, а які- до периферійної нервової системи.
- 3.3 Знати класифікацію нервової системи.
- 3.4 Вміти класифікувати нейрони за будовою та функцією.
- 3.5 Визначати поняття рефлекс та рефлекторна дуга, розкривати зміст цих понять.
- 3.6 Знати класифікацію рецепторів та різновиди чутливості.
- 3.7 Дати визначення соматичної нервової системи.
- 3.8 Дати визначення вегетативної нервової системи.
- 3.9 Знати частини вегетативної нервової системи.
- 3.10 Які види волокон має вегетативна нервова система?
- 3.11 Знати класифікацію гангліїв периферійної нервової системи.
- 3.12 Визначити місце виходу симпатичних та парасимпатичних нервів з головного та спинного мозку.
- 3.13 Визначити топографію симпатичних та парасимпатичних ядер в головному та спинному мозку.
- 3.14 Знати відмінності еферентного шляху рефлекторної дуги симпатичної від парасимпатичної частини вегетативної нервової системи.
- 3.15 Вміти показати на муляжі головного мозку топографію парасимпатичних ядер.
- 3.16 Знати які вегетативні волокна у складі гілок спинномозкових нервів.

IV. ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЮ КІНЦЕВОГО РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ТЕМИ

- 4.1 Які частини має автономна нервова система?
- 4.2 Які об'єкти іннервації вегетативними нервами?
- 4.3 Які морфологічні відмінності рефлекторної дуги автономної частини периферійної нервової системи?
- 4.4 Які морфологічні відмінності будови рефлекторної дуги автономної частини периферійної нервової системи.
- 4.5 Які утворення належать до центрального відділу вегетативної нервової системи.
- 4.6 Які компоненти периферійного відділу вегетативної нервової системи.
- 4.7 Вегетативні вузли: класифікація, відмінності від чутливих вузлів.
- 4.8 Симпатичний стовбур: відділи, вузли, їх з'єднання.
- 4.9 Як утворюються білі сполучні гілки. Склад волокон?
- 4.10 Сполучні сірі гілки: склад волокон, топографія.
- 4.11 Які вегетативні вузли знаходяться в ділянці голови, назвіть їх?
- 4.12 Шийний відділ симпатичного стовбуру: гілки, ділянки іннервації.
- 4.13 Грудний відділ симпатичного стовбуру: гілки, ділянки іннервації.
- 4.14 Поперековий відділ симпатичного стовбуру: гілки, ділянки іннервації.
- 4.15 Крижовий відділ симпатичного стовбуру: гілки, ділянки іннервації.
- 4.16 Назвіть найбільший парасимпатичний нерв в організмі людини. Склад волокон цього нерва?
- 4.17 Назвіть нутрощеві сплетення в черевній порожнині та порожнині тазу.
- 4.18 Поясніть вплив симпатичних і парасимпатичних нервів на роботу серця.
- 4.19 Поясніть вплив симпатичних і парасимпатичних нервів на роботу внутрішніх органів (заповніть таблицю).

Практичне заняття 13

I. ТЕМА : ПНС. ШИЙНЕ, ПЛЕЧОВЕ СПЛЕТЕННЯ.

II. НАВЧАЛЬНІ ЦІЛІ:

- 2.1 Знати види, будову і функції нервів.
- 2.2 Знати утворення і склад волокон спинномозкових нервів, вміти малювати схему спинномозкового нерва в різних сегментах спинного мозку: шийних (крім рівня CVIII), грудних, поперекових, крижових (крім SII-SIV).
- 2.3 Вміти класифікувати гілки спинномозкового нерва різних відділів спинного мозку.
- 2.4 Визначити поняття «сплетення соматичних нервів» і знати формування шийного та плечового сплетень.
- 2.5 Знати ланки рефлекторної дуги, найбільші нерви шийного та плечового сплетень, ділянки іннервації.
- 2.6 Демонструвати і називати найбільші нерви українською та латинською мовами.

III. ВИХІДНИЙ РІВЕНЬ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ. До заняття студент повинен знати та вміти (позааудиторна самопідготовка студентів).

- 3.1 Визначати основні функції нервової системи.
- 3.2 Знати класифікацію нервової системи.
- 3.3 Знати, які анатомічні структури належать до центральної нервової системи, а які до периферійної нервової системи.
- 3.4 Демонструвати на скелеті відділи хребта, визначати особливості будови хребців кожного відділу.
- 3.5 Вміти класифікувати нейрони за будовою та функцією.
- 3.6 Визначати поняття рефлекс та рефлекторна дуга.
- 3.7 Визначати поняття «сегмент спинного мозку».
- 3.8 Знати будову сірої та білої речовин спинного мозку.
- 3.9 Вміти пояснювати функціональну класифікацію ядер передніх, задніх і бічних рогів сірої речовини спинного мозку.
- 3.10 Визначати загальну функціональну характеристику переднього, бічного і заднього канатиків спинного мозку, називати основні висхідні та нисхідні шляхи, що в них проходять.
- 3.11 Знати класифікацію рецепторів та різновиди чутливості.
- 3.12 Знати чим утворений спинномозковий вузол.
- 3.13 Знати чим утворений задній корінець спинномозкового нерва. Його функціональна характеристика.
- 3.14 Знати чим утворений передній корінець шийного і грудного спинномозкового нерва. Його функціональна характеристика.

- 3.15 Знати та вміти демонструвати де розташовані спинномозковий вузол і корінці спинномозкового нерва.
- 3.16 Вміти називати гілки спинномозкового нерва різних сегментів спинного мозку.
- 3.17 Назвати, які сплетення утворені передніми гілками спинномозкових нервів українською та латинською мовами.
- 3.18 Знати чим утворене шийне сплетення.
- 3.19 Визначити та класифікувати гілки шийного сплетення.
- 3.20 Знати, як утворюється плечове сплетення.
- 3.21 Визначити та класифікувати гілки плечового сплетення.
- 3.22 Дати класифікацію м'язів пояса та вільної верхньої кінцівки.

IV. ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЮ КІНЦЕВОГО РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ТЕМИ

- 4.1 Що утворюється внаслідок злиття (з'єднання) переднього і заднього корінців спинномозкового нерва?
- 4.2 Скільки пар спинномозкових нервів, назвіть їх, згідно відділів спинного мозку?
- 4.3 Опишіть волоконний склад спинномозкового нерва у функціональному аспекті.
- 4.4 Дайте характеристику передніх та задніх корінців шийний спинномозкових нервів.
- 4.5 Назвіть які гілки має шийний спинномозковий нерв, з яких волокон вони складаються.
- 4.6 Назвіть, які гілки має грудний спинномозковий нерв, які волокна у складі гілок?
- 4.7 Скільки пар грудних спинномозкових нервів?
- 4.8 Характеристика, топографія і гілки міжребрових нервів, підребровий нерв.
- 4.9 Які ділянки шкіри іннервують міжреброві нерви.
- 4.10 Які м'язи іннервують міжреброві нерви?
- 4.11 Топографія та класифікація гілок шийного сплетення у функціональному висвітленні.
- 4.12 Назвати шкірні гілки шийного сплетення.
- 4.13 Які групи м'язів іннервують м'язові гілки шийного сплетення.
- 4.14 Як утворюється шийна петля і які м'язи вона іннервує.
- 4.15 Який склад волокон діафрагмового нерва, його топографія, в яких нутрощевих сплетеннях він присутній?
- 4.16 Чим утворене плечове сплетення?
- 4.17 Які частини має плечеве сплетення?

- 4.18 Назвіть короткі гілки плечового сплетення, українською та латинською мовами.
- 4.19 Які нерви іннервують м'язи плеча, передпліччя та кисті?
- 4.20 Які нерви іннервують плечовий, ліктьовий суглоби і суглоби кисті?
- 4.21 Які нерви іннервують шкіру верхньої кінцівки?
- 4.22 Визначте на кисті зони іннервації шкіри ліктьового, променевого, серединного нерва.

Практичне заняття 14

I. ТЕМА: ПНС. ПОПЕРЕКОВЕ, КРИЖОВЕ СПЛЕТЕННЯ

II. НАВЧАЛЬНІ ЦІЛІ:

- 2.1 Знати види, будову і функції нервів.
- 2.2 Знати утворення і склад волокон спинномозкових нервів, вміти малювати схему спинномозкового нерва в різних сегментах спинного мозку: шийних (крім рівня CVIII), грудних, поперекових, крижових (крім SII-SIV).
- 2.3 Вміти класифікувати гілки спинномозкового нерва різних відділів спинного мозку.
- 2.4 Визначити поняття «сплетення соматичних нервів» і знати формування поперекового і крижового сплетень.
- 2.5 Визначити найбільші нерви поперекового та крижового сплетень, ділянки іннервації.

III. ВИХІДНИЙ РІВЕНЬ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

До заняття студент повинен знати та вміти (позааудиторна самопідготовка студентів).

- 3.1 Визначати основні функції нервової системи.
- 3.2 Знати класифікацію нервової системи.
- 3.3 Знати, які анатомічні структури належать до центральної нервової системи, а які до периферійної нервової системи.
- 3.4 Демонструвати на скелеті відділи хребта, визначати особливості будови хребців кожного відділу.
- 3.5 Вміти класифікувати нейрони за будовою та функцією.
- 3.6 Визначати поняття рефлекс та рефлекторна дуга.
- 3.7 Визначати поняття «сегмент спинного мозку».
- 3.8 Знати будову сірої та білої речовин спинного мозку.
- 3.9 Вміти пояснювати функціональну класифікацію ядер передніх, задніх і бічних рогів сірої речовини поперекових (L1-L5) та крижових (S1-S5) сегментів спинного мозку.
- 3.10 Знати чим утворений передній корінець поперекового і крижового спинномозкового нерва, його функціональна характеристика.
- 3.11 Знати та вміти демонструвати де розташовані спинномозковий вузол і корінці спинномозкового нерва.
- 3.12 Вміти називати гілки спинномозкового нерва різних сегментів спинного мозку.
- 3.13 Назвати, які сплетення утворені передніми гілками спинномозкових нервів українською та латинською мовами.
- 3.14 Знати чим утворене поперекове сплетення.
- 3.15 Визначити та класифікувати гілки крижового сплетення

3.16 Дати класифікацію м'язів пояса та вільної нижньої кінцівки.

IV. ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЮ КІНЦЕВОГО РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ТЕМИ

- 4.1 Що утворюється внаслідок злиття (з'єднання) переднього і заднього корінців спинномозкового нерва?
- 4.2 Скільки пар спинномозкових нервів, назвіть їх, згідно відділів спинного мозку?
- 4.3 Опишіть волоконний склад спинномозкового нерва у функціональному аспекті.
- 4.4 Дайте характеристику передніх та задніх корінців поперекових і крижових спинномозкових нервів.
- 4.5 Назвіть, які гілки має поперековий спинномозковий нерв, з яких волокон вони складаються (зверніть увагу на L1-L3 спинномозкові нерви).
- 4.6 Назвіть, які гілки має крижовий спинномозковий нерв.
- 4.7 Який склад волокон передніх корінців крижових нервів (зверніть увагу S2-S4 сегменти).
- 4.8 Назвіть гілки поперекового сплетення, що іннервують шкіру передньої стінки черевної порожнини та шкіру нижньої кінцівки.
- 4.9 Які нерви іннервують м'язи стегна?
- 4.10 Які нерви іннервують м'язи гомілки?
- 4.11 Які нерви іннервують м'язи підошви стопи?
- 4.12 Які нерви іннервують дорзальні м'язи стопи?
- 4.13 Назвіть найбільший нерв поперекового сплетення.
- 4.14 Назвіть найбільший нерв крижового сплетення.
- 4.15 Назвіть нерв, який забезпечує колінний рефлекс (іннервує чотириголовий м'яз стегна).
- 4.16 Визначте на муляжі місце виходу на стегно стегового нерва, опишіть топографію.
- 4.17 Визначте на муляжі місце виходу на задню поверхню стегна сідничного нерва.

Практичне заняття 15

ТЕМА: ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ "КРОВОПОСТАЧАННЯ ТА ІННЕРВАЦІЯ ОРГАНІВ ГОЛОВИ, ШИЇ, ТУЛУБА ТА КІНЦІВОК"

1. У жінки, 30 років, розвинувся неврит лицевого нерва, який призвів до паралічу м'язів та погіршення слуху. Погіршення слуху було наслідком паралічу:

1. Переднього вушного м'яза.
2. Носового м'яза.
3. Верхнього вушного м'яза.
4. **Стремінцевого м'яза.**
5. Заднього вушного м'яза.

2. Дитина, 5 років, поступила в ЛОР-відділення клінічної лікарні з діагнозом: гнійне запалення середнього вуха. Захворювання розпочалось із запалення носової частини глотки. Через який канал скроневої кістки інфекція проникла до барабанної порожнини?

1. Сонно-барабанні каналці.
2. Каналець барабанної струни.
3. Барабанний каналець.
4. Сонний.
5. **М'язово-трубний.**

3. У чоловіка, 35 років, з перенесеним менінгоенцефалітом відмічається різке зниження слуху. Обстеження виключає патологію звукопровідного та звукосприймаючого апаратів органа слуху. У якій звивині кори великого мозку виникло порушення?

1. Прецентральної.
2. Кутової.
3. Верхньої лобової.
4. **Верхньої скроневої.**
5. Надкрайової.

4. У хворого запалення внутрішнього вуха. Після обстеження лікар констатує ураження VIII пари черепних нервів. У якому вузлі знаходяться тіла перших нейронів слухового аналізатора?

1. Ganglion geniculi.
2. Ganglion vestibulare.
3. Ganglion trigeminale.
4. Ganglion ciliare.

5. Ganglion spirale cochleae.

5. У хворого стався крововилив у потиличну ділянку кори великого мозку в зоні острогової борозни. Які функції організму при цьому порушені?

1. Відсутній слух.
2. Відсутня загальна чутливість.
3. Відсутній нюх.
4. **Відсутній зір.**
5. Відсутні рухи.

6. Після перенесеного застудного захворювання у хворого з'явилося відчуття оніміння в ділянці правої половини обличчя. При обстеженні виявлено порушення больової і температурної чутливості правої половини лица. Який нерв ушкоджено?

1. Язико-глотковий.
2. Під'язиковий.
3. Блукаючий.
4. **Трійчастий.**
5. Лицевий.

7. Хворий не може підняти опущену нижню щелепу, в зв'язку з невритом трійчастого нерва. Які м'язи не виконують своїх функцій?

1. Мімічні м'язи.
2. **Жувальні м'язи.**
3. Надчерепний м'яз.
4. М'яз-підіймач кута рота.
5. Коловий м'яз рота.

8. У хворого спостерігається слезотеча, підвищене слиновиділення. Цей стан, у поєднанні з іншими симптомами, розцінюється як подразнення волокон одного з черепних нервів. Подразнення якого нерва і яких його волокон визначається?

1. Соматичних рухових волокон окорухового нерва.
2. **Парасимпатичних волокон лицевого нерва.**
3. Парасимпатичних волокон блукаючого нерва.
4. Парасимпатичних волокон окорухового нерва.
5. Соматичних рухових волокон лицевого нерва.

9. В нейрохірургічне відділення потрапив хворий з тромбозом внутрішньої яремної вени у ділянці яремного отвору. При цьому встановлено стиснення черепних нервів, що проходять через цей отвір. Які черепні нерви ушкоджені в яремному отворі?

1. VI, VII, X.
2. VIII, IX, X.
3. **IX, X, XI.**
4. VII, VIII, IX.
5. VIII, X, XI.

10. При огляді травмованого в дорожній пригоді лікар встановив ураження бічної стінки очної ямки. Потерпілий втратив можливість відведення очного яблука на травмованому боці. Який нерв міг бути ураженим?

1. N. trochlearis.
2. N. infraorbitalis.
3. **N. abducens.**
4. N. ophthalmicus.
5. N. oculomotorius.

11. У пацієнта при епідемічному енцефаліті спостерігається одно- або двобічний птоз (опущення повіки), розбіжна косоокість, порушення акомодатії. Зіниці розширені. Ядра якої пари черепних нервів уражені?

1. VI.
2. IV.
3. **III.**
4. VII.
5. V.

12. При обстеженні хворого виявлено опущення верхньої повіки, розбіжну косоокість, розширену зіницю, обмеженість рухливості очного яблука. Який нерв ушкоджено?

1. Очний.
2. Блоковий.
3. **Окоруховий.**
4. Зоровий.
5. Відвідний.

13. У хворого хронічна нежить. набряк слизової оболонки носової порожнини призводить до порушення функції рецепторів нюхового нерва, які розташовані в нюховій ділянці носової порожнини. Через який утвір волокна цього нерва потрапляють в передню черепну ямку?

1. Foramen jugulare.
2. **Lamina cribrosa.**
3. Foramen rotundum.

4. Foramen ovale.
5. Foramen sphenopalatinum

14. У хворого - синдром Фовілля, який характеризується одночасним ураженням ядер лицевого та відвідного нервів. При обстеженні виявлені косоокість і периферійний парез м'язів обличчя. В якому відділі головного мозку локалізований патологічний процес?

1. Міст.
2. Середній мозок.
3. Спинний мозок.
4. Довгастий мозок.
5. Мозочок.

15. У хворого, 65 років, діагностована пухлина м'яких тканин очної ямки в ділянці зорового нерва. Через який анатомічний утвір зоровий нерв потрапляє до порожнини черепа?

1. **Canalis opticus.**
2. Fissura orbitalis inferior.
3. Fissura orbitalis superior.
4. Foramen ovale.
5. Foramen rotundum.

16. У жінки, 50 років, діагностована атрофія зорового нерва. Аксони яких нейронів утворюють зоровий нерв?

1. Горизонтальних клітин.
2. Фоторецепторних клітин.
3. Біполярних нейронів.
4. Тіл IV нейронів.
5. **Мультиполярних (гангліозних) нейронів.**

17. У хворого, 50 років, чотирьохгорбковий синдром (синдром Паріно) - ураження n. oculomotorius, двостороння глухота, мозочкова атаксія. Синдром пов'язаний з ушкодженням підкіркових центрів зору, слуху, ядер черепних нервів. В якій частині головного мозку локалізується пухлина?

1. Довгастий мозок.
2. Гіпоталамус.
3. **Середній мозок.**
4. Таламус.
5. Метаталамус.

18. До офтальмологічного відділення потрапив хворий, 59 років, із травмою ока. При обстеженні виявлено ушкодження сітківки. Вкажіть якими клітинами представлені тіла перших нейронів зорового шляху?

1. Біполярними.
2. Osteоцитами.
3. Гангліозними.
4. Війковими.
5. **Паличками, колбочками.**

19. У хворого закупорка вивідних проток слезової залози, що перешкоджає слезовій рідині омивати поверхню очного яблука, що призводить до запалення склери. Який нерв забезпечує іннервацію волокнистої оболонки очного яблука?

1. **N. trigeminus.**
2. N. opticus.
3. N. oculomotorius.
4. N. trochlearis.
5. N. abducens.

20. У нейрохірургічне відділення поступив чоловік, 54 років, зі скаргами на відсутність чутливості шкіри нижньої повіки, бічної поверхні зовнішнього носа, верхньої губи. Лікар при огляді встановив запалення другої гілки трійчастого нерва. Через який отвір гілки цього нерва виходять із черепа на обличчя?

1. Верхню очноямкову щілину.
2. Підочноямковий отвір.
3. **Круглий отвір.**
4. Овальний отвір.
5. Рваний отвір.

21. До лікаря-невролога звернулася хвора Л., 52 років, зі скаргами на втрату чутливості шкіри правої половини обличчя в ділянці нижньої повіки, спинки носа та верхньої губи. Вкажіть, гілки якого нерва при цьому ушкоджені?

1. **Верхньощелепного нерва.**
2. Барабанної струни.
3. Очного нерва.
4. Великого кам'янистого нерва.
5. Нижньощелепного нерва.

22. При обстеженні хворого з порушенням іннервації шкіри обличчя виявлено запалення трійчастого вузла. Сукупність тіл яких нейронів утворює цей вузол?

1. Тіл передвузлових симпатичних нейронів.

2. Тіл псевдоуніполярних нейронів.
3. Тіл завузових метасимпатичних нейронів.
4. Тіл соматомотонейронів.
5. Тіл передвузових парасимпатичних нейронів.

23. У хворого короточасні приступи болю в ділянці лоба, скроні, щоки, верхньої губи, які посилюються під час їди, мовлення, доторкання до високочутливої скроневої зони. Відмічається болючість точок: над-, підчочномкової, підборідної. Неврит якого нерва у хворого?

1. **N. trigeminus.**
2. N. vagus.
3. N. glossopharyngeus.
4. N. hypoglossus.
5. N. facialis.

24. У хворого після застудного захворювання з'явилося порушення больової і температурної чутливості слизової оболонки передніх 2/3 язика. Який з нервів при цьому постраждав?

1. Лицевий нерв.
2. **Трійчастий нерв.**
3. Блукаючий нерв.
4. Під'язиковий нерв.
5. Барабанна струна.

25. Хворий не може підняти опущену нижню щелепу, в зв'язку з невритом трійчастого нерва. Які м'язи не виконують своїх функцій?

1. Мімічні м'язи.
2. **Жувальні м'язи.**
3. Надчерепний м'яз.
4. М'яз-підіймач кута рота.
5. Коловий м'яз рота.

26. У хворого пухлина стовбура головного мозку. У пацієнта спостерігається косоокість, парез мімічних м'язів, нижня щелепа опущена донизу, знижена гострість слуху. В якій частині головного мозку розташований патологічний процес?

1. **Міст.**
2. Середній мозок.
3. Спинний мозок.
4. Довгастий мозок.
5. Мозочок.

27. У хворого обстеження виявило парез жувальних м'язів, болі і зниження чутливості шкіри у ділянці нижньої губи, підборіддя, зубів і ясен нижньої щелепи справа. Ураження якого нерва можна припустити?

1. **Третьої гілки трійчастого нерва.**
2. Другої гілки трійчастого нерва.
3. Лицевого нерва.
4. Першої гілки трійчастого нерва.
5. Під'язикового нерва.

28. У хворого визначається різка болючість шкіри в ділянці обличчя. Який нерв уражено?

1. Язико-глотковий.
2. Блукаючий.
3. Лицевий.
4. Окоруховий.
5. **Трійчастий.**

29. В клініку звернувся чоловік, 45 років, зі скаргами на втрату смакової чутливості у ділянці задньої третини язика. Функція якої пари черепних нервів порушена?

1. XI.
2. XII.
3. **IX.**
4. V.
5. VIII.

30. У хворого, 52 років, раптово з'явилась асиметрія лица. Уся уражена половина лица непорушна, носо-губна складка згладжена, повікова щілина розширена; око не закривається, кут рота опущений. Ураженням якого нерва спричинений указаний синдром?

1. Язико-глоткового.
2. Трійчастого.
3. **Лицевого.**
4. Під'язикового.
5. Додаткового.

31. У чоловіка, 40 років, внаслідок удару по голові порушився слух і виник парез мимічних м'язів. Лікар поставив діагноз: гематома мосто-мозочкового кута. Які нерви при цьому ушкоджені?

1. IX, X пари черепних нервів.

2. V, VI пари черепних нервів.
3. XI, XII пари черепних нервів.
4. VIII, IX пари черепних нервів.
5. **VII, VIII пари черепних нервів.**

32. Хворий, 40 років, поступив у нейрохірургічне відділення з внутрішньочерепною пухлиною в ділянці задньої черепної ямки. Після додаткового обстеження встановлено, що пухлина здавлює IX, X, XI черепні нерви біля отвору черепа, через який ці нерви виходять з порожнини черепа. Біля якого отвору черепа ушкоджені нерви?

1. Foramen spinosum.
2. **Foramen jugulare.**
3. Foramen ovale.
4. Foramen lacerum.
5. Foramen rotundum.

33. У жінки, 56 років, невропатолог встановив ураження ядер IX, X і XI пар черепних нервів. Який відділ головного мозку зазнав патологічних змін?

1. Проміжний мозок.
2. Міст.
3. **Довгастий мозок.**
4. Середній мозок.
5. Кінцевий мозок.

34. У хворого після гнійного запалення правої привушної залози виник параліч щічного м'яза справа. Яка пара нервів постраждала?

1. IX.
2. **VII.**
3. IV.
4. V.
5. XI.

35. У хворого пухлина стовбура головного мозку. У пацієнта спостерігається косоокість, парез м'язів, нижня щелепа опущена донизу, знижена гострість слуху. В якій частині стовбура головного мозку розташований патологічний процес?

1. **Міст.**
2. Довгастий мозок.
3. Спинний мозок.
4. Мозочок.
5. Середній мозок.

36. У 60-річного хворого була виявлена злоякісна пухлина стравоходу з метастазами в осердя. Призначена операція, під час якої з клітковини середостіння були видалені уражені метастазами лімфатичні вузли. Під час втручання були випадково ушкоджені стовбури блукаючого нерва. В якому середостінні розміщені уражені блукаючі нерви?

1. **Задньому.**
2. Середньому.
3. Верхньому.
4. Передньому.
5. Нижньому.

37. В лікарню госпіталізовано чоловіка, 24 років, з вогнепальним пораненням шиї. Під час хірургічної обробки рани лікар встановив ушкодження нерва судинно-нервового пучка шиї. Який нерв ушкоджений?

1. Діафрагмовий (n. phrenicus).
2. Лицевий (n. facialis).
3. Язико-глотковий (n. glossopharyngeus).
4. Додатковий (n. accessorius).
5. **Блукаючий (n. vagus).**

38. Хворий, 45 років, скаржиться на запаморочення, хитання під час ходіння, порушення координації рухів. При обстеженні встановлено, що у хворого остеохондроз шийного відділу хребтового стовпа і здавлена судина, яка проходить через поперечні отвори шийних хребців. Яка це судина?

1. **A. vertebralis.**
2. A. subclavia.
3. A. carotis externa.
4. A. occipitalis.
5. A. carotis interna.

39. У хворого при обстеженні виявлена ознака аневризми аорти - над грудниною вислуховується шум тертя при підніманні чи опусканні рук; наявні критерії недостатності в великому колі кровообігу. З якого відділу серця починається велике коло кровообігу?

1. Пазухи порожнистих вен.
2. Правого передсердя.
3. Лівого передсердя.
4. **Лівого шлуночка.**
5. Правого шлуночка.

40. Обстежуючи хвору дитину, лікар звернув увагу на характерний для септичного ендокардита симптом - наявність на долонях і підошвах червоних плям, неболючих синців. Яка структура серця уражена при ендокардиті?

1. Осердя.
2. Вінцева судина.
- 3. Клапани серця.**
4. Серцевий м'яз.
5. Провідна система серця.

41. У хворого - стеноз легеневого стовбура. З якої камери серця кров потрапляє в цю судину?

- 1. Правого шлуночка.**
2. Лівого шлуночка.
3. Лівого передсердя.
4. Цибулини аорти.
5. Правого передсердя.

42. При гострій серцевій недостатності кровообігу у хворого спостерігається характерний тип обличчя (обличчя Корвізара) - набрякле, бліде, синюшне, спостерігається ціаноз губ, тьмяні очі, напіввідкритий рот. Викид крові в аорту знижений. В якому відділі серця починається велике коло кровообігу?

1. В правому передсерді.
- 2. В лівому шлуночку.**
3. В лівому передсерді.
4. В вінцевій пазусі.
5. В правому шлуночку.

43. При гострій серцевій недостатності кровообігу у хворого спостерігається характерний тип обличчя (обличчя Корвізара). Воно набрякле, бліде, синюшне, спостерігається ціаноз губ, тьмяні очі, напіввідкритий рот. Серцевий викид в аорту знижений. В яку частину аорти кров потрапляє з лівого шлуночка?

1. Bulbus aortae.
2. Pars descendens.
- 3. Pars ascendens.**
4. Isthmus aortae.
5. Arcus aortae.

44. Чоловіку, 40 років, за вимогою діагностичних тестів зробили лімфографію органів грудної порожнини. Хірург встановив, що грудна протока стиснута в розтворі діафрагми аневризмою судини, яку супроводжує ductus thoracicus і проходить разом через цей розтвір. Аневризма якої судини виявлена у хворого?

1. Висхідної частини аорти.
2. Непарної вени.
3. Дуги аорти.
4. **Грудної аорти.**
5. Півнепарної вени.

45. У хворого атеросклероз висхідної частини аорти і судин, які відходять від sinus aortae. Які судини відходять від sinus aortae?

1. Права загальна сонна.
2. Плечо-головний стовбур.
3. Ліва підключична артерія.
4. **Вінцеві артерії.**
5. Права підключична артерія.

46. У хворого рак правої легені. Лікар під час операції перев'язує корінь легені. Які гілки грудної аорти входять до складу кореня легені?

1. **Бронхові.**
2. Стравохідні.
3. Осердні.
4. Спинні.
5. Середостінні.

47. Лікар у чоловіка, 40 років, зі скаргами на запор, копростаз, порушення сечовипускання виявив подразнення остеофітами передніх гілок спинномозкових нервів, які мають парасимпатичні волокна. Які спинномозкові нерви мають парасимпатичні волокна?

1. **S2-S4.**
2. Th8-Th12.
3. Th1-Th5.
4. C4-C8.
5. L1-L3.

48. У чоловіка, 60 років, після травми лікар виявив порушення крижового парасимпатичного центру, з якого парасимпатичні волокна виходять у складі передніх корінців спинномозкових нервів. У складі яких спинномозкових нервів проходять ці парасимпатичні волокна?

1. L3-L5.
2. Th12-L2.
3. L4-S5.
4. S3-S5.
5. **S2-S4.**

49. До лікаря звернувся чоловік, 30 років, у якого діагностовано розлад центру симпатичного відділу вегетативної нервової системи. В яких сегментах спинного мозку розташований цей центр?

1. Th1-L4.
2. C7-Th12.
3. S2-S4.
4. C6-L1.
5. **C8-L3.**

50. Лікар за вегетативними синдромами у хворого, 30 років, визначив порушення центру парасимпатичної іннервації органів малого таза. Де знаходиться центр, порушений у хворого?

1. У довгастому мозку.
2. **У спинному мозку.**
3. У середньому мозку.
4. У мості.
5. У проміжному мозку.

51. Готуючись до операції на серці жінки, 30 років, лікар аналізує відділ симпатичного стовбура, від вузлів якого відходять нерви до серця. Які вузли симпатичного стовбура віддають серцеві нерви?

1. Верхній грудний.
2. Крижові.
3. **Шийні, 5 верхніх грудних вузлів.**
4. Поперекові.
5. 6 нижніх грудних.

52. Лікар у чоловіка, 30 років, виявив запалення верхнього шийного вузла, від якого іде нерв, що утворює вегетативне сплетення. В ділянці foramen lacerum, від нього відходить n. petrosus profundus - симпатичний корінець до ganglion pterygopalatinum. Яке це вегетативне сплетення?

1. Vertebralis
2. Facialis
3. Caroticus externus
4. Meningeae media
5. **Caroticus internus**

53. Хірург провів розріз по лінії, яка сполучає середину ліктьової ямки з точкою, розташованою на 0,5 см присередньо від шилоподібного відростка променевої кістки. Доступ до якої судини здійснював лікар?

1. **Променевої артерії.**
2. Ліктьової артерії.
3. Глибокої долонної дуги.
4. Плечової артерії.
5. Поверхневої долонної дуги.

54. Хворому необхідно ввести ліки внутрішньовенно. Яка вена має практичне значення як місце найзручнішого проведення венепункції?

1. Vv. ulnares.
2. **V. mediana cubiti.**
3. V. cephalica.
4. V. poplitea.
5. V. basilica.

55. У постраждалого в автомобільній аварії лікар виявив перелом лівої ключиці і порушення кровообігу в кінцівці (немає пульсації в променевої артерії). Яка з причин порушення кровообігу в кінцівці найбільш ймовірна?

1. Здавлення пахвової вени.
2. Здавлення хребтової артерії.
3. **Здавлення підключичної артерії.**
4. Здавлення підключичної вени.
5. Здавлення пахвової артерії.

56. Хворому необхідна операція в ділянці плечового суглоба. Лікар повинен пам'ятати, що кровопостачання цієї ділянки здійснюється гілками крупної артерії. Якої саме?

1. Brachialis.
2. **Axillaris.**
3. Vertebralis.
4. Subclavia.
5. Thoracica interna.

57. Хворий прооперований з приводу пухлини товстої кишки. Видалена частина висхідної ободової кишки. Гілки якої артерії повинен перев'язати хірург під час операції?

1. Правої шлунково-сальникової артерії
2. Середньої ободової артерії
3. **Правої ободової артерії**
4. Клубово-ободової артерії
5. Лівої ободової артерії

58. В хірургічне відділення поступив хворий у тяжкому стані з колотою раною в ділянці правого підребір'я і ознаками внутрішньої кровотечі. Після лапаратомії хірург виявив пошкодження паренхіми печінки і кров у черевні порожнині. З метою тимчасової зупинки кровотечі лікар-хірург наклав м'який затискач на печінково-дванадцятипалу зв'язку. Які судини перетиснено у товщі цієї зв'язки?

1. Печінкові вени і печінкові артерії
2. Власну печінкову артерію і ворітну вену
3. Праву і ліву печінкові артерії
4. Черевний стовбур і верхню брижову артерію
5. **Загальну печінкову артерію і ворітну вену**

59. Під час оперативного втручання в черевній порожнині була пошкоджена артерія яку перев'язали. Через певний час було виявлено порушення кровопостачання лівої частини поперечної ободової кишки, а також низхідної та сигмоподібної ободових кишок. Яку кровоносну судину було ушкоджено в даному випадку?

1. Mesenterica superior.
2. Truncus coeliacus.
3. **Mesenterica inferior.**
4. Lienalis.
5. Hepatica communis.

60. У хворого різкий біль в лівій половині живота, нудота, блювота, відсутність на протязі 2-х діб випорожнення. Встановлений діагноз: тромбоз судин брижі кишки. Про закупорку якої судини можна думати?

1. Черевний стовбур.
2. Селезінкова артерія.
3. Ліва ниркова артерія.
4. Середня ободова артерія.
5. **Сигмоподібна артерія.**

61. Жінці 40 років хворої на апендицит була зроблена апендектомія, при проведенні якої була перерізана артерія червоподібного відростка, яка відходить від:

1. Порожньокишкової артерії.
2. **Клубово-ободової артерії.**
3. Клубовокишкової артерії.
4. Правої ободової артерії.
5. Середньої ободової артерії.

62. Водій автомобіля дістав травму грудної клітки внаслідок удару об рульове колесо. Яка з перелічених артерій скоріше за все може бути ушкодженою?

1. Thyroidea superior
2. Subscapularis
3. Thoracica interna
4. **Vertebralis**
5. Suprascapularis

63. При ревізії черевної порожнини виявлено артеріальну кровотечу з печінково-дванадцятипалої зв'язки. Яку з артерій ушкоджено?

1. Загальну печінкову артерію
2. **Власну печінкову артерію**
3. Селезінкову артерію
4. Артерію жовчевого міхура
5. Черевний стовбур

64. При кесарському розтині у хворої, внаслідок сильної кровотечі і неможливості її зупинити, лікар вимушений був видалити матку. За рахунок яких судин здійснюється кровопостачання матки?

1. Arteria obturatoria
2. Arteria sacralis lateralis.
3. **Arteria uterina**
4. Arteria pudenda interna
5. Arteria clitoridis.

65. При позаматковій вагітності у жінки відбувся розрив маткової труби, що призвело до кровотечі. Пошкодження якої судини викликало кровотечу?

1. Uterina
2. **Ramus tubarius**
3. Ramus ovaricus
4. Pudenda interna
5. Ovarica

66. Під час проведення лапаротомії хірургом виявлено гангренозне ураження низхідної ободової кишки. Тромбоз якої артерії зумовив цей процес?

1. Середньої ободової артерії.
2. Правої ободової артерії.
3. Клубово-ободової артерії.
4. **Лівої ободової артерії.**
5. Верхньої брижової артерії

67. Хірург, здійснюючи доступ до органів грудної порожнини, зробив розріз на передній грудній стінці по одному з міжребрових просторів. При цьому він особливо обережно розтинав скальпелем тканини в передній медіальній ділянці міжребрового простору, щоб не пошкодити артерію, яка розташована паралельно краю груднини на 1-1,5 см латерально від неї. Яку артерію остерігався пошкодити хірург?

1. Міжреброву передню артерію.
2. **Внутрішню грудну артерію.**
3. Верхню діафрагмальну артерію
4. Реброво-шийний стовбур
5. Нижню діафрагмальну артерію

68. У важкоатлета при підйомі штанги стався розрив грудної лімфатичної протоки. Вкажіть найбільш ймовірне місце пошкодження:

1. В ділянці попереково-крижового з'єднання.
2. У задньому середостінні
3. В ділянці правого венозного кута
4. У передньому середостінні
5. **В ділянці аортального отвору діафрагми.**

69. У хворого лівостороннє варикоцеле (варикозне розширення вен яєчка). Порушення відтоку крові відбулося через:

1. Vens testicularis dextra
2. Vena renalis sinistra
3. **Vena testicularis sinistra**
4. Vena renalis dextra
5. Vena ovarica

70. У хворого запалення гемороїдальних вен, болі в ділянці анального отвору, кровотеча з прямої кишки. Система яких вен уражена?

1. Верхньої прямокишкової вени
2. Сигмоподібної вени
3. **Нижньої прямокишкової вени**
4. Нижньої брижової вени
5. Середньої прямокишкової вени

71. У хворого виявлено різке розширення підшкірних вен передньої черевної стінки. Про порушення кровотоку в якій вені це свідчить?

1. Непарній вені.
2. Верхній порожнистій вені.
3. **Ворітній вені.**

4. Верхній брижовій вені.
5. Нижній порожнистій вені.

72. Під час обстеження у хворого виявлена пухлина висхідної ободової кишки, яка стискає v. colica dextra, що перешкоджає венозному відтоку крові в портальну систему. По яких венах іде відтік крові в систему нижньої порожнистої вени?

1. V. renalis dextra
2. V. colica sinistra
- 3. V. lumbales**
4. V. colica media
5. V. Gastricae

73. В клініку поступив хворий зі скаргами на біль у правій підребровій ділянці, блювоту з кров'ю. При дослідженні було встановлено збільшення печінки, розширення підшкірних вен передньої стінки живота. В якій судині затруднений кровоток?

1. Черевна аорта
2. Печінковій вени
3. Нижня порожниста вена
- 4. Ворітна вена**
5. Верхня порожниста вена

74. У хворого 60-и років виявлено розширення вен стравоходу, прямої кишки та підшкірних вен передньої черевної стінки. Система якої вени ушкоджена?

1. Нижньої порожнистої вени.
2. Непарної вени.
- 3. Ворітної вени**
4. Верхньої порожнистої вени.
5. Верхньої брижової вени.

75. Швидкою допомогою в приймальне відділення доставлений хворий з кривавою блювотою. В анамнезі цироз печінки. Пошкодження яких вен найбільш ймовірне в даному випадку?

1. Верхньої брижової вени
2. Печінкових вен
3. Нижньої брижової вен
4. Селезінкової вени
- 5. Стравохідних вен**

76. Аналізуючи діагностичні тести хворої жінки 50 років, хірург планує взяти лімфу з грудної протоки при її впадінні в венозне русло. Де це відбувається?

1. Правому венозному куті.
2. Місці утворення нижньої порожнистої вени.
3. Місці утворення верхньої порожнистої вени.
- 4. Лівому венозному куті.**
5. Місці утворення ворітної вени.

77. До клініки потрапив чоловік 54 років із скаргами на болі в правій підреберній ділянці, блювоту з кров'ю. При обстеженні було встановлене збільшення розмірів печінки, варикозне розширення вен стравоходу і шлунка, кровотеча з них. Порушення функції якої судини ймовірніше за все мало місце?

1. Aorta abdominalis
2. Vena hepatica
- 3. Vena porta**
4. Vena cava superior
5. Vena cava inferior

78. Жінка звернулась до лікаря зі скаргами на набряклість та болючість нижньої кінцівки, припухлість вен та вузлів на присередній поверхні стегна. Яка з вен уражена?

1. Мала підшкірна вена
2. Стегнова вена
- 3. Велика підшкірна вена**
4. Підколінна вена
5. Великогомілкова вена

79. При огляді хворої, 57 років виявлені варикозні вузли в ділянці присередньої поверхні нижньої кінцівки. Ураженням якої судини є дана патологія?

1. Мала підшкірна вена.
- 2. Велика підшкірна вена.**
3. Стегнова вена.
4. Стегнова артерія.
5. Глибока артерія стегна.

80. У хворого 45 років на правій нижній кінцівці спостерігається блідість шкіри гомілки та стопі і відзначається відсутність пульсації тильної артерії стопи та задньої великогомілкової артерії. Пульсація стегнової артерії збережена. Про ураження якої артерії це свідчить?

1. Зовнішньої клубової артерії.
2. Малоомілкової артерії.

3. Глибокої артерії стегна.
4. Низхідної колінної артерії
- 5. Підколінної артерії.**

81. У хворого спостерігається ішемія тканин нижче колінного суглоба, що супроводжується “переміжною кульгавістю”. Про оклюзію якої артерії можна думати?

1. Малоюмілкова артерія.
2. Задня великоюмілкова артерія.
- 3. Підколінна артерія.**
4. Передня великоюмілкова артерія.
5. Проксимальна частина стегнової артерії.

82. Обстежуючи хворого, хірург досліджує пульсацію артерії позаду присередньої кісточки. Пульсацію якої артерії досліджує хірург?

1. Малоюмілкової артерії
2. Передньої великоюмілкової артерії
3. Задньої поворотної великоюмілкової артерії
4. Передньої поворотної великоюмілкової артерії
- 5. Задньої великоюмілкової артерії**

83. У лікарню прийнято жінку, 68 років, з запаленням гілок шийного сплетення. Які гілки утворюють шийне сплетення?

1. Усі.
- 2. Передні.**
3. Задні.
4. Сполучні.
5. Оболонні.

84. Обстежуючи жінку, 67 років, невропатолог провів дослідження функції всіх шийних спинномозкових нервів. Скільки шийних спинномозкових нервів з одного (правого або лівого) боку дослідив лікар?

1. 7.
2. 6.
3. 8.
- 4. 5.**
5. 4.

85. Обстеживши жінку, 46 років, лікар встановив у неї запалення гілок шийного сплетення. Ураження яких спинномозкових нервів виявив лікар?

- 1. C1-C4.**

2. Th4-Th5.
3. C6-C7.
4. Th2-Th3.
5. C8-Th1.

86. Після обстеження жінки, 48 років, невропатолог встановив ураження переднього корінця п'ятого шийного спинномозкового нерва. Аксони яких за функцією нейронів уражені?

1. Чутливих псевдоуніполярних і вегетативних.
2. Чутливих псевдоуніполярних і соматичних рухових.
3. **Тільки соматичних рухових.**
4. Соматичних рухових і вегетативних.
5. Тільки чутливих псевдоуніполярних.

87. В лікарню доставлений чоловік, 43 років, з різаною раною шиї. Після обстеження лікар приймального відділення встановив ушкодження нерва та зниження внаслідок цього рухомості діафрагми. Який нерв ушкоджений?

1. Блукаючий нерв.
2. Шийна петля.
3. Язико-глотковий нерв.
4. Додатковий нерв.
5. **Діафрагмовий нерв.**

88. Після обстеження чоловіка, 50 років, невролог встановив ураження переднього корінця другого грудного спинномозкового нерва. Аксони яких за функцією нейронів уражені?

1. Тільки соматичних рухових.
2. Чутливих псевдоуніполярних і вегетативних.
3. Чутливих псевдоуніполярних і соматичних рухових.
4. Тільки чутливих псевдоуніполярних.
5. **Соматичних рухових і вегетативних.**

89. У хворого, 45 років, лікар встановив порушення функції глибоких м'язів спини внаслідок ураження гілок спинномозкових нервів. Які гілки спинномозкових нервів уражені?

1. Сполучні білі.
2. **Задні.**
3. Сполучні сірі.
4. Передні.
5. Оболонні.

90. Хворому, 50 років, встановлено діагноз - невралгія правого ІХ міжребрового простору. Запалення яких нервових волокон спостерігається у хворого?

1. Radix dorsalis.
2. Ramus meningeus n. spinalis.
3. Ramus dorsalis n. spinalis.
4. **Ramus ventralis n. spinalis.**
5. Radix ventralis.

91. У підлітка з запаленням легенів, лікар рентгенологічно встановив скупчення гною у плевральній порожнині. При виконанні плевральної пункції була проведена анестезія у ділянці VIII-IX міжребрового простору між лопатковою та середньою пахвовою лініями, щоб запобігти болю при подразненні гілок грудних нервів. Які гілки грудних нервів подразнюються при виконанні плевральної пункції?

1. R. dorsalis.
2. **R. ventralis.**
3. R. meningeus.
4. R. communicans grisei.
5. R. communicans albus.

92. У хворого після перелому верхньої третини плечової кістки розвинувся параліч задньої групи м'язів плеча і передпліччя. Який нерв ушкоджено?

1. М'язово-шкірний.
2. Серединний.
3. Пахвовий.
4. **Променевий.**
5. Ліктювий.

93. У чоловіка, 65 років, наявна гіперестезія (підвищенна чутливість) шкіри присередньої поверхні плеча. З патологією якого нерва це пов'язано?

1. Серединного.
2. **Присереднього шкірного нерва плеча.**
3. Ліктювого.
4. Пахвового.
5. Променевого.

94. Дівчина скаржиться на затруднене і болісне розгинання пальців кисті, втрату чутливості шкіри на задній поверхні плеча, передпліччя і тильній поверхні I, II та променевої половини III-го пальців кисті. Який нерв ушкоджено?

1. **Променевий.**
2. Серединний.

3. Бічний шкірний нерв передпліччя.
4. М'язово-шкірний нерв.
5. Ліктювий.

95. Після травми передньої поверхні верхньої третини передпліччя хворий не може здійснити привертання; ослаблене долонне згинання кисті і порушена чутливість шкіри I, II і III-го та променевої сторони IV-го пальців на долонній поверхні та шкіри нігтьової та серединної фаланг II, III і IV-го пальців на тильній поверхні. Який нерв уражений при порушенні вказаних функцій?

1. Променевий нерв.
2. Ліктювий нерв.
3. М'язово-шкірний нерв.
4. Присередній шкірний нерв передпліччя.
5. **Серединний нерв.**

96. Хворий не може розігнути гомілку, у нього відсутня шкірна чутливість на передній стегновій ділянці. Ураження якого нерва виявило неврологічне обстеження?

1. Затульного.
2. Сідничого.
3. Статено-стегнового.
4. Верхнього сідничного.
5. **Стегнового.**

97. Хворий, 55 років, звернувся до дільничого лікаря зі скаргами на втрату чутливості шкіри задньої лівої стегнової ділянки. Ураження якого нерва викликав цей синдром?

1. Затульного нерва.
2. **Заднього шкірного нерва стегна.**
3. Сідничого нерва.
4. Стегнового нерва.
5. Соромітного нерва.

98. Хвора, 40 років, звернулася до дільничого лікаря зі скаргою на те, що шкіра на присередній поверхні правої гомілки мало чутлива і «мерзне» більш, ніж на лівій нозі. Який нерв уражений?

1. **Підшкірний нерв.**
2. Поверхнева гілка малогомілкового нерва.
3. Малоюмілковий загальний нерв.
4. Литковий нерв.
5. Великоюмілковий нерв.

99. Під час обстеження хворого лікар виявив відсутність колінного рефлексу. При ушкодженні якого нерва зникає колінний рефлекс?

1. Литкового.
2. Соромітного.
3. Затульного.
- 4. Стегнового.**
5. Великогомількового.

100. При обстеженні пацієнта з різаною раною в ділянці підколінної ямки виявлена відсутність чутливості шкіри присередньої частини задньої гомількової ділянки. Який нерв ушкоджено?

1. Малогомільковий нерв.
- 2. Присередній шкірний нерв литки.**
3. Великогомільковий нерв.
4. Литковий нерв.
5. Бічний шкірний нерв литки.

101. У дорожньо-транспортній пригоді у потерпілого ушкоджена нижня кінцівка на рівні верхньої третини гомілки. Після травми на ураженій кінцівці стало неможливим розгинання стопи. Який нерв ушкоджений?

1. Сідничий нерв.
2. Великогомільковий нерв.
3. Загальний малогомільковий нерв.
4. Глибокий малогомільковий нерв.
- 5. Поверхневий малогомільковий нерв.**

102. Після ін'єкції в зовнішній верхній квадрант сідничної ділянки у хворого з'явився біль при відведенні стегна. Який нерв ушкоджений при введенні голки в сідничну ділянку?

1. Соромітний нерв.
2. Внутрішній затульний нерв.
3. Нижній сідничний нерв.
4. Сідничий нерв.
- 5. Верхній сідничний нерв.**

103. У хворого відсутній колінний рефлекс, порушена чутливість шкіри передньої стегнової ділянки. Який нерв уражений?

- 1. Стегновий нерв.**
2. Сідничий нерв.
3. Соромітний нерв

4. Великий малогомілковий нерв.
5. Внутрішній затульний нерв.

104. У лікарню потрапила жінка з переломом кісток гомілки. При обстеженні виявлено параліч м'язів, які згинають стопу і пальці, внаслідок чого виникає положення, що має назву «п'яткова стопа». Хвора не може встати на носок і зігнути пальці. Відсутня шкірна чутливість на підшві та задньоприсередній поверхні гомілки. Вкажіть, який нерв ушкоджено?

1. Поверхневий малогомілковий.
2. Сідничий.
3. Малогомілковий спільний.
4. **Великогомілковий.**
5. Глибокий малогомілковий.

105. Хворий, 60 років, поступив у неврологічне відділення лікарні зі скаргами на біль в правій сідничній ділянці та в задніх ділянках правої нижньої кінцівки, особливо в підколінній ямці. Який нерв ушкоджено?

1. **Сідничий.**
2. Великоогомілковий.
3. Затульний.
4. Малогомілковий.
5. Стегновий.

106. Вскриваючи абсцес правої сідничної ділянки, хірург провів надто глибокий розтин і в ділянці середини сідничної складки помітив товстий нервовий стовбур. Який нерв побачив лікар?

1. **Сідничий нерв.**
2. Соромітний нерв.
3. Стегновий нерв.
4. Затульний нерв.
5. Нижній сідничний нерв.